

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Causa Religionis Miscellaneorum Libri Tres In Diuersos
Tractatus antea non æditos, ac diuersis temporibus,
locisq[ue] scriptos digesti**

Cochlaeus, Johannes

Ingolstadii, 1545

VD16 C 4328

Liber Primus

urn:nbn:de:hbz:466:1-29563

MISCELLANÆ

ORVM IOHANNIS CO.

chlaei, Tractatus primus Libri Primi.

INVECTIVA IOANNIS COCHLAEI

in duas Epistolas Lutheri ad Leonem
Papam X.

Vouſq; tandem abutere Catilina Saxonice
patientia noſtra? quam diu nos etiã furor
ille tuus eludet? Quem ad finem ſeſe effre-
nata iactabit audacia? Quoniam procedet
inaudita hæc tua maledicēdi licentia? Quis
erit deniq; mendaciorum, cōuiciorum, in-
iuriarum, calumniarum, omniſq; generis peſtilentiſſimarū
tuarum machinationum modus? Nolo tibi hic tuas impro-
perare hæreſes, execrabiles alioqui, atq; horrendas, & eas qui-
dem plurimas, quarū bonam partē iam olim uniuerſa dam-
nauit Eccleſia, Nec maledicta tua nunc recenſebo, De una
tecum expoſtulo impudentia, qua tam impūdentem uniuer-
ſo illudis Orbi, Ecce ad ſummum Pontificem alteram iam
ædidisti epistolam, quam forte citius inuulgasti ad populū
quam ſignata peruenerit (ſi tamen peruenerit aut à te unquā
transmiſſa eſt) ad illum. Id quod in priore quoq; ad eundem
epiſtola factum eſſe arbitror, Sic enim in præliminari ep- ſto-
la ſcripſiſti cum Staupicio. Rogo itaq; has meas ineptias ſu-
ſcipias, & qua fieri poteſt industria, ad Optimum Pontifi-
cem, Leonem X, trāsmittas, ut ſint ibi mihi aduerſus ſtudia
malignantium uice alicuius Paracleti. Vere ineptias, quæ
cum grauiffime læſuræ erant & animum & Maiestatē Pon-
tificis, tibi tamen uice Paracleti eſſe ibi uolebas.

Impudicitia
Lutheri.

a

Dic

Aeditio iniu-
sta.

Honesti re-
uocatio.

Turpis reuo-
catio.

Dic impudentissime, scriptas ne an impressas ad eum trans-
misisti? Si uere uolebas eas ab illo approbari aut reprobari,
Cur antea emisisti in publicum, quā misisti priuatim ad illū?
Tu ne indoctus (ut ibi scripsisti) stupidus ingenio, uacuis
eruditione, inuitus ueniebas in publicum? Quis iubebat
aut cogebat? Cur non expectabas (cui staturū te dolosa hy-
pocrisi simulabas) Pontificis iudicium? Cur emisisti prius
quam obtulisti? si ob nudas propositiones disputatorias au-
ditum de te audieras pessimum, quo nomen tuum coram
Pontifici grauius ferebat, Cur nō priuatim prius earum
declarationē ad illum dedisti, ut animum eius placares, quā
euulgaris in tantum Ecclesiae Romanae populū? Christiani
scandalum? Quae te coegit necessitas, ut anser streperes in-
ter olores? Si propositiones ille, nō doctrinae, non dogmata,
sed disputationes erant, ut simulabas in epistola, Cur non
potuisti eas reuocare, ubi miram tibi uidebas inuidiam ex ea
inuulgatione conflare? O transfuga leuissime, quanto tum
honestius salubriusque eas aut omnino reuocasses, aut saltem
scandalum earum ad populum fuisses deprecatus, his aut
similibus uerbis. Non asserui sed disputauī: Aut disputatio-
nes fuere, non doctrinae, Quam posteaquam eas in reso-
lutionibus tuis sic quidem pertinaciter asserueras, ut in de-
claratione positionis LVIII, paratum te diceres & ignem
& mortem pro illis suscipere, sic nunc scribas circa initium
de captiuitate Babylonica. Vtinam à Bibliopolis (inquis)
impetrare queam, & omnibus qui legerunt persuadere, ut
uniuersos libellos meos de indulgentijs exurant. Rogo te,
combustor petulantissime, quam potuisset in te uel Papa
uel Concilium sententiam dare grauiorem, quam dederis
tam ipse furore proprio, leuitate plus quam histrionica, im-
pudentiaque plus quā meretricia; Quo id facis exemplo? qua
ratione

In Duas Epistolas Lutheri ad Leonem X: 2

ratione: Certe rationem nullam assignas, neque ulla tibi suppetit exemplum historia. Si hac turpitudine frons tua non rubescit, qua tandem alia rubeat: nunc tu Monache, quauis muliere leuior, & in certamen prouoca uiros, & dic audacissime, Surgite hic uniuersi Adulatores Papae in unum. Eluite haec uiri. Haec ne uiris digna sunt, quae meretricibus si audirent, risui forent: Cur non blandulos Eunuchos mulierculasue dicaces potius in certamen prouocas quam uiros, cum tu sis omni adulate blandior in Epistola priore, omni muliere fallacior in posteriore: fallaciam postea reuelabo, nunc adulationem tuam plusquam Cinatonicam, tuis uerbis ostendam. Sic enim priorem concludis epistolam.

Prouocatio
insolens.

Adulatio
Luth. ad Papam
Leonem
X.

Quare Beatissime Papa prostratum me pedibus tuae Beatitudinis offero, cum omnibus quae sum & habeo, Viuifica, Occide: Voca, Reuoca, Approba, reproba, ut placuerit, uocem tuam uocem Christi in te praesidentis & loquentis agnoscam.

Sunt haec obsecro uerba hominis liberis: sunt uiris: Quid seruilis: quid effoeminatus: Profer, si potes, ullum ex toto Iuris Canonici corpore Titulum, Canonem, uersiculumue minimum, qui tam seruiliter aduletur Pontifici. Siccine asseris in libertatem Germanos: heccine nobis erit per te libertatis Christianae formula: Hisne armis expugnabis Pontificem: Hui quam egregius Dux Boemorum Nobilitatisque Germanicae, qui sic bellum inferat Pontifici. Dignus nimirum, quem ad tantum bellum sequantur uiri Germani atque Boemi: de cuius leuitate frontem contraherent Mimi, Parasiti, Thaides, Lenones, ac scorta uulgatissima quaeque. Ferendum

a 2 forte

forte quis dixerit, quod metu tam seruiliter te obtuleris. Verum tu ipse generose in priori ad Staupicium epistola omnem procul à te metū excludis, Ipsiq; Pontifici morte quoq; tuam, uelut egregium adulationis tuæ Colophonē, offers, pulchre (ut putas) subiungens. Si mortem merui, mori nō recusabo. Veniam forte precari possis, à uiris quos in rem tantam seducere conaris, si metu solum aut adulandi studio tam seruiliter illi, in quem nunc arma concitas, tete obtulisses, Cæterum quod non solum abiecte, sed etiam fraudulentè sic te obtuleris publice, Exemplum profecto hic dedisti omnibus bonis uiris, ut tibi iure nullam penitus habeant fidem, Quamquam enim dicis Pontifici, uoca, reuoca; Reuocandi tñ animum nunq; habuisti, Nam paulo ante dicebas, Reuocare non possum. Dicis item, Approba, reproba, cum iam certissime apud te ipsum decreuisses, non solum reprobationem, sed & declarationem Pontificis (quod satis iam re ipsa constat) nolle admittere.

Fraudulentia Luthc.

Quin etiam in eodem libro multa asseris constanter (ut tu ais) de plerisq; nihil te dubitare protestaris, Pro quibusdam uero uel ignem ac mortem suscipere paratum te scribis.

Hæc si uera erant, illis certe uerbis; Approba, reproba, cōsona nō erāt. Neq; Christū (ut mendaciter assentabaris) in Papā loquentem agnoscere uolebas. Tu ne igitur uirorum fortium (quos & Germania et Boemia plurimos habet) per tantam animi mobilitatem, impudentiā, seruiliter, fraudulentiamq; Duxeris contra Pontificem Ecclesiamq; Romanam? fateor equidem te argutiarum densitate, allegationumque fumo, ac uerborum technis egregie ualere. At his rebus non expugnabitur sancta Catholica & Apostolica ecclesia, quæ firmiter ædificata est et bene fundata supra
firmam

firmam petram, Contra quam, si portæ inferi non præua-
lebunt, quomodo preualebit inanis dicatitas tua?

Dimissa autem priori epistola, quam & turpi adulatione
fœdasti, et multo turpius intra bienniū simul cū uniuersis
eiusmodi libristuis reuocasti. Ad posteriorem quā possum
breuissime respondebo, non sane ad singula uerba, quod ni-
mium sit uerbosa, sed potius ad capita sensuum, & ne ad ea
quidem singula, ne in futilibus futili labore tempus teram
longius. Primum ostendas mihi uelim, ubi impij (ut uocas)
adulatores turpius & seruilius fuerint huic nostro Pontifici
adulati, quam ipse tu feceris in priori epistola. Ab ijs tamen
calumniose & beneuolentiam captas, & facinora tua per to-
tam excusas epistolam. Sed uide, quam prudenter ex noua
tua Rhetorica beneuolentiam à grauius læso queras.

Meministi semper Pontificis, At uelit ille, te nun-
quam sui meminisse, Coegerunt te impij adulatores. At il-
los longe magis obædientes meliusq; de fide & ueritate
sentientes quā te agnoscit. Vanissimas ais Pij et Iulij Cō-
stitutiones quæ stulta tyrannide prohibuerunt, ne quis à se-
de Apostolica ad futurum Concilium appellet. At uanis-
simam scit ille præsumptionem tuam, stultissimumque co-
natum, quo sedem Apostolicam quæris euertere, quā om-
nes Reges, Imperatores, Principesque Christiani per tot sæ-
cula tantopere sunt uenerati, strenueque tutati. Certe equi-
ores multo sunt ille Constitutiones quam nugæ tuæ petu-
lantissimæ. Nam si cuique priuatorum at futurum Con-
cilium appellare licebit, omnibus impune licebit & Pontifi-
cem & omnem uexare Clerum ecclesiamq; totam, donec fiat
Concilium. Quasi uero non alia sint regibus Principibusq;
& Prælati negotia, quam ut omni anno mensue Conciliū
inducant per orbē terrarum, propter unius hominis priuati,

Contra alteram
epistolā
Luth.

Appellare
ad futurum
Concilium.

& eius quidem leuissimi, contumacis & superbi, uesaniam
nugacissimasq; nugas. In quibus minime cōstet ipse sibi, &
quas ipse iam partim neget, sã uniuersas exuri petat, ut non
solum damno afficiat ementes & uendentes atq; Impresso-
res, Verum etiam incredibili rubore confundat suos fauto-
res, quibus plus æquo placuerant eiusmodi blateramentare
bellionis. Quid igitur opus est Concilio, si reuocas ipse, que
stulte ac male scripsisti?

Quale petit
Concilium
Luth.

Quale uero indicetur Concilium, quod tibi satis uideat̃
tutum & liberum, Cum Constantiense, quod omnium fuit
liberrimum, reprobēs maxime? Quale igitur petis Conci-
lium? an aliud nebulonum nebulo, quam ubi præsent
Centauri, Raptōres, Oberati, Hussitæ & id genus perditissime
fidei homines, quibus omne iudicium in manu sit & uiri-
bus? Interim tibi grassari liceat, non solum in omnem con-
stitutionem Papæ, Conciliorumq; decreta, uerum etiam in
omnia Christianę religionis sacra & sacramēta sacrificiaq;
ad gladijque potestatem atq; furorem omnia disponas.

Incōstantia
Hieronymi
Pragensis.

Nec turpe ducashodie asserere, quod cras neges. Tui ni-
mirum Hussitæ Hieronymi Pragensis exemplo, Qui tur-
piter nimisq; muliebriter ex carcere condemnauit ac repro-
bauit dicta factaq; Iohannis Hufs, quæ antea tam magnifis-
ce apud populum Boemicum uerbis scriptisq; laudauerat,
Ac multo turpius postea eundem Ioannem Hufs, cuius do-
ctrinam paulo ante non solum reprobauerat uerum etiam
abiurauerat, publice iterũ laudauit & approbauit, Quam-
uis paulo ante quædam illius dicta sic insana sibi fuerant ui-
sa, ut minime crediturus fuerat, ea illius fuisse, nisi pprio cō-
uictus fuisset illius Chirographo, uir inconstantissimus
nullam penitus uirilitem tanta animi mutabilitate præse-
ferens. Id quod ex actis illius Cōcilij in 19 & 21. sessionibus
apero

In Duas Epistolas Luth. ad Leonem X.

apertissime intelligitur. Huius mores, doctrinam, sectamq;
per omnia diligentissime sequitur hic noster Lutherus.

Tam insigne scilicet nomē, non nisi insignioribus (ut per
totam uidemus epistolam) scribi debet literis, Tanta est em̄
hominis superbia, ut reliquos Theologiae doctores dicat in-
dignos congruere cum LV THER O, Quid insolentius?
Quid alienius à Christiano pectore? Quid inuidiosius in
Monacho? Hec tamen animi elatio turpisq; in cuculla mens
dicante arrogātia perplacet nouarum rerum studiosis. Nec
mobili uulgo displicet forte tanta animi huius mobilitas,
qua toties iam per triennium idem nunc asserit nunc negat.
Bonis certe Christianis ac maturi grauisq; animi uiris adeo
muliebris dictorū uarietas placere non potest. Non em̄ unā
solum aut alteram propositionum suarum retractat, sed uni
uersos petit exuri libros, quos tamē etiam post eiusmodi pe-
titionem allegat, lectoremq; ad eos aliquando remittit.

Elatio Lu-
theri

Quid dicā de Boemis, quos Lypsiæ publice reprobauerat
in disputatione, & in resolutionibus alijsq; nonnullis libris he-
reticos uocauerat, nunc eosdē ueros uocat Christianos, &
nos impios Schismaticos. Certe si uiri sunt Boemi ut sunt,
tantam & Hieronymi & Lutheri in uerbis factisq; incōstan-
tiam laudare nō possunt. Cōdēno eisdem cū sancta ecclesia
Catholica et Apostolica, heretica dogmata Iohannis Hufs,
At multo plus laudo (hoc est minus reprobo) mores illius, q̄
lubricissimorū eius discipulorum Hieronymi et Lutheri, q̄
multē in Boemia mulieres atq; etiā pueri adhuc uilius con-
stantiusq; de Iohāne Hufs sentiūt, q̄ leuissimi istorū patro-
norū animi, qui toties dicta eius iam apparuerunt, iam reproba-
runt, rursusq; cōparuerunt, paulo ac tenui momento leuissi-
me in hanc et in illā partē deflexi. Quanta per Deū immor-
talem, immani furore percitus, Lutherus reprobat nūc in no-
uissimis Teuthonicis Latinisq; suis, furij dicam an libellis

Inconstātia
Luth. circa
Boemos.

Quæ prius ingeniose atque cum albo plurimorum haud
uulgaris cruditionis hominum calculo probauerat: Nun-
quam tamen constitit sibi ipsi, etiam in uno eodemque alio
quando libello. Quod ostendere tamen potius conueniet,
quando ad eos libros parabitur apta responsio. Hic longius
uel inuite ab epistolari responsione protrahit me dicax & per-
tulans hominis inconstantia. Petit Concilium, cui tamen
non sit acquiesciturus. Et priusquam Concilium cogi queat,
ipse nugarum suarum magnam partem per sese reuocat.
Ait deinde Pontifici.

Mendax
Luth. ad PP.
Leonem.

Non tamen unquam interim animum meum a tua
Beatudine sic alienaui, ut non totis uiribus optima
quæque tibi, sedique tuæ optarim, eademque sedulis
atque, quātū in me fuit, gemebundis precibus apud
Deum quesierim.

Ecce quam secure illudit hic Germanus Pontifici,
Teuthonici sermonis ignaro. Nemo sane Germanorū, qui
modo Lutheri ad Germaniæ Nobilitatē Theuhonicum uis-
derit libellum, ignorat, quā immaniter debachatus sit in hūc
presentis temporis Pontificem hic impius in cuculla Mezē-
tius, Qui tamen audet hic impudentissime sese iactare, Bea-
titudini eius se optima queq; optasse iugiter. Nō est hic mos
Germanorum, qui libertatis antiquæ memores, libere absq;
fictione loqui ac facere solent. Dic quæso Luthere, quo tē-
pore hanc ædideris tuam Epistolam. Certe & Narratio tua,
& Datum (ut uocant) Epistolę indicant, in proximo ædis-
tam Septembri, die sexta. Anno M. D. XX. At nos eodē
tempore hic Francfordiæ tuum uidimus Venalem per ne-
scio quot milia libellum istum iniuriosissimum ad nobilitatē
Germanicam, aliumque longe impiūssimum demissa Eu-
charistia q; Sacramento. Nega si, libet, publicū tot mortaliū
in

in nundinis testimoniū. Nam infames illi libelli, neque lo-
cum neque tempus emissionis suę indicant, quod in alijs, qui
apertē & sine fraude docēt, pro more fieri solet. Scit tamen
omnis multitudo, eosdem hic tum Venales fuisse.

Quę igitur fronte post tā grauitē lāsam per eos libellos,
p̄sentis nostri Pontificis & famam & Maiestatem in cō-
muni lingua nostra, aude hic lingua latina f̄eri, quod se-
dulo illi, sedique eius optima queq; optaris? Cum eodem
propet tempore aut paulo ante in propria lingua sic ei fueris
imprecatus, Velut pius, credo, sacrificulus.

Audis hoc Papa, Non sanctissime, sed sceleratissi-
me. Utinam Deus sedem tuam cælitus quamprimum
destruat, & in Abyssum inferni demergat,

Qualia pre-
catus est
Pont. Leonē.
Lutherus.

Sunt hæc illa optima, quę optare soles, impie scurra Dia-
boli? Dic quæso si potes, ubi sic Vuicleph, aut Hufs, aut
ille disertus Hieronymus, tam immaniter talia sit imprecas-
tus sedi Apostolicæ? Væ misero tibi nimumq; superbo ac
fame cupido: qui tam Barbare nomen quæris in sæculo. Ni-
hil perire in omnibus his nouitatibus tibi proprium uideo in-
uentum, præter unum, quo omnia sæcula superas: maledi-
cendi usum. Dogmata enim illa, subtilia quidem sed repro-
ba & erronea, longe ante tuas nugas (Id quod in Actis Cō-
cilij Cōstantiensis uidere licet) protulerunt Vuicleph, Hufs
& Hieronymus Pragensis, Vicia uero Romana iam pridē
tacta fuerunt à Laurentio Valla, à Nicolao Clemange. In
Dialogo Iulij secundi, & quidem longefestiuus. Quia au-
tem hæc omnia tibi superbe arrogas, more tuo facis. Et uul-
gus hæc tibi cuncta tribuit acceptaq; refert, non ob aliā sane
causam magis, quā ob tuā ubiq; maledicendi uehementiam,
qua sic in Papam Clerumque uniuersum insurgis atque

Vehementia
malidicendi
Luthero pro-
pria est.

b

ardescis

ardescis, ut laicis, qui per se uicij nostris (quis autē est sine uicij?) Ecclesiasticæq; libertati lais infesti sunt, nouus quidam uidearis Propheta, atq; ex allegationum fumo uir plane habearis à simplici popello Euangelicus, Cum factis tamē sis à doctrina Euangelica longe alienissimus.

Bilinguis
Luth.

Erubescant igitur & confundantur omnes, qui hæc uia studia laudat. Non uirile, minime uero Germanicum sed meretricium, punicumque est hoc bilingue commentum, quod latine optima quæq; Teuthonice uero pessima quæq; Pontifici (quem toties Beatissimum prædicas) & sacrosanctæ sedis Apostolicæ imprecaris & optas. Post impudens uero de optimarum rerum precatatione mendaciū, subiungit bilinguis iste Poenus uerius quā Germanus.

Quia non
pepercit Lu-
the personæ
PP. Leonis.

Accusari me (inquit) & magno uerti mihi uisio intelligo meam temeritatem, qua nec tuæ personæ pepercisse iudicor. Id si à me factum esset, ipse met nullis modis probare possem, nihilque libentius quā palinodiam huius temeritatis & impietatis meæ canerem. Non sum tam stultus, ut eum incelsam, quem nullus non laudat.

Hæc & plura in hunc modum adulator iste leuissimus simul atq; mendacissimus hic præludit. Dicite quæso Germani, quotquot infamem Lutheri libellum ad nobis litatem Germanicæ legistis, Vidistis ne unquam scripta in quemlibet alium Pontificem grauiora, magisue criminosa, quā in hunc nostrum Pontificem Leonem X. Teuthonice scripsit Lutherus? At quando sic scripsit? nempe eodem in mense, quo hanc scripsit Epistolam, aut paulo ante, Ecce scribit latine Pontifici, se de persona eius
semper

semper non nisi magnifica & optima dixisse. Ostendite mihi quæso in Teuthonico illo libello, quæ nam sint illa optima; cum totus pene libellus de Pontifice eiusq; regimine pertractet. Scilicet optimum est A. III. Quod Papam Hypocritam aut Idolum facit oleatum, nunquam uero Christianum aut hominem religiosum. Aut illud B. I. quicquid est Baptismo erepserit, iactare potest sese iam sacerdotem Episcopum ac Papam esse ordinatum. Ergo Vermiculus aut uana est Baptismo repens nobis erit Papa? Aut illud B. III. Cur sequimur Papam, qui neq; fidem neq; spiritum habet? An illud C. II. Iō potestati Papali nequaquam obtemperandum est, sed resistendum ei corpore, substantia, uiribusq; quibus possumus omnibus? An uero illud C. III. Euigilemus igitur o chari Teuthones, ne rei pariter fiamus omnium miserarum animarum, quæ pereunt per hoc sceleratum ac Diabolicum regimen Romanorum, Et indies magis ac magis Diabolus crescit, si modo fieri queat, ut regimen tam infernale possit fieri peius, quod ego tamen neq; comprehendere neque credere possum. Dicite uos Laici, Cuius hic regimen intelligitis? Nunquid aliud quam huius nostri Pontificis Leonis X. At optima semper de Leone X. prædicare se ait adulator iste mendacissimus. Quam bona uero sunt, quæ illic continuo subiungit ad longum per multos etiam Quaterniones?

Sed excusabit se forte (ut ad omnia muliebriter dicax est) hic noster Sophista, quod in genere loquutus sit, subticendo nomen Leonis X. Egregie profecto. Quasi uero nesciamus unicum esse Papam; nisi forte Lutherus habeatur pro altero. Et recte quidem secundum ipsius iudiciū. Ait. n. hunc papam potius Antichristū quam Papam agere. O. Palpo
b 2 turpissime

Sophistica
excusatio.

Inuectiua Io. Coc.

turpissime, De quo unquam Papa quispiam dixit peiora, quam tu de hoc nostro Papa Teuthonice scripsisti ad populum sediciosissime? Nec tamē erubescis, aut eodē aut proximo post tempore ad Papam latine scribere, quod non nisi optima de eo dixeris. Quis te uir bonus amplius amare queat? Quis credat te tā exercitatum Sophistam nescire, quod multa, quę uerba genus sonant, re ipsa certam ex suppositio- ne personam denotant, quando constat unicum esse tale, ut si dicamus Imperator iuuenis est ætate. Papa irascitur Lu- thero, frater Imperatoris est Antuerpię. Quis uero nescit Im- peratorem esse Carolum V. Papam Leonem X. fratrem Im- peratoris Ferdinandum? Quid igitur refert an in Papā dis- cas, an in Leonem X. cum omnes utrobique eandem intel- ligant personam?

*Alia excusa-
tio uana.*

At dixeris forsitan (ut callide solent mulieres atq; Sophistæ) te hic sub persona Pontificis, non Leonem X. sed Iohannem de Medicis intelligere, Ingeniose, me Hercle. Quid unquam scripsisti de Iohanne de Medicis? Quis est ille, cuius opinio & uitæ inculpatæ fama (ut blandiris in epistola) celebratior & Augustior est, in omni terrarum orbe, tot tantorū uirorū literis cantata? Quare ex Erasmo, ex Reuchlino, ex omnibus nostri sæculi uiris eruditis, Qui de Leone X. plurima & uere magnifica scripserunt, de Iohāne autem de Medicis uel minus splendide dixerunt uel omnino siluerunt. Tu uero neque de hoc neq; de illo Magnifice scripsisti quicq; nisi aut turpi adulatione in epistolis priua- tis, aut falsa in Syluestrum & aliosq; tuos Aduersarios calum- nia, quando per tuam Sophisticā importunitatem prom- ptissimamq; dicacitatē sinistra interpretatione subito in eos retorques ea, quę ipsi nunquam cogitauerunt. Quod & mi- hi proculdubio facies. Sed dic aut scribe quod uolueris, Ego
Deum

In duas Epistolas Luth. ad Leonem X.

Deū testor, quod uere & ex animo scribo, quæ mea sit de te opinio. Obruereme poteris dicacitate, ueritate nūq̄ euinces. **Aliud Lutheri mendatiū.**

Atq̄ deinceps Cōmuni in impias doctrinas inuectus sum acriter, Et aduersarios, non ob malos mores, sed ob impietatem, non segniter momordi. Cuius me a deo non pœnitet, ut animum induxerim, contempto hominum iudicio, in ea uehementia zeli, perseverare, Christi exemplo

Heu impudentiam incredibilem atq̄ impiam. Mentitur nebulo turpissime, Laudat sua uicia, contemnit hominum iudicia, & maledictis suis, quæ tamen in omnibus omnino uiris bonis displicent, etiam amicis & fautoribus ipsis, sanctissima prætexit exempla Christi, Pauli, atq̄ Prophetarū. Quis uero nesciat, eum impudenter mentiri hic, qui legerit eius in Syluestrum, Emserū, Ecciumq̄, ac Minoritā scriptas. Quid illi crebrius est in ore atque calamo, quā adulatio, auaritia, iactantia, inscicia, stercus, Cloaca, & id genus criminationes, Irrisionesq̄ plurimæ: quibus non impias aduersariorū doctrinas (ut hic scribit) sed mores hominum redarguit.

Quæ obsecro uideri potest impia doctrina in breui illa candidaq̄ Emseri epistola, quā ille primum contra scandala Boemorum, populiq̄ uicini post Lipsicam disputationem ædidit. In eam tamen talem ædidit Lutherus uenationem, tot conuicijs, criminationibus, illusionibusq̄ refertam, ut exercitatissimus histrio impudentius turpiusque dicere non possit, cum adhuc nullo penitus iniurioso ibi uerbo esset ab illo lacessitus, Et tamen audet hic illi suæ maledicentissimæ leuitati, Christi, Apostolorumq̄, ac Prophetarum exemplum prætere, Sed inuenitibi uirum uere germanū

Epistola Emseri.

Venatio Lutheri.

Inuectiua Iohannis Coclaei.

fortemq; ac nobilem. Vnus enim ille Emser ita uiriliter à se repulit Sophisticam huius loquatitatem, ut nunq̄ redierit postea Criminator ille aperta saltem acie aduersus eum in harenā, quamuis à longe sapius (uelut mordax canis semel egregie uictus) obliquis interim cauillis oblatrauerit.

Scæleratum uerbū Luch. Si uir eras Luthere, immo si adhuc ullum habes aut uirilitalis, aut honestatis in te Venulam, Responde ad ea, quæ ille tibi obiecit tot à te iniurijs antelacessitus: si non ad omnia, saltem ad unum illud uerbum, quo apud Nobiles quosdam Lipsiæ dixisti.

Hanc rem non esse propter deum inceptam, neque propter Deum esse finiendam.

Certe ut obiectum hoc uere planissimeq; diluas, omnis tua causa, si bonam aut iustam uideri uelis, maxime efflagitat, Cur hic tam diu taces Venator inuictissime? Cur innocentiam tuam non ostendis? Quam illi potes impietatem uere per calles tuæ dicacitatis obtendere? Ego semper expectaui, quidnam esses contra uirum illum oppositurus. At nihil interim audiui, nisi quod dixeris, lixas quoq; nosse criminari. Norunt quidem, faciunt autem minus impudenter quā tu. Erubuerunt ob id plurimū fratres tui, è quibus prudentiores aliquando dixere, hunc uirum recte tibi lauisse Cucurbitam. Quamuis tu eum paulo ante in petulantissima superbissima tua uenatione ita contempseris, ut nunquā eum contra te quicq; ausurum credideris. Cur igitur ad uirilem eius responsum non rebuccinas, ne mussitas quidem? Inuenisti semel uirum Eunuche? Cur muliebriter parasti nuper ultionem in exemplar animatum. Cum uir ille animosus adhuc supersit? Si uenabulum habes uirile, ecce tibi Capricornum nobilem. Redi, si uir es, in illius uenationem.

Vtinam

Vtinā nosset populus signatas illas bonorum uirorum ad te literas, & eas quidem plurimas, quibus te fideliter monuerunt, ut a mordacitate illa tua (quam tu hic impie in Christi refers exemplum) desisteres, ageresq; modestius. At tu non amicorum solum, sed cunctorum contempnis (ut hic ais) hominum iudicia, Quid ni? Cum sapias per te solus, Doctiorq; sis multo, non solum Thoma & Scoto cunctisq; retro Pontificibus, Verum etiam ipso Aristotele, cuius inscitiam tam egregie nosti unus, Vbi talia iactauit Christus? Vbi tam impudenter mentitus est ullus uir bonus? Vbi sic momordit falsis criminationibus? Profecto similem tui Calumniatorem nunq̄ habuit Germania, beneq; spero, similem post te habituram eam esse nullum. Subiungis hic, post blandam subdolamq; assentionē tuam, de solito studio mordacissimā criminationē in sedē curiamq; Romanā. Quod sit quauis Babylone et Zodoma corruptior, quod sit deploratæ, desperatæ, atq; conclamatæ impietatis, quod ē Roma in Orbem inundetiam a multis annis non aliud quā uastitas rerum, corporum, animarum, & omnium pessimarum rerum pessima exempla, quod ē Romana Ecclesia, quondam omnium sanctissima, facta sit spelunca latronum licentiosissima, lupanar omnium impudentissimum, regnum peccati, mortis, & inferni.

O stulte & insensato corde, Credisne eiusmodi uerbis placari posse, grauius ante læsum a te Pontificem? Tam stupidum putas esse illum, q̄ tu es impudens? Si hæc uera sunt, cui iustius, q̄ personæ Pontificis (sub cuius manu atq; regimine sedes, Curia, ecclesiæ Romana uertit atq; consistit) imputabunt? Nō priuatus ibi degit, ut in Babylone olim Daniel sed

Immodestia
Luth. etiam
ab amicis res
prehensa.

Mordax.
Criminatio.

Stulticia.
Luth.

In resolutio-
nibus.

sed publicus est idemq; supremus totius Curiae Ecclesiaeque
Ro. Rector & moderator. Nihil igitur dicis in Ecclesiam
Ro. quod in personam Pontificis pessima tua criminatione
non redundet. O transfuga leuissime, nunc adularis personae
Pontificis (quamuis nimis fatue, omnique meretricio more
fallacius) & pessimis criminationibus sanctam impetis
Ecclesiam Ro. Cum haud ita diu alibi contrarium senseris,
ita dicendo, Ego audio Papam ut Papam. Id est, ut in Ca-
nonibus loquitur. Non autem, quando secundum suum ca-
put loquitur. Quando obsecro semel erubescas effrons & bi-
linguis Nebulo: En uerbis hic turpiter adularis Pontifici.
Turpius infectaris sedem Apostolicam, turpissime calum-
nias sacrosanctam Ecclesiam Ro. Factis uero sedicionem
conciatas in Pontificem, Apostolicę sedis & antiqua et noua
iura concremas, Boemiam iustificas, impiam Schismaticam
que uocas Ecclesiam Ro. Hęc tamen omnia fert Princeps
terre, in qua habitas. De quo ipse ante Biennium scripsisti,
si talis esses, qualis profecto nunc omnibus appares, quod fie-
ri non posset, ut is talem pestem in sua permitteret uniuersita-
te, Cum sit Catholice & Apostolice ueritatis unus facile
amantissimus. Sed uidemus Proh Dolor nunc omnes,
Qualia quantaque tibi audacissim o Heretico impiissimoque
sacrilego permittat. De hoc aliorum esto iudiciu, Ego hic
tuam incuso impudentiam, quod talem epistolam bonis uis-
ris ostendere fueris ausus, atque etiam in publicum euulgare,
Quam ego Pontifici non ausim ostendere, uel magno in id
conductus precio. Audes. n. illi adulari primu, deinde atrocis-
sime criminari sedem atque ecclesiam Ro. Legatum illius Palatiique
magistrum falsis calumnijs accusare, nihilominus non impudentis-
sime per hęc tibi pacem impetrari posse speras atque præ-
sumis. Quanta uero criminationibus tuis miscueris menda-
cia, in alijs responsionibus aptius dicetur. Epistolaris modus
ad

In Duas Epistolas Luth. ad Leonem X. 9

ad omnia hic responderi non sinit. Nam ubi longam causæ tuæ fabulam narrare incipis, insignem ipse prodis & propo-
 siti tui maliciam & animi elationem. Si enim bona & utilia existimas quæ scribis, Cur ea reticere uolueras? Si mala sunt cur tot scandala publice præbes ex priuato in Eccium, Caietanumq; odio? Utinam illius uerbi fuisses, in furore priuati uel odij uel iniuriæ memor. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendat mola sinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Quid tamen in te commisit Legatus, nisi quod petijt ut reuocares de indulgentijs perperam scriptas? At iam ipse reuocasti tuo solius oestro percitus. Curigitur illi potius quam tuo nunc oestro (quod omni est mania furiosus) irascaris? Cur in Caietanum reñcis calumniose culpã, quasi passus nõ sit ut sileres? Vbi iussit te aut loqui aut scribere talia? Vnum iussit reuocari libellum, At multos interea proprio furore turpiori palinodia reuocasti. Vide obsecro quantam dehinc superbiam proferas ex cuculla.

Malicia Lutheri.

Matth. 18.

Card. Caietanus.

Vario, (inquis) negotio cursat & recurſitat Militi-
 us, homo nobilis proſapia, ad reparandum causæ
 statum, quem Caietanus temere & superbe turbaue-
 rat, ac uix tandem, etiam auxilio illustrissimi Princi-
 pis Friderici Electoris, effecit: ut semel & iterum fa-
 miliariter mecũ loqueretur, ubi denuo Pontificis no-
 mini cessi, paratus silere.

Iactantia Luth.

O rase rase, quantam hic prodis impudentiam? Ecce non erubescis fateri, tantam fuisse tum insolentiã tuam, ut Nuncius Apostolicus, ex terra ista uestra oriundus, nobilis & honoratæ familiæ, uix tandem, tui Principis intercessione, à te familiare impetrauerit colloquium, Idq; semel tantum & ite-

c rum

Iniquus ultio-
nis zelus,

Perfidia Luz-
theri.

rum & pro magno imputas munere Pontifici, quod rursus fueris silere paratus. Non igitur aut Christi aut reformationis zelo agis, quicquid uel scribis uel dicis: cū scribaste, ad unum bonum aut Pontificis, aut nunciij eius uerbum, paratum silere. Quicquid uero uel criminationū uel scandalorū furiose interim euouisti in publicū, id omne referri debet ad priuatum rē tuā furorem, quem cœpisti priuatim in Eccium. Quæ admodū fecit olim Narses Eunuchus Iustiniani, post debellatos in Italia Gothos, uocās temere ad longa maiora Italiae dāna Longobardos, quā XX. annorū bello prius perpeffa fuerat, propter unū Imperatricis Cōstantinopolitanę uerbū iniuriosum, quo dixerat illū redire debere ad penā mulserū in Gynecio distribuēda. Is itaq; impotēti ira succensus, scribit Longobardis, ut inuadant Italiā, Semiuir ingratiſſimus, conuertens furorē & uindictam, nō in mulierem iniuriantē, sed in terram innocentē atq; optime de se meritam. Et paulo post, cœpti pœnitens scribit Barbaris, ne ueniant, reuocatq; inaniter scripta priora, At nihilominus misera Italia per iram illam iniuste data est in ultionem, Barbarorum immanitati supra CC. annos obnoxia. Sic noster hic cucullatus Eunuchus, propter unius Eccij uel audaciam uel pertinaciam disputandi, quod is non statim submiserit se uictoriosæ ac triumphanti cucullæ insurgit statim impotenti furore tumidus cucullifer, collaudat schismaticos Boemos, incitat feroces Teuthones, suscitāt in simplici plebe tumultum; Non sane contra Eccium qui disputauerat, Sed contra summum Pontificem, à quo neq; uerbo neq; facto ullam acceperat iniuriam, quin etiam illius autoritate Apostolica se Theologiæ Magistrum fuerat publice professus: Contra sedem Apostolicam, cui iuramento fidelitatis erat astrictus, Contra sanctā Ecclesiā Catholicā & Apostolicā, eius Decreta Conciliaq; refutans, in cuius gremio Christia-

nismum per Baptisma suscepit, Contra ritus, ordinationes, sacramenta, Cerimonias, Cōsuetudinesq; totius populi Christiani, quem tamdiu iam miserabiliter, perniciosis Sophisticæ suæ præstigijs fascinat ac seducit. De isto furore gloriatur hic apud Pontificem.

Et fateor, inquit, hac occasione, non parum uenisse ad lucem Romanarum corruptelarum, sed in qua, si quid peccatum est, Eccij culpa est, qui onus supra uires suscipiens, dum gloriam suam furiose captat, ignominiam Romanam in totū orbem reuelat.

Iniqua gloriatio de malo

O superbissima cuculla, quid cōmiserat Eccius, nisi quod inter disputandū ad genua tua non p̄cidit, neq; uictū se dedit? Quid in breui epistola peccauerat Emser, nisi q; Ecciu in disputatione illa fortissimū dixit, contra uestrū duos stantem, Theologū: Tu illi nihil crebrius obiicis q̄ gloriæ aucupium, Neq; ego eū à uicio illo p̄sus imūnē assero, sed ex aīo dicere ausim, te in eo uicio lōge supiorē esse illo. Tantoq; peiorem, qd nosti uiciū illud noxia quadā hypocrisi obtegere p̄ simulatā in externa conuersatione sanctimoniam. Intus autē longe magis Leoninū, immo pauonicū, sub ouina cuculla geris aīm Thraso gloriosissime, q̄ uanā huius mūdi gloriam tu sectaris, atq; adeo auide aurā captas popularē, ut equo animo nō feras, aliū tibi, nō dico æquiparari, sed ne cōferri quidem. Dicis, n. Quasi digni fuerint cū Luthero congregari.

Et quamuis à tuis immodice lauderis, id tanē minime Laudator tibi satis est nisi & tu crebrius laudares teiplum, qd doctior suis Thomā, Subtilior Scoto, eruditior Aristotele, melior in scribēda Hierarchia Dionysio. Vbi talia p̄dicat de se Eccius Neq; tamen solum peccas iactantia plusq; Thrasonica, uerū etiam canina palles inuidia, qua ferre non potes alium uel

Laudator
suis Lu
therus.

sine criminatione tui laudari. Quid enim in te criminatus fuerat Emser, quādo candide & simpliciter laudauit Eccium? Neque erubescis hic Eccium aperta onerare calumnia. Vbi enim reuelauit ille Romanā (quod tu facis) ignominiam? Egregius quidem es Sophista, sed rogo te, qua infers consequentia, Eccius gloriam furiose captat, ergo Romanam ignominiam in totum orbem reuelat? Esto, quod inique peccauerit in te Eccius; Cur non in ipsum, sed in pontificem, Cardinales, Curiam Rom. Sedem Apostolicam, in Concilia, Decreta Patrum. Inque Decretales Pontificum, atque adeo in Sacramenta, & in totam Ecclesiam, ultionis impetum publice uertis? Cur seditionem potius quam rixam scelerate machinaris? Adeo ne stupidum putas Pontificem, ut tanta tua ædita interim crimina atque scelera, ex leuissima tua in Eccium siue causa siue occasione, purgari atque aboleri sinat? Neque rursus erubescis hic de his tuis criminationibus, datisque per tot scandala damnis, impudentissime gloriari apud eum, quem in ijs omnium grauissime læsisti. Quinetiam audes, absque omni fronte, in maius, quam reuera sint, data per te damna extollere. Sic enim superbe subiungis.

Gloriatur
Luth. de sua
malicia.

Quid sua adulatione promouit, nisi malum, quod nullus regum promouere potuisset? foetet enim hodie, inquis, nomen Rom. Curiae in Orbe, & languet Papalis Authoritas, famosa inscitia male audit. Quorum nullum audiremus, si Eccius Caroli & meum de pace consilium non turbasset.

Proh scelus atque pudor, quod uni Cucullæ tantum liceat, quam impudenter insultat Pontifici, à quo pacem suppedit, quam gloriose iactat se de malo, quod nullus regum promouere potuisset, quam presumptuose arrogat sibi omnem Curiae

Curia Papæq; infamiam: Quasi ante ipsius criminationes non fuerint æditi in malos mores atq; abusus Curia Romæ libelli plurimi, eius cacationibus longe festiuiores. Quasi si nihil dixerit Valla, nihil Iohannes Hufs, nihil Huttenus, nihil alij disertij atq; ingeniosi homines plurimi.

Luth. in ma
la potentior
Regibus.

Audet impudens cuculla fateri, se promouisse malum, quod nullus regum potuisset, Potentior nimirum rege Francia, atq; etiam (si dijs placet) nostro Casare, tot regnorum Principe. Sed longe falleris Luthere superbissime, possent illi multo plura atq; maiora, sed nolunt. Meliorē habent quam tu religionem, malunt exemplo Constantini magni Pontifices in Dei honorē ut patres uenerari, quam ut hostes persequi, Norunt ex historijs, & foeliccs colentium, & in cœlicis insectantium, euentus. Laudabilius ducunt cum Constantino Chlamide, sacerdotū scandala obtegere, quam tecum inaniter absq; fructu in populum euulgare. Quid em̄ boni hactenus hoc nefario conatu promouisti?

Quæ damna sensit per te uel Papa uel Curia? Idem ad huc regimen est, ijdem prouentus, eadem causarum tractatio, eadem obedientia, eadem quoq; Authoritas atq; potestas Pontificis per orbem terrarum, excepto uno Vuitenbergæ tuæ angulo, unde nihil unquam obuenit Pontifici, quod pensitatione dignum foret. Nisi forte dixeris Indulgentiarum quæstum per tuos libellos (quos tamen iam reuocasti) ademptum. Quasi uero ex eo quæstu Pontifex uiuat aut Curia, Tolle illos nummulos, quorum semper minima pars Romam peruenit, & nil damni sentiet, Caput Orbis terrarum, cunctis gentibus adhuc, præter Boemos, tuamq; miseriam plebeculam, uenerabile Roma: Cuius nonnulli ciues hodie quoq; & meliores & ampliores habent redditus annuos uel singuli, quam Principes aut Comites illi sub quo-

Quid damna
fecit Luthere
Roma, Pontifici.

Inuectiua Io. Coc.

rum umbra tu tam ferociter totum prouocas Orbem.

**Damna pas-
triæ per Lu-
therum.**

Tonum nos cantilenæ tuæ in fine (ut dicitur) uidebimus, tolle indulgentias, tolle missas, tolle sacramenta, omnemq; cultum diuinum à seducta per te rudi illa plebe, tantū proficies in Misniæ angulo illo, quantū profecit Huls in Boemia, immo longe miseriolem magisq; incultam reddes illā patriam, quā adhuc sit Boemia, Dic foelicem Boemiam, foelicem Greciam, quod Ro. Pontificem non agnoscunt, cum satis constet terras illas ante annos centum sub unitate Ecclesiæ longe fuisse foeliciores, magisq; cultas. Nihil per hæc grauis damni procurabis aut Romæ, aut Pontifici, dempta una tot per tua scandala animarum salute, Nos Patrum nostrorum instituta pie sequemur, Pontificem, ut ante, debita reuerentia colemus, Abusus Curia Principibus Prælatiq; nostris, ut emendentur, commendabimus.

**Pium exem-
plum Con-
stantini.**

Et multo honestius quam tu, cum Constantino magno (ut habet in X. libro Ecclesiastica historia) dicemus ad Episcopos. Deus uos constituit sacerdotes, & potestatem uobis dedit, de nobis quoq; iudicandi. Et iam nos à uobis recte iudicamur, Vos autem non potestis ab hominibus iudicari, propter quod Dei solius inter uos expectate iudicium. Vos etenim nobis à Deo dati estis Dii, & non est conueniens, ut

Psal. 81

homo iudicet Deos, sed ille solus, De quo scriptum est
Deus stetit in synagoga Deorum, in medio
autem Deos discernit.

Francfordiæ ad Moenum, Die XX. Ianuarij
Anno Domini M. D. XXL

MISCELLANE¹²

ORVM LIBRI PRIMI

Tractatus Secundus.

DE PAPISTARVM NEGLIGENTIA

Lutherus in responsione sua Teuthonica contra
Emserum.

Vnc ista sufficiāt, ut uero latius uideamus
Emseri, & omnium Papistarum & menda
cia & negligentias, etiam in scriptis patrū
& consuetudinibus, quibus nituntur. Di
cunt Emser & omnes Papistæ S. Petrum
XXV. annis Romæ sedisse, Episcopūq;
fuisse. Et hoc iners ac ingens mendacium ultra Mille annos
stetit, unde merito longa cuspis facta esset, Si sufficeret con
suetudo, secundum Emseri somnia, ad fundandam uerita
tem. Nam et S. Hieronymus in hunc abductus est errorem.
Adeo tēpestiue mētiri cōepere Papistę. Atq; ita ulterius ab II.
uno in alium successit mendacię hęreditas & augmentū, do
nec ex Papa mera mendacia facta sunt. Nunc igitur menda
cium istud, de 25. annis S. Petri Romæ, ita clarum facturi
sumus, ut Emserus quoq; palpare queat. S. Lucas cap. 3. III.
scribit. Iohannē Baptistā cōepisse p̄dicare Anno 15. Tiberij
Cęsaris, Et quanq; nemo scit certo, quam diu durauerit eius
prædicatio, acquiescim⁹ tñ cōmuni sermoni, Christū p̄di
casse annis tribus et semis, scilicet in annū usq; 19 aut 20. Ti
berij, et in eo año crucifixū, surrexisse, et spiritū sc̄m dedisse
Apostolis. Postea impauit Tiberius in annū usq; 24. Post
eum Caius annis 4. Post hūc Claudius 14. Post quē & Ne
ro 14. annis. Sic igitur fiunt, à uicesimo anno Tiberij usq; ad
ultimū annum Neronis anni 36. cōplete. In quo S. Petrus

Lutherus in Emserum

(ut ipsi aiunt) à Nerone sit occisus.

III. Quod si S. Petrus 25. annis Romæ sedit, incipiens anno Quarto Claudij (ut ipsi dicunt) tunc solum undecim annis post Ascensionem Christi fuisset Hierosolymis & Antiochiæ. Item affirmant eum Antiochiæ sedisse annis septem,

V. atq; ita solū sex annis Hierosolymis. Hic S. Paulus com mode inter eiusmodi uenit mendacia, et circum se ferit, Scribens Gallat. s. Quod uiderit Petrum in Hierusalem post annos tres conuersionis suæ. Quod ad minus quarto anno post Christi Ascensionem contigit. Et postea rursus post XIII. annos Petrum Iacobum & Iohannem inuenit Hierosolymis. Hi autem anni in unam summam collecti faciūt annos 18. quos S. Paulus Petro solum in Hierusalem tribuit, Quis uero scit, quam diu posthac ibi manserit?

VI. Ad annos 18. aut forte 20. ad de septem annos Antiochiæ, & 25. annos Romæ, Tunc certe Petrus in XLVI. aut XLVII. anno post ascensionem Christi, erit Crucifixus Romæ à Nerone Cæsare, qui ante decem annos, nempe in anno 36. mortuus iam fuerat. Hoc uocatur, pugio, in columbas iactare, Ita succedit ihs, qui hominum doctrinis et consuetudinibus nituntur, qui non respiciunt scripturam, qui scripta patrum corradunt, qualiacunq; inueniunt.

VII. Quomodo nunc Emseret? Qui nunchaberet bonum pugnionem ut cuspidem, ut hanc tenebrosam nebulam scripturæ illuminaret, atq; ex 18. annis, quos S. Paulus Petro tribuit in Hierusalem, sex annos facere posset, ut 7. anni Antiochiæ & 25. anni Romæ subsistere queant. Certe scriptura hic tenebrosa est nebula.

VIII. Præterea dicunt S. Petrum, quidam in quarto, nonnulli in Secundo anno Claudij, Romam uenisse, Atq; ita tribuunt ei annos, Romæ 27, & tres Hierosolymis.

Item

Item consonat S. Lucas Act. 18. S. Paulo Gal. 1. dicens, IX
 Claudium expulisse Iudæos cunctos e Roma. Inter quos
 Aquilam nominat & Priscillā, Quomodo igitur potuisset X.
 S. Petrus sub Claudio Romam uenire.

Breuit. Instabiliorem atq; incertiorē historiam, quam XI.
 de gestis S. Petri Romę nunquam legi, Itaq; multi sunt, qui
 palam ac libere affirmant S. Petrum nunquam uenisse Ro-
 mam. Hoc facitis uos Papistę uestris mendacijs, & instabi- XII.
 libus scriptis. Vnus dicit, eum cum S. Paulo, uno eodęq; die
 & anno, alter in biennio fuisse martyrio affectum, & uacillat
 omne quicquid de ijs scriptum est.

Quamquam uero ego teneo S. Petrum fuisse Romę, & XIII.
 adhuc, nollem tñ super hoc mori, uelut super aliquo articulo
 fidei. Nec noui sustinere nec pbare, imo nemo potest, meo
 iudicio, illud probare. Neq; est articulus fidei, Nemo est ob
 id Hereticus, Si non credat S. Petrum unquam Romę se-
 disse, Quamuis temerariū sit econuerso, illud negare, prius
 quam funditus reprobetur. Quocirca tutissimum est, relin-
 quere illud sub dubio & opinione.

Quomodo nō tenemur plus credere, nisi quę Deus no XIV.
 bis in scriptura credere precepit. Cui nemo addere aut sub-
 trahere quicquam debet, uti Moses docet. Et Paulus Gal. 4
 scribit. Nullius hominis testamentum mutat augetue quis-
 piam, Quanto magis Dei testamentum nemo mutare aut
 augere debet. Arbitror autem, singulari Dei consilio factū
 esse, ut S. Pauli, non S. Petri, protectio uersus Romam, uer-
 nerit in scripturam. Quoniam bene pręuidit, quomodo Pa-
 pistę Papatum suum super istud erant ædificaturi.

Idcirco posuit eos in stercore & harena, priusquam inci- XV.
 perent ædificare, nec ullum eis certum reliquit fundamen-
 tum. Nam si non potest firmiter per scripturas ostendi, S.

D

Petrum

Petrum Romæ sedisse, sicut possibile non est, profecto iam in luto iacet Papatus, & omnino nihil est. Quoniam sicut non est necessarium credere S. Petrum Romæ fuisse, ex quo scriptura id nō tradit, Ita neq; est necesse credere, quod Papa sedem eius hæreditario iure accipiat, & sit Papa. Vide igitur, super quo Papa sedeat. Et quid faciat suis impetitionibus, ut magis ac magis inueniamus falsum & inhabile ipsorum fundamentum, utq; uideamus, eos præcipitare seipso ex equo impetuoso suo furore. Propterea concludo hic. Non esse necessarium, tenere papam pro papa, aut sedem S. Petri esse hæreditariam, donec ex scriptura certificent S. Petrum Romæ sedisse. Agite nunc papiste, sitis prudentes & animati, quærite cuspides, pugiones & gladios, & dispellite hanc scripturæ nebulam.

XVI. Cogito autem an ne error cōtigerit in 25. annis S. Petri Romæ, quod aliquis forsitan dixerit aut scripserit S. Petrum Romam uenisse post 25. annos. Idq; aliquos ita intellexisse, quod fuerit Romæ 25. annis. Nam si 18. annis fuit in Hierusalem, Quemadmodum Paulus Gal. 1. ait, Et septem Antiochiæ, ut ipsi dicunt, tunc 25. anni hic iam sunt completi, fuissetq; postea Romæ XI. annis, crucifixus à Nerone, anno eius ultimo, Hoc est anno 36. post ascensionem domini. Similiter potuit esse error, uenisse illum Romam tertio aut quarto anno Claudij, Cum id factū fuerit, tertio aut quarto anno Neronis, atq; ita XI. annis uixerat cum Nerone, usq; ad ultimum Neronis annum, id est, decimū quartum. Non enim aliter contingere potuit, si modo Romam uenit unquam. Quod ego relinquo manere, ut manet.

FINIS.

ASSERTIO IO

ANNIS COCHLAEI PRO HIERO

nymo Emsero, Contra Lutherum De XXV.

annis S. Petri in Ecclesia

Romana.

V ne unquam Luthere cœlum, cuius Iani
torẽ tot inauditis impie incessis contumes
lijs, non dico intrare, sed uel adire uel ianuã
eius pulsare præsumas? parum ne fuerit,
sedem Apostolicam à te, in barbarico & se
ditioso ad Nobilitatem libello, sic maledi
ci, ut horrendis imprecationibus eam in imam Tartarorum
abyssum uelis coëlitus præcipitari? An uero leue id putes
piaculum, quod in alio ad Germanicã plebem (quã tanto
pere concitas in seditionem) libro asseris, gloriosa quadam
impietatis iactantia, si hodie S. Petrus ipse Romæ sederet,
negare te nihil ominus uelle eum fore papam, ex diuina ordi
natione supra omnes alios Episcopos? Alibi item, quod Pe
trus non fuerit super alios Apostolos, immo sub alijs ipsum
uis fuisse? Quod nullius urbis fuerit Episcopus? Non ca
put Ecclesiæ? Nec iura teneat Imperij neq; cœlestis neq; ter
reni? Omitto infinitis ex tuis, præsertim Teuthonicis libel
lis, inturias, quas in S. Petri successores, totamq; Ecclesiam
Romanam, incredibili rabie furens, euomis è faucibus sa
ne plusquam Cereberis, unde uenenosa latissime spargis a
conita, Non in unum sane ponti angulum, Quemadmo
dum de Cerbero fabulantur poetas, sed in omnes totius Ger
maniae ciuitates, uicos, & uillas, quibus populum Dei infi
cis perniciosissime, Qñ ex ore tuo impurissimo quidem illo

Maledicta est
calumniæ
Lutheri in
Papam et Pa
patum.

nihil spumat crebrius, quam Papatum esse meram Tyrannidem, esse regnum Babylonis, uenationem Nymbroti, pestem animarum, perniciem populi Christiani, Barathrum uiciorum omnium. Papam uero esse Tyrannum omni Turca crudeliorem, esse latronem maximum, esse scaturiginem & fontem omnis hæreseos, esse sanguinarium immanissimum, esse uerum Antichristum, filium perditionis, hominem peccati, abominationem in loco sancto, absque uirtute, absque scientia, absque fide.

Prouocatio
Luth.

His & alijs id genus plurimis conuiciorum atque calumniarum telis, coram barbara & indocta plebe ferocissime pugnant in uentum, & omnes Papistas in unum prouocas impudentissime; cum nuper uni mihi Vuormaciæ in Comitibus Principum sub iudicibus congregari non fueris ausus. Tu ne igitur post hac ausis quempiam prouocare ultro ad pugnam? Aude certe, sed eminus tantum, muliebriter, per calumnias & conuicia, in tergum, ex latibulo. Nunquam uero cominus nunquam uiriliter nunquam in faciem ad congressum in aperta arena. Nunc te tuosque meæ prouocationis pudet maxime, iam uarijs & calumnijs & maledictis apud plebem traducitis me, ut uestrum possitis obtegere pudorem. Sed frustra, quoniam eodem adhuc animo, eisdemque uerbis, & pactis tenet quoque, quibus antea Vuormaciæ, ad disputationis Duellum prouoco, hunc sanguinem, & hanc corpusculi mei compagem, pro fide & Ecclesia absque omni cunctatione ad singulare tecum uiuæ uocis certamen deuouens liberaliter ultro, uel magno cum gaudio. Tu uero bone uir haud aliter iudicium eruditorum fugis, quam spiritus malignus crucem, Proteruis apud simplices conuicij & allegationum fucis, ac nondum quæris gloriabundus in scyrpo, Cæterum ad rationes ueraciter scripturæ ex Doctoribus, intelligentiam ita cecutis, ut ad rem

rem aut raro aut nunquam respondeas, id quod liquidissime uide
re licet, in Teuthonica tua contra Emseri responsionem fero-
cia, ubi nodum uerum nusquam dissoluis, ne attingis quidem, feroci-
ter tamen extra propositum euagans, scyrpeum illi nodum
obijcis, proteruissime contemnendo omnem nostram armas-
turam, Sed expecta paulisper, occurret tibi proculdubio no-
bilis ille Capricornus, absque ulla tergiversatione, armis nimi-
rum insuperabilibus (uti uirum Catholicum decet) instructus,

Interim ego excursionem tuam, leuiter excipiam, qua non
solum Papae, Papatuique iniuriam calumniosissime inferis, sed
etiam ad uindicandam Sedem Apostolicam prouocas om-
nes Papistas, ut uocas, & omnes omnino totius Ecclesiae
Catholicae mortales, Atque ut atrocior sit iniura, Caelites quoque
supra omnium Gygantium impudentiam, trahis in hanc pale-
stram, & praecipuum ex ijs, uelut alter Pentheus, deducis ac
protrudis intolerabili contemptu in harenam, exprobens no-
bis Gygantice uniuersa, quibus ualemus, arma, ut sustineamus,
Principem Apostolorum S. Petrum unquam Romae
fuisse, Proh perfidiam desperatam, atque haecenus inauditam,
Quam non Celsus, non Porphyrius, non Iulianus Augustus,
nec ullus Apostatarum, Hereticorum, Schismaticorumue,
quantumlibet uersanus aut improbus, unquam proferre sacrile-
ga temeritate praesumpsit, Unus es tu, qui iuxta & Deos &
homines contemnis, ut iam ne illud quidem tibi queat obij-
ci, quod apud Virgilium in Aphricano littore naufragus
dixit Aeneas ijs barbaris, qui ipsum harenae hospitio prohibe-
bant.

Si genus humanum & mortalia temeris arma.

At sperate deos memores sancti atque nefandi.

Nisi forte B. Petrum inter diuos esse non credis, Ais n. in
Teuthonica damnatorum articulorum assertione, Quod credo

D 3 Petrum

Contemptor
Deorum &
hominum
Lutherus.

Petrum & Iacobum esse sanctos, Euangelium cogit me, At qualis est fides coacta. Et ubi dicit eos Euangelium sanctos: Deus perdat hanc tuam Ironicam fidem, Mox, n. addis ibi libris dibriosissime, Quod autem S. Petrus Romae, et. S. Iacobus Compostellae sepultus sit, atque ibidem iaceat, non est necesse credere, quoniam scriptura id non dicit.

Multa credimus quae non sunt expressa in scripturis.

Nihil ergo necesse est credere, nisi quod dicit scriptura: Cur credis unius essentiae Trinitatem? Cur Patrem ingentium & in-nascibilem? Cur filium aequalem & consubstantialem Patri? Cur Spiritum sanctum ab utroque procedentem? Cur Beatam Mariam Genitricem dei, perpetuo uirginem in terris, & post obitum in caelos assumptam? Quibus haec proferuntur scripturis: Dic magne Theologiae nouae Apollo, quae scriptura dicit, quod unitas in Trinitate, et Trinitas in unitate ueneranda sit: Rursus, quae docet, quod Spiritus sanctus est a patre & filio, non factus nec creatus nec genitus, sed procedens, quod alia est persona patris, alia filii, alia spiritus sancti: Quod in hac Trinitate nihil est prius aut posterius, nihil maius aut minus: Cur non omnia ista similiter reuocas in dubium atque in hominum opiniones? Vbi, n. sunt in sacris literis expressa: affer unum, si potes, locum pro his omnibus. Sed haec est uetus Valdensium, Pige-hardorum, Vuiclephistarum, Hussitarumque & id genus barbaricae fecis haeretica & olim damnata sententia, quam tu nunc nouus Barbarorum Dux noua peruerbia renouare contendis, ut omnia sub dubio & opinione sint, quae apertis scripturis non fuerit expressa. Vides ne igitur, iam te prostratum esse, prius usque cepta sit pugna? Cur, n. dubium esset, an B. Petrus unquam Romae fuerit? Quia Canonica, inquis, scriptura id non dicit. Ergo eadem ratione dubium foret, in diuinis esse aut Trinitatem Personarum, aut essentiae unitatem, Quia nulla scriptura sic loquitur. Absit.

Vt

Vt autem apertius tuā agnoscas insolentiam, singula nos
 tua iacula per ordinem, fidei nostræ clypeo fortiter excepta,
 telis & armis nostris in te, Deo bene inuāte: retorquebimus.
 Ais primum, iners ac ingens esse mendacium, q̄ S. Petrus
 XXV. annis fuerit Romæ, Et tamq̄ parua sit hæc in totam
 Ecclesiam iniuria, Addis Diuum quoq̄ Hieronymum in eo
 dem fuisse errore. At hæc non statim probas, deo nos quoq̄
 breuiter interim ad ista sic respondemus, Vætors & uæfana
 est hæc tua stulticia, cunctis tamen Morionibus ut pluri-
 mum cōmunis, q̄ recte numerare nescis. Vide rationes tem-
 porum & Chronicas percurre historias, ut cognoscas, non
 B. Hieronymum, & cæteros Ecclesiæ Doctores hic esse men-
 titos, sed te barbarū ac furiosum Hussitam, in damnablem
 rapi ac uolui à Cacodæmone tuo, hæresim atq̄ errorem.

Affers deinde probationē, ita clarā (quemadmodū gloz II.
 riaris) ut Emserus quoq̄ palpare queat, Ego certe lucem aut
 claritatem nusq̄ legi quempiam palpasse, Inter plagas uero
 Aegyptiorum tenebrę memorantur, ita quidem densæ, ut
 palpari queant. Sic sanet tua itē probatio adeo tenebrosa est,
 ut palpari queat eius obscuritas simul & infirmitas.

Incipis namq̄ à prædicatione Iohannis Baptiste, Quo III.
 modo uero inde sequit̄, Petrum non fuisse XXV. annis Ro-
 mæ: Cœpit (inqs) Iohannes prædicare XV. anno Tiberij.
 Quis negat? Quid tū postea? At quamdiu prædicauerit (in-
 quis) nemo scit, Quomodo tu igitur hinc scis et intelligis,
 S. Petrum non fuisse 25. annis Romæ? Acquiescimus (in-
 quis) cōmuni sermōni, Christum prædicasse annis tribus
 et semis. Cur autē hic nō similiter acquiescis cōmuni sermō-
 ni de XXV. annis Petri? At longe cōmunior est sermo de
 XXV. annis Petri Romæ, quam de tribus & semis an-
 nis Christi prædicatis, De annis, n. Petri Romę concorditer
 scribunt

Negat Lut.
 S. Petrum
 fuisse Romę
 25. annis.

Infirma Lu-
 theri proba-
 tio.

Acquiescere
 comuni ser-
 moni.

Quot annis
prædicauit
Christus.

scribunt Historici, Chronici, Legendarij, atq; sacri Ecclesiæ Doctores, Damalus, Eusebius, Hieronymus & alij id genus magnæ Authoritatis uiri, De tribus uero & semis annis Christi neq; Euangelium habemus neq; Paulum, nec ullam omnino scripturam Canonicam, Probatiores item Chronographi atq; historiographi de tribus annis scribunt, non de tribus et semis, Quinimo Eusebius in Chronicis affirmat. In Euangelio^o Iohannis scribi, post XV. annum Tiberij Cæsaris tribus annis dominum prædicasse. Quod si numeros eius bene inspexeris, inuenies ibi Christum dominum esse crucifixum ætatis anno XXXIII. Addit tamen Platyna tres menses, tot. n. interiacent ab VIII. Calendas Ianuarij ad VIII. Cal. Aprilis. Quo die fertur Christus Saluator noster & in utero primum conceptus uirgineo, & in ligno crucis, post peractū ætatis cursum, suspensus. Siue tamē Tres tantum, siue tres & semis fuerint anni prædicationis Christi, nihil ad propositum, Quia ex ijs nihil sequitur, nec pro, nec contra XXV. annos Petri Romæ.

Varius er
ror Lutheri
In numeris.
Ennea. 7.
lib. 1.

Præterea, non bene obseruas Chronica, Dicens, Christum prædicasse & crucifixum esse anno 19. aut 20. Tiberij, qui imperauit an. 24. Eusebius. n. Eutropiusq; & Egnatius scribunt, Christum esse crucifixum anno Tiberij XVIII. Tiberium uero imperasse annis XXIII. Quibus & Sabellicus ac Platyna astipulantur, asserentes Tiberium obijisse anno Quinto, ab eo, quo Christus passus est. Rursus 36. annos das Petro post Passionem Christi, Cæteri dant 37. Addis item Parenthesim satis odiosam. Vt ipsi aiunt, Quasi Petrus non sit reuera à Nerone occisus, sed opinione solummodo & mendacio Papistarum, Atqui mentiris ipse, tam impie contra gloriosum Petri Martyrium, q̄ impudenter contra communissimum sermonem omnium, contra constan

constantissimam famam atq; historiam, & contra receptissimam per totæ sæcula totius Ecclesiæ autoritatem, Cum tamen pro tuo interim mendacio ne unam afferas literã, neq; ullum, unde ostendi queat, locum assignes.

Infers postea, Si 25. Romæ Sedit Petrus, Antiochię et Hierosolymis solũ XI. annis fuerit, oportet, Sed falleris. Primũ Quia iam supra ostendimus, 30. annos dari Petro post passionem Christi, ideo falsa est tua computatio. Deinde. Non ita sedit ociose Petrus Romæ, ut extra urbem nusquam mouerit pedem, sed abiit & rediit, quocunq; uocabat Principem uirum necessitas, fideiq; prima plantatio. Erras dein rursus & quidem admodũ crasse ac supine in perbreui XI. annorum calculo. Item affirmant (inquis) eum Antiochiæ sedisse annos septem atq; ita solum sex años Hierosolymis. Rustici melius computant Luthere. Sciunt enim septem et sex non XI. sed XIII. constituere.

Opponis nobis deinde B. Paulũ, qui primo post tres annos à conuersione sua iuit Hierosolymam uidere Petrum. Deinde post XIII. annos eo rursus ad illũ rediit. Ex quibus colligis Petrum 18. annis fuisse Hierosolymis. At male colligis, Nam eadem ratione colligi posset, Paulum quoque decem & octo annis Hierosolymis fuisse, qui post tres annos ab eius conuersione, uiderit eum Hierosolymis Iacobus frater Domini, & rursus idem post XIII. annos eundem uiderit ibidem cum Barnaba & Tito. Non enim oportuit Petrum & Paulum fixos atq; immobiles per tot annos in uno eodemq; residere loco, sed abierunt & redierunt diuersis temporibus, secundum diuersa nascentis Ecclesiæ negocia. Falsum est igitur, quod mendaciter adiungis, S. Paulum tribuere S. Petro 18. annos solum in Hierusalẽ Vbi enim Paulus ait, Petrum fuisse solũ in Hierusalem 18.

E

ans

III.
Malus com-
putator Luth-
er.

V.
Inualidum
argumentũ
ab annis 18.

annis: Non prima est hæc falsa tua adiectio huius signi exclusiui solum, De qua & antea te sæpe deprehendi & coargui, in Apologia Eucharistiæ.

Non reman-
sit Petrus
perpetuo in
Hierusalem.

Quæris item nimis inuidiose, Quis sciat, quam diu post hæc ibi manserit. Quasi dicas S. Petrum, non Romæ fuisse sed Hierosolymis mansisse, Sed improba est hæc tua quæstio, Nos enim scimus omnes S. Petrum Romæ fuisse, non Hierosolymis perpetuo mansisse, testimonio tot probatissimorum Historicorum, Chronographorum & sanctorum Ecclesiæ Doctorum. Cum tu ne unum quidem habeas testem, quod Petrus perpetuo manserit aut Hierosolymis aut Antiochiæ.

VI.
Erronea cõ-
putatio Lu-
theri.

Maligna insuper irrisione colligis, Petrum post Ascensionem Christi anno 46. aut 47. crucifixum esse Romæ à Nerone, mortuo iam ante annos 10. Quis enim dixit tibi S. Petrum, post 18. annos in Hierusalẽ pactos, Antiochię vi. & Romę 25. annos sedisse? Inspice paulisper Chronicon Eusebii, Et inuenies S. Petrum, Quinto post Ascensionem dñi año Antiochenam fundasse Ecclesiam, ultimo inq̃ anno Tiberij. Si igitur uere colligere cupis, ita collige 5. annos in Iudea, 7. Antiochiæ 25. Romæ tribuimus Petro. Ergo 37. anno post ascensionem Christi crucifixus est Romæ Petrus à Nerone, Nō 46. aut 47. anno, uti tu tam impube q̃ stulte colligis. Ita enim indocte supputas hic, ut à pueris quibus merito ridearis, Quis enim puerorum non uideat, ex 18. & 7. atq; 25. summam cõsurgere 50. Non 46. aut 47. Iusta est hæc irrisionis tuę merces & retributio, ut turpiter incidas ipse in laqueum, quod flagitiose paraueras nobis. Non ergo nos, sed tu uir impie, inter columbas iactitas, Ecclesiam Dei (quæ in Canticis columba dicitur) sceleratis calumnijs ac damnatis hæreticæ prauitatis dogmatibus, sediciosissime perturbans. Nos recte colligimus, tu perperam, nos ueritatem sequimur antiquam, tu noua

noua indocte simul & impie astruis mendacia.

VII.

Quod aut nostris insultas pugionibus & lanceis, ut illuminemus nebulam scripturæ, faciendo annos sex ex annis 18. Primū scito, nō lanceis aut pugionibus corporeis, sed luce ueritatis, scripturā illuminari. Deinde, Cur toties hic apellas nebulā scripturæ, q̄ alibi, p̄sertim in assertionib⁹ tuis non admittis obscuriorē esse scripturā dictis Patri. Præterea nō desunt nobis neq; cuspides neq; pugiones ad confodiendā hanc tuam improbitatē, Etenim cuspides habemus, Eusebii, Damasi, et id genus probatissimorū Authorū, Qui annos Petri & aliorū pontificū digesserūt, nobisq; per totiam sæcula longissimo absq; omni cōtradictione usu tradiderūt. Habemus itē pugiones Hieronymi, Eutropii, Bedæ, Platynę, Sabellici, Egnatii, qui pro nobis fortissime pugnāt inuicti neq; à te unq; uincendi. Et nos iam sup̄ ostendimus, mētiri te, q̄ Paulus tribuat Petro annos 18. in Hierusalē, sed refert se illū intra tot annos Hierosolymis bis uidisse, At nō dicit, Petrū 18. annos Hierosolymis (quod tu falso blatcras) semper sedisse aut mansisse. Postremo scimus nos egregie, ex tuis 18. annis facere annos, non sex (ut turides) sed quinq; uti et supra fecimus Authoritate Eusebii, qui asserit quinto post passionem dñi anno fundatā esse à S. Petro Ecclesiā Antiochenā. Tu stulte rides, et iuste rideris, erronea rursus calculatione, Tribuis em̄ Petro 36. annos post mortem Christi, quos stulte colligis ex sex, septem, & 25. Cum pueri sciant, Ex his numeris nō 36. sed 38. consurgere. Nos autem 37. annos assignamus Petro, qui recte conficiuntur ex quinq; septem et 25. Inunc & doce nos computum annorum, qui toties hic in breuissimis numeris nimis rustice ac pueriliter aberrasti.

Cuspides & pugiones.

Pueriles lapsus Luth. in computationibus.

Rides iterum nos, secundo et quarto anno Claudij & 27. annis Petri, Rides quidem improbe, nihil tamen ostendis,

VIII.

Vera de annis Petri cōputatio.

Nos autem certos habemus authores de 2. anno Claudij, & de 25. annis Petri, Nam inter secundum annum Claudij quo uenit Romam & ultimum Neronis annum, quo crucifixus est Petrus 25. anni sunt intermediij, cum exclusione tñ extremorū. Sic enim de uiris illustribus narrat B. Hieronymus. Symon Petrus, Princeps Apostolorum, secūdo Claudi anno, ad expugnandum Simonem magum Romam pergit. Ibiq; 25. annis Cathedram sacerdotalem tenuit, usq; ad ultimum annum Neronis.

IX. Mentio de Claudio Imperatore in Actib. Apostolorum.

Addis alium cauillū, quod Lucas in actibus consonet Paulo Gal. 1. dicens, Claudium omnes Iudæos Roma expulisse. Dic quæso, improbe Cauillator, ubi hoc asserit Paulus: percurrēt totam eius ad Galatas Epistolam, neq; tamen unum inuenies uerbum de Claudio. De quo Lucas scribit, quod inter cæteros Aquilam quoq; expulit & Priscillā eius uxorem, Dic tu nunc, si potes, quo Claudi anno id factum fuerit, Dic item, an inter eos Petrus quoq; fuerit.

Quoto anno Claudius ē Roma Iudæos expulit

Quod autem stulte simul atq; impie quæris, Quomodo Petrus potuisset sub Claudio uenire Romam, Respondeo, quod id facis, quia abiisti in consilio impiorum & stetitisti in uia peccatorum, atq; in cathedra pestilentiae, seu (ut Hieronymus interpretatur) derisorum sedisti. Nisi enim impius esses sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ derisor, nequaquā ita quæreris. Quia nemo dicit Claudium per omne tempus imperij sui Iudæos expulisse.

Quod si Lucā bñ cōsideres recte poteris cōiicere, Claudiū expulisse Iudæos post illos 18. años, q̄s tu ex paulo assignas, Año sui Imperij 10. forsitan aut 12. Interea uero potuit Petrus non solū uenire Romam, sed etiā sepius abire & redire. Venit itaq; Romā XII. año post mortem Christi. Quod autem Paulus scribit se illum Hierosolymis post 14. annos uidisse

uidisse, minime nos angit. Potuit enim Petrus non solum semel, Exo. 24. et
2. Para. 3. et sed quotannis, ex Roma Hierosolymam uenire, Quemadmodum faciebant tum iudei singulis annis ter secundum legem. Quod si Iudeis in Roma soluentibus singulis annis licuit Pascha celebrare Hierosolymis, Cur non licuisset Petro Romae Pontifici, in arduis nascentis Ecclesiae negotiis, causis, et questionibus ter aut quater aut etiam saepius per 25. annos ex Roma ad Apostolos & seniores redire Hierosolymam, sicut & Paulus ex alijs locis fecisse legitur? Impia igitur & absurda, non solum ridicula est tua Lutheri quaestio, quae ridicule quaeris. Quomodo Petrus sub Claudio potuisset uenire Romam. Lucas. n. non scribit, quoto imperij sui anno, Claudius expulerit Iudaeos. Nec Suetonius certum designat annum, sed breuiter ita dicit, Iudaeos, impulsore * Christo assidue tumultuantes, Roma expulit. Non plus dicit iste, Nec quicquam apud alios potui amplius inuenire scriptores. Quid igitur, si forte Iudaeos expulit Tumultuantes, & non Christianos? Quid, si omnes expulit anno uno, & altero forte mox reuocauit, Quanto. n. tempore sub Caesaribus sine Iudaeis Roma fuit? Quid si Claudius eos expulit in nouissimis annis suis, quos reuocauerit mox eius successor? fuisse. n. sub Nerone Iudaeos Romae, nemo negare poterit, qui modo Pauli in urbem ex Luca legerit aduentum.

Quod autem instabilem atque incertam uocas Petri historiam, tuo iam consueto & antiquo, Id est, Haeretico & barbarico, more facis, Etenim Quas tu legeris de Petro historias nescio, Ego pro simplicitate columbinis optime sum contentus, quas conformiter scribunt aut breuiter attingunt Eusebius Pamphili, Tum in Chronicis tum in Ecclesiastica, Historia S. Hieronymus de uiris illustribus, Eutropius in libris rerum Romanarum, Beda de sex Aetatibus, Platyna de

Suetonius
in uita Clau
dij.
Alias *
Christo.

Act. ult.
XJ.
Historici probati de 25. annis s. Petri.

uitis Pontificum, & reliqui eiusdem generis Classici Authores, quos tu citra impudentiā suggillare nō potes, multo minus refellere aut expugnare. Hi aut, omnes, & cōplures alij, asserunt, B. Petrum 25. annis Romę Cathedram episcopale tenuisse, Nisi unū excipias Eutropiū, qui omīssis annis, breuiter ita dicit. Deniq; oibus suis flagitijs etiam hoc addidit Nero, qđ sanctos Dei Apostolos Petrū, Paulūq; trucidauit. Mentiris postmodum longe impudentius, dicens, multos esse, qui palam ac libere affirmant, S. Petrum nuncq; uenisse Romam. Hoc illud est Luthere quod impia hęc tua partus rit disputatio. Sed dic obsecro, qui sunt illi multi, qui sic affirmant? Ego certe præter te nemini hoc ascribere noui, Nisi forte infantes Hæreticos infimæ barbariei, aut semiturcos quosdam Græculos, allegaueris, quorum suspecta testimonia impiasue assertiones Catholica non admittit ecclesia.

Tunc nōdū
prodierat li
bellus Vele
ni.

XII.
Petrus &
Paulus Ro
mæ uno eor
demq; die
passi sunt.

Dist. 21.
G. Quamuis

Improperas deinde nostris (ut mendaciter calumniaris ipse) mendacijs, Quod unus nostrum ambos Apostolos uno eodemq; die & anno simul triumphasse martyrio dicat, alter uero Paulum post Petrum biennio fuisse capite cęsum asserat. Vis audire uerum? Omnes profecto Catholici affirmant eodem tempore Petrum & Paulum, licet non eodem supplicij genere, fuisse à Nerone occisos, Quod autem olim nōnulli Hæretici, et hodie pauci: nescio qua infecilitate, plus quam oportet Græcæ fidei, eloquentiæq; magis quam ueritatis studiosi, diuersos annos utriusq; Martyrio assignant, Quid ad nos? Horum tu quidem partim socius & æmulus, partim etiam dux & auriga existis, At nos Ecclesiæ traditionem fidemq; sequimur. Audi igitur si libet, Quid Pelagius Papa omnibus dicat Orthodoxis. Petro (inquit) data est etiam societas Beatissimi Pauli, uasis electionis, Qui nō diuerso (sicut Hæretici garrunt) sed uno tempore, una eademq;

dēq; die, gloriosa morte, cū Petro, in urbe Romana, sub Cēs Dīstīn. 22. c. sacrosancta, sare Nerone, agonizans coronatus est, & Ecclesiā Ro. pari ter Christo domino consecrarunt, cāq; oibus urbibus in uni 29. 7. c. Beati uerso mundo sua p̄sentia atq; uenerādo triumpho p̄tulerūt. Itidem refert Anacletus quoq;. Et ne hos p̄ tua in sedē Ro. impbitate & odio Apostatico, figmēti (ut soles) accuses, Ec Ambro. in ce tibi B. Ambrosiū, alterius ecclesie Archiep̄iscopū, grauissi sermo. 67. me authoritatis testem, Quē Gratianus quidē citat in Decre tis, sed absq; certo loco, Reperies autem eū locū in tertia eius operū parte, De natali Apostolorū Petri et Pauli, Beati (inquit) Petrus & Paulus eminent inter uniuersos Apostolos, et peculiari quadā prerogatiua p̄cellunt. Verū inter ipsos, quis cui p̄ponatur, incertū est. Puto, n. illos equales esse me ritis, quia æquales sunt passione, Et simili eos fidei deuotiōe uixisse quos simul uidemus ad Martyriū gloriā puenisse. Nō n. sine causa factū putemus, q̄ una die, uno i loco, unius Ty ranni tolerauere sententiā. Vna die passi sunt, ut ad Christū pa. iter puenirent. Vno in loco, ne alteri Roma deesset, Sub uno persecutore, ut equalis crudelitas utruq; cōstringeret. Dies ergo p̄ merito, locus pro gloria, p̄secutor decretus est pro uirtute. Et in quo tandē loco Martyrium pertulerunt: in urbe Roma, quę principatū et caput obtinet nationū, Scilicet, ut ubi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret san ctitatis. Et ubi gentilium Principes habitabant, illic eccles iarum Principes morarentur.

Hęc integerrimæ fidei testis ille B. Ambrosius, Qui pau cis his uerbis, non hanc modo sceleratam tuam disputatio nē dissoluit, uerum etiam plusq; dimidiū totius tuæ de Pa XIII: Firmissime patu Tragœdiæ diluit, confutat, dissipatq; & exterminat. probari pos test, Petrum Petrus fuisse Romę fuisse nere nec

nec probare, immo nemo, te iudice, probare queat. Sed uideamus, si tu sustinere non potes, cur tenes? Si probare non potes, cur tantus uis haberi Theologus, atque adeo Prophetas, per quem Deus & tot noua doceat, & tot antiqua refellat? Quæ uero modestia est, ut si tu probare non noueris, mox iudices, neminem probare posse? Ego profecto nihil doctrine arrogo mihi, facile tamen, et quidem firmissime, probabo, S. Petrum Romæ fuisse, Arripuens interim, Emseri uice, gladios Pugiones & Lanceas, arma sane satis superque ad omne Iuris & æquitatis certamen, in causa Christiana, ualida. Cum uero Petri, qui & animo & gladio promptus fuit, causa agatur, non erit nobis indecorum, pro eius defensione uel duos arripere gladios unum spiritus sancti & scripture, Alterum Cæsaris & Imperij.

Verba S. Petri.

1. Pet. ult.

Ait itaque Petrus ipse Ponticis, Galatis Cappadocibus & reliquis aduenis Dispersionis. Salutatur uos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta, & Marcus filius meus. Quæ autem est ista Babylonia? Certe utraque Glossa, Ordinaria inquam et Lyrana, Romam hic figuraliter intelligunt, propter Idololatriæ confusionem, Tunc enim sub Imperatoribus paganis maxima erat Romæ Idolorum multitudo & confusio, Astipulatur item B. Hieronymus, de uiris illustribus, ex autoritate Clementis & Papiæ, Addens Marcum, Romæ rogatum à fratribus, breue scripsisse Euangelium, Quod cum Petrus audisset, probauit, & Ecclesiæ legendum sua Autoritate edidit. De quo plura habet Historia Ecclesiastica. Et in plerisque Epistolis B. Hieronymus Romam Babylona uocauit, Id quod Augustinus quoque & Orosius obseruauerunt. Quod si uis tu Lutheræ negas hanc Romam per Babylonem intelligi, contra omnium (quæ tua est proteruitia) sententiam, æquum est, ut alteram nobis ostendas, in qua Petrus hanc scripserit epistolam

Verba Christi ad Petrum.

epistolā. Idq̄ per pbatos Authores Autenticasq̄ scripturas.

At uero si B. Petri quoq̄ ut aliorū Ro. Pontificū, scripta non solū apocrypha, sed etiā falsa & Hæretica (Proh impietatem cæteris in exemplum citius plectendā) dixeris, eiusq̄ testimoniū idcirco reieceris, Euangelicū saltem (si Apostolicum contemnis) admitte testimoniū Iesu Christi, Qui dixit Petro. Amen amen dico tibi, Cum esses iunior, cingebas te, & ambulabas ubi uolebas. Cum autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, et ducet quo tu nō uis. Hoc autem dixit (inquit Euangelista) significans, qua morte clarificaturus esset Deum. Si glossas hinc cōtempleris proterue, Augustinum saltem (à quo te Augustinianum nominas) audi. Extēdes, inquit, manus tuas, Hoc est, Crucifigeris. Ad hoc autē ut uenias, alius te cinget, & ducet, non quo uis, sed quo non uis. Prius dixit quod fieret, & deinde, quo modo fieret. Nō em̄ crucifixus, sed utiq̄ crucifigēdus quo nollet, est ductus. Nam crucifixus, non quo nolebat abire, sed potius quo uolebat. Solutus quippe à corpore uolebat esse cum Christo. Ad mortis itaq̄ molestiam nolens ductus est, sed ab ea uolens eductus est. Nōlēs ad eam uenit, sed uolens eam uicit, Et reliquit hunc infirmitatis affectū, quo nemo uult mori, usq̄ adeo naturalem, ut eum B. Petro nec se necus auferre potuerit. Cui dictū est, Cum senueris, ducaris quo non uis. Hęc B. Aug. Aequum est igitur, quisquis impienegauerit S. Petrum unquam Romę fuisse, ut alium nobis locum assignet, in quo Petrus, testimonio Christi, extendit manus, affixus cruci, gloriosamq̄ obgundō mortem.

Aliud item Christi testimoniū ponit idem Euāgelista circa ultimam cœnam, quando Iesus Petro dixit, Quo ego uado, non potes me modo sequi, Requeris autem postea. At quo uadebat tum Christus: nonne ad crucem? Aut igitur

f alium

Ioh. ult.

Aug. super
Ioh. tra. 125.

Eph. 6.

C. de sum-
ma tri. L. 1.

Magnifica
Petri & Pau-
li templa Ro-
mæ.

aliū nobis per scripturas ostende locum in quo crucifixus sit Petrus, aut Romam nobiscum fatere uerum locum & sedis & Martyrii Apostolorū Principis B. Petri, Quod si gladium spiritus (quod est uerbum Dei) contempseris impie, reuerere, saltē gladiū Imperij cui Papā quoq; & omnes Episcopos ex æquo cum Laicis barbarice uis subesse. Eccereligiosi Imperatores, Gratianus, Valentinianus secundus & Theodosius maior tres Augusti simul, in publico ad populum Cōstantinopolitanū edicto, sub gladij potestate ita p̄cipiunt. Cunctos (inquiunt) populos, quos clementie nostre regit Imperium, in tali uolumus religione uersari, quā Diuinum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, religio usq; adhuc de eo insinuata, declarat, Quamq; Pontificē Damasum sequi claret. Nunquid hos quoq; tres Augustos, Luthe re, simul cum Papistis dicas mentiri? Caue, ne gladium in te stringat eorum successor Carolus V. à quō iam es publice, non solum Hereseos notatus, declaratus & cōdemnatus, uerum etiā Banno seu proscriptioni Imperiali, alijsq; Hereticorum p̄cenis et persecutionibus expositus. Tu uideris, ubi amplius impietas tua latibulum inueniat, cui cunctus orbis Christianus est seuerissime, non solum ab Augusto p̄cipiente, sed etiā omniū Germaniæ atq; Imperij Principū ac populorum unanimi consensu; interdictus. Videsne igitur, quod non solum Papistæ, sed etiam Imperatores magni publice affirmant S. Petrū Romanis religionem tradidisse.

Quid q; Maximus Constantinus nobilissimas Petri & Paulo Romæ Basilicas extruxit magnificentissime? Ipse tuis oculis augustissima illa tēpla uidisti, Dic obsecro, qua mentis cecitate aut negas aut dubitas, illos Romæ fuisse, quorū tot certissima monumēta sibi luminibus proprijs inspexisti? Quales columnarū ordines? Quales contignationes? Quales
lea

les sub sacratissimis altaribus reconditas uenerandorum corporum reliquias: Qualia foris atria porticusq; & portas: Qualia intus Apostolorum sepulchra Candelabra, sacra uasa: Profecto nisi trunco stupidior saxoq; durior per hæreticam pertinaciam esses, in hanc negandi dubitandive amentiam nunquam uenisses. Si igitur Romæ non fuit B. Petrus Dic ubi fuit, quando manus suas in cruce (Iuxta uerbum Ioan. ult. domini) extendit:

• Vnde ei templum illud toto Orbe & ab antiquo uenerabile, & noua nunc mole stupendū: Quod barbaris q; Gothis, licet Arrianis, in tāta tñ ueneratione fuit, ut Visigothorum rex Alaricus, capta post longā obsidionē urbe, publico cauerit Edicto, ne quis uiolaretur, qui in templum inud confugisset. Ostrogothorū uero rex Totyia, capta post grauiorem obsidionē eadē post multos annos urbe, quanq; iustissima flagrabat, ppter p̄fidia & accepta damna, ira, ante omnē tñ ultionē templū illud orandi gratia uenerabundus accessit armata stipatus acie, Pelagioq; Pontifici suppliciter obuianti, prosius ueniā dedit, atq; edicto præcepit suis, ne quē ultra Romanorū obruncarent, Histestes habeo procopium, Paulum Diaconū, Blondū, Platynā, Sabellicū, Egnatium & id genus nobiles Historiographos, quibus longe iustius habet fides, quam impię ac sceleratę tuę dubitationi.

Omitto donaria referre, quę undique ex Christianorum orbe in templum illud à regibus magnifice missa fuerunt, unum iuuat ex Platyna recitare breuiter exemplum, sub Hormisda Papa. Dona, inquit, multa ac præciosa eodem tempore Romam ad ornādas Basilicas sanctorū sunt missa. Gemmas enim magnæ æstimationis Clodoueus Rex Franciæ misit. Delata & dona, cum aurea tum argentea, Delata Euangelia cum tabulis aureis, gemmis distinctis,

Toti Mūdo
uenerabile
templum S.
Petri.

Quanta dona
illi tēplo
missa fuerūt

à Iustino Imperatore, uoti gratia, Misit & patenam auream
librarum XX. cum hyacinthis, Scyphum aureum gemmis
circundatum. Ornauit & templum B. Petri Theodericus
Rex trabe argentea mille & XL. librarū, Cerostratis duo-
buslibrarum LXX. Ecce quot ueritati nostrę attestantiū
regum & Principum gladijs confoditur hęc improba tua
dubitatio.

C. de sum-
matri. L.
Nos redder-
tes.

Vis ne plura gladiorū testimonia: En tibi Iustinianū Au-
gustū, in Codice legū, ita ad Iohannem Papam, missis lega-
tis, ultro scribentem. Semper nobis, inquit, fuit magnū stu-
dium, unitatē uestrę Apostolicę sedis, & statū sanctarū dei
Ecclesiarū custodire, qui hactenus obtinet, & incōmote per-
manet, nulla intercedente cōtrarietate, Ideoq; omnes sacer-
dotes uniuersi Orientalis tractus & subijcere & unire sedi
uestrę sanctitatis properauimus. Dic Lufhere, quam uocat
Imperator hic Apostolicā sedē: Nonne Romanā? Certe id

Et ti. L. In-
ter claras.

Titulus ipse indieat, Et Pontifex rescribendo ita declarat, di-
cens, quod amore fidei, qđ studio charitatis, edocti ecclesias-
tice disciplinis, Romanę sedis reuerentiā cōseruatis, & ei
cuncta subijcitis, & ad eius deducitis unitatē, Ad cuius Au-
thorē (hoc est, Apostolorū primū) dño loquente pceptū est
Pascite oues meas. Quā esse omniū uere ecclesiarū caput, &
patrū regulę & Principū statuta declarant, & pietatis uest-
rę reuerendissimi testant affatus. Pręterea in Autenticis
quoq; idē Imperator tale nobis, gladij sui potestate testimo-
niū prębet. Ut legū (inquit) originem anterior Roma sorti-
ta est, Ita & summi Pontificatus apicem apud eam esse, ne-
mo est qui dubitet. Vnde & nos necessariū duximus, patriā
legum, fontemq; sacerdotij, speciali lege illustrare. hęc Imp.

In antiq. col.
a. ur. ecclesia
Ro. in prin.

Quis autem nescit apicem & Primatū Roma. sedis, esse
per dispositionē diuinam à Principibus Apostolorū Petro
& Pau

& Paulo: Certe, si aliqui ex simplicitate nesciant, tu nescire non potes, qui Galatas tuos tam gloriose aliquando iactitas. Ipse, n. Paulus ad Galatas ita scribit, Creditum est mihi Euangelium præputij, sicut & Petro circumcisionis. Qui, n. operatus est Petro in Apostolatam Circumcisionis, operatus est & mihi inter Gentes. Merito igitur uertex summi Apostolatus Romanæ tribuitur Ecclesiæ, quam summi duo Apostoli, unus Circumcisionis, alter Præputij, sanguine suo præsentiaq; salutarî gloriose consecrauerunt. Gal. 2.

Vis adhuc plures gladios: Ecce tibi nobilissimi simul atque iustissimi Præfecti Prætorij Gladium, Senatoris & Patricij Ro. Cassiodori, qui ut ad culmen Præfecturæ Prætorianæ gloriose meritis ascenderat, mox ad eundem Iohannem Papam (ad quem supra diximus e Byzantio scripsisse Iustinianum Imp.) inter cætera sic scripsit, Applicandum uobis est, Beatissimi Patres, ut læticiam, quam per uos, Deo largiente, percepimus, custodiri nobis uestris orationibus sentiamus. Vos speculatores Christiano populo præfideatis, uos patris nomine uniuersa diligitis. Securitas ergo plebis, ad uestram respicit famam, cui diuinitus commissa est custodia. Quapropter nos decet cogitare aliqua, sed uos omnia. Sedes ista mirabilis, proprios regat affectione cultores. Quæ licet generalis mundo sit præstita, nobis tamen cognoscitur & localiter attributa. Tenemus aliquid sanctorum Apostolorum proprium, si peccatis diuidentibus non reddatur alienum. Quantum confessiones illas, quas uidere uniuersitas appetit, Roma fœlicior in suis finibus habere promeruit, Nihil ergo timemus talibus Patronis, si oratio non desistat Antisemitis. Hæc religiosissimus ille Cassiodorus Monachus, dum esset in sæculo Prætorij Præfectus.

Cassi. lib. xi.
epistolarum
epist. 3.

Io. Coc. De XXV. annis S. Petri.

Cass. li. no:
no Episto:
larum epist:
15.

Cass. lib. 9.
Epistola 16.

Culus Princeps, Rex Gothorum Athalaricus, similiter ad eundem Papam de electione Ro. Pontificis, post multa, ita subiunxit. Cum de Apostolici consecratione Pontificis intentio fortasse prouenerit, & ad Palatium nostrum perducta fuerit altercatio populorum, suggerentes nobis, intra tria Milia Solidorum, cum collectione Chartarum, censemus accipere. A quibus tamen omnes Idoneos, rei ipsius consyderatione remonemus, Quia de Ecclesiastico munere, pauperibus est potius consulendum. Alios uero Patriarchas, quando in Comitatu nostro de eorum ordinatione tractatur, In supradictis conditionibus atq; personis, intra duo Milia solidorum iubemus expendere. In ciuitatibus autem suis, tenuissime plebi non amplius, quam Quingentos Solidos se distributuros esse cognoscant, Scripsit Idem Rex Saluentio Praefecto urbis, statim sequenti Epistola, inter alia, in hac item uerba. Dudum, inquit, Senatus amplissimus, a splendore suo cupiens maculam foedissimae suspitionis abradere, prouida deliberatione constituit, ut in Beatissimi Papae consecratione, nullus se abominabili cupiditate pollueret, poena etiam constituta, qui talia praesumere tentauisset, Non iniuria, Quia tunc Electi uere meritum queritur, cum pecunia non amatur. Quod nos laudantes, & augentes inuentum, ad Beatissimum Papam direximus constituta, que his antelata praesulgent, Ut ab honestate sanctae Ro. Ecclesiae, prophanus ambitus auferatur. Verum ut Principale beneficium, & praesentibus haereat saeculis & futuris, tam definita nostra, quae Senatus Consulta, tabulis Marmoris praecipimus decenter, incidi, & ante atrium Beati Petri Apostoli in testimonium publicum collocari.

Hac

Hæc Athalaricus Rex Gothorum, totius Italiae, Siciliae, Dalmatiae & adiacentium Insularum olim Principis Gothorum ceps; Aetate adhuc puer IX. aut X. annorum, Religione Arrianus, I nunc Luthere, cum sis conditione homo priuatus, ætate uir, habitu religiosus, professione literarum Theologus, frater mendicus, nomine Catholicus, Quin etiam & tua iactantia, & multorum opinione propheta, Et disputa S. Petrum nunquam fuisse Romæ, Nega eum si hodie uiueret, fore Papam. Dic Papatum esse, nunc robustam uenationem, nunc merum figmentum, Imprecare sacrilego gutture sedi Apostolicæ, ut cælitus in infima Tartara deturbetur. Nos tamen nihilo secius tot Principum sanctorumque exemplis edocti, eam fidem & religionem seruabimus, atque ad mortem usque propugnabimus, quam B. Petrus tradidisse scribitur sacrosanctæ Ecclesiæ Ro.

En binos tibi gladios obiecimur, unum scripturæ, alterum Imperij, Qui proculdubio, cuilibet Pio Christiano, ad tuitionem satis esse possunt, Quandoquidem Christus ipse dixit, Satis est, dicentibus discipulis. Domine, Ecce gladij duo hic. Si sapias igitur, caue tibi à gladio B. Petri, & à gladio nostri Principis & Imp. Caroli V. semper Augusti. Nam & hi duo abunde possunt contra impietates tuas aliquando sufficere. Et tantum de gladijs.

Quas autem longiores in te Cuspides iaculemur, pro asserenda S. Petri Sede Romana, quam M. CCC. & eo amplius, annorum, cõmunissimum simul atq; certissimum uniuersis

Collatio Re
gis Gothorū
cum Luthero
10.

Duo gladij
sufficiunt.
Luc. 22.

Longa Cus
pides 1400. an
norum.

uniuersi per Orbem terrarum populi Christiani sermonē.
 Si tribus & semis annis acquiescis de prædicatione Christi,
 propter communem sermonem, Cur hic tot sæculorum cele-
 bratissimo sermoni minus acquiescis, atq; adeo etiam contra-
 dicis? Quis. n. præter unum te in dubium uocauit impia
 disputatione hunc sermonem? Certe non Martion, non
 Montanus, non Manichæus, non aliorum, quotquot huc
 usq; fuerunt, Hæreticorum quispiam, de hoc disputare præ-
 sumpsit, Nec sceleratæ fidei nostræ impugnatores & Apo-
 statae id attentauerunt, Non Celsus, Non Apuleius, Non
 Porphyrius, Nec ullus item Historicorum siue Gentilium
 siue Iudæorum, quos ego uiderim.

Co. Tacitus
 hist. lib. 15.

Quamuis Cornelius Tacitus alias malignissime de Chri-
 stiana religione senserit, De incendio Urbis, quod iussu Ne-
 ronis factum credebatur, ita scribens. Ergo abolendo rumo-
 ri Nero subdidit reos, & exquisitissimis pœnis affecit, quos
 per flagicia inuisos, uulgius Christianos appellabat. Author
 nominis eius Christus, qui Tiberio imperitante, per Procu-
 ratorem Pontium Pilatum, supplicio affectus erat. Repres-
 saq; in præsens exciabilis superstitio, rursus erumpebat, nō
 modo per Iudæam, originem eius mali, sed per urbē etiam,
 quo cuncta undiq; atrocità aut pudēda confluūt, celebrantq;.

Plinius in e-
 pistolis ad
 Traianum.

At impia ista huius Ethnici calumnia, facile refellitur per
 unam modo Plinij Secundi Amici & Coætanei eius, ad
 Traianum epistolam, in qua de ijs, qui Christum metu per-
 secutionis & supplicij negauerant, ita scribit, Adfirmabant
 autem hanc fuisse summam uel culpæ suæ uel erroris, q̄ es-
 sent soliti, stato die ante lucem conuenire, Carmenq; Chri-
 sto quasi deo dicere secum inuicem, seq; sacramento, non in
 scelus aliquod, obstringere, sed ne furta, ne latrocinia, ne ad-
 dulia committerent, ne fidem fallerent, ne depositum ap-
 pellati

appellati abnegarent. Quibus peractis, morem sibi disceden-
di tuisse, rursusque ad capiendū cibum, promiscuum tamē &
innoxium. Quo magis necessarium credidi, ex duabus an-
cillis, (quæ ministræ dicebantur) quid esset ueri, & per tor-
menta quærere, Nihil aliud inueni, quam superstitionem
prauam immodicam, Ideo dilata cognitione ad consulendū
te decurri.

Quæ sunt igitur ô Corneli Tacite flagitia, de quibus im-
pie nostros es calumniatus? Sed miserandus es magis quæ re-
darguendus, quoniã nō tam malicia quæ gentiliū deorū amore,
Domitiani Traianiq; exemplo ac natūo errore in odiū ueri
dei ueræq; religionis cæcus ac miser ita exarsisti, grauissimus
aliq; Historicę ueritatis assertor, custos testisq; fideis, pra-
uus hic Ethnicę religionis (immo superstitionis) affectus te
à tramite uerę narrationis, in deuinū falsæ criminationis de-
flexit & abduxit, trahēte sic Geniū tuū principe huius mun-
di. Nos igitur nihil ominus accipimus ex hac Cornelij histo-
ria, fuisse utiq; sub Nerone Christianos Rome, Quis autem
credat eos ibi fuisse sine Episcopo? Aut ergo Petrū ibidem
fuisse Lutere crede, aut aliū illis assigna per scripturas Epi-
scopum. Negat Cornelius bonos fuisse Christianos, at non
negat (sicut neq; affirmat) Petrū ibi fuisse. Cur tu igit unus,
cōculcato cōmunissimo cunctorū sermone, impia utexandi
& sugillandi libidine, tam receptā tot seculorum fidem re-
uocas in dubium.

Excedis profecto hac immani tua scandalizandi uolun-
tate cunctos, quilibet prauos ac puerfos, Catholicę fidei ho-
stes, nemo, n. psequutor, nemo Poetarū aut Philosopho-
rum, nemo Apostatarū aut Hereticorū ita contra cōmunē
sensum, ut tu facis delirauit. Multos sane ac graues errores
disseminauerūt Magistri tui, Vualdenses, pauperes de Lug-
duno

Diaconissas
intelligo.

Pior Ethni-
cis Lutne.

duno, Pighardi, barbarus Vuicleph, & uicinus (forſitan & cōſanguineus) tuus Huſs. Cæterum hanc ueſanam. dubitãtionem nemo illorum propoſuit.

Diverſe pro
bationes, q̄
S. Petrus
Romę fuit.

Post gladios igitur, ut ad pugiones tandem deueniamus hastibi oppono lanceas Cuspidesue longas, primo quidem cōmuniffimū (cui ſtandū ſupra putasti) omnium ſermonē. Deinde Antiquiffima Petri & Pauli Romę templa, reliq̄as & monumeta. Item certiffima Martyrij utriuſq̄ loca & ueſtigia. Præterea paruum ſacellū in uia Appia, ubi Petro per ſecutionem declinanti Chriſtus apparens, dixit, Vado Romam iterum crucifigi. Vnde reuerſus eſt B. Petrus in urbē, cū iam ad primū ab urbe lapidē exiſſet. Id quod Platynareſ fert, ex grauiſſimo ſimul et antiquo authore, Egeſippo, tēporibus Apoſtolorū uicino. Inſuper uetuiſſimas atq̄ celebratiſſimas urbis ſtationes, tot ſeculorū annuo uſu obſeruatas, ac maxima populi Ro. frequentia ſtatis diebus repetitas. Item probatū per oēs Chriſtianorū Bibliothecas ſeriē ſucceſſionēq̄ Ro. Pontificū, ubi ſemper B. Petro dat̄ primus locus. Idq̄ nō ſolū uerbis & libris, uerū etiã picturis & imaginib̄, Quales profecto inter multa alia decora, Senenſe templū admirabundis aduenis pulcherrime oſtendit. Deniq̄ religionem ipſam, cultūq̄ diuinū ab illo hucufq̄ cōtinuatū Romę per oīa ſecula noſtræ ſalutis, Quinetiã iugem illā B. Petri uenerationē, haſtenus indefinenter ibi obſeruata. Poſtremo Celeberrimas & ab antiq̄ probatiſſimas Chriſtianorū peregrinationes ad limina B. Apoſtolorū Petri et Pauli, Quas pleriq̄ etiã ſanctorū ſuſceperūt ex remotiſſimis q̄q̄ regionib̄. ſiue ex uoto, ſiue ex iniuncta pœnitētia, aut quicūq̄ alia ex cauſa.

Nunc tandē ſi forte lōgiora hec tela coneris uel deludere uel excutere, ad breues pugiones, quibus omnis tibi armatura diſſoluat̄, accedo. Sic. n. tua me coegit improba irriſio his
tribus

tribus armorū generibus pugnare, Cum intelligi uelit Emser, per gladios scripturā, per Cuspides longū usum, Per pugiones uero dicta patrū. Opposui tibi equidē supra, ex temporū rerumq; ac Cæsarū atq; Pontificū scriptoribus multos ualidos ac nobiles pugiones, quos citra summā improbitatē atq; impudentiā, reijcere nō potes. Vt tñ apertior fiat huius disputationis tuæ amentia, ex antiquioribus thecis graues & fortes quosdā pugiones, pro B. Petri defensione contra te proferam. Omitto tñ B. Clementis itinerariū, ne uelut Apocryphum (quōs admirabiles sint ij libri) ac rubiginosum irrideas, Omitto & B. Dionysū, qui Petri & Pauli Martyriū descripsisse fertur in urbe. Vnde postea fuit à Clemente in Gallias, Parisiorū Apostolo destinatus. Quē tū antea in Babylone tua improbe sugillasti, Egesippū iam audisti, Quid dicis ad uerba Ignatiū Martyris Antiocheni Episcopi, tertij à Petro, Auditoris Iohannis Apostolice Is in sua ad Romanos epistola sic ait. Non sicut Petrus & Paulus p̄cipio uobis. Illi em̄ Apostoli sunt Iesu Christi, ego autē minimus. Ac si non fuisset B. Petrus Romę, nihil eis p̄cepisset. Ex quo nulla extant eius ad Romanos scripta.

Quid uero de Papia, qui similiter auditor Iohannis fuit et Episcopus Hieropolitanus, tibi uideat: Is certe ait (ut Eusebius recitat) quod Marcus Euangelista interpres fuerit Petri, & quęcunq; meminerit ab eo dicta cōscripserit. Non tñ per ordinē ea, quę à domino dicta sunt uel facta, digesserit. Quia nō ipse auditor domini fuerit uel sectator, sed nouissime Petro adhæserit, ad usum ac ministeriū prædicandī, non ad conscribendos domini sermones. Hęc ex Papia, Quæro igitur Luthere, ubi nouissime Marcus adhæserit Petro: si non Romę, dic tu alium nobis ex scripturis locum. Certe scriptura Petri (ut supra allegauimus) dicit

In hist. Eccl.
lib. 3. c. 31.

1. Pet. u. 12

Salutat uos Ecclesia, quæ est in Babylone (Hoc est Roma) collecta, & Marcus filius meus.

In histo. Eccl. lib. 5. c. 6. Qua deinde impudentia contemnes Hireneum audientorem Polycarpi Apostolorum discipuli, Episcopum Lugdunensem in Gallia; Hic successores Apostolorum in Ro. Ecclesia (ut recitat Eusebius) commemorat usque ad Sotherem sub quo scripuit, Dicit autem Sotherem XII. Pontificem ab Apostolis; Quia Cletum & Anacletum pro uno posuit.

Caius Historicus. En tibi rursus alium pugionem, senem quidem & illum, sed ualidum, Caium inquam ueterem Historicum, Qui contra proculum Cataphrygum (ut Eusebius, Hieronymus et Platyna referunt) disputans ait. Ego trophæa Apostolorum habeo, quæ ostendam. Siue enim uia regali pergas, quæ ad uaticanum ducit, siue Ostiensi, Trophæa eorum inuenies, qui hanc stabilierunt Ecclesiam, Scripsit autem hæc Roma sub Zepherino XVI.

In histo. Eccl. li. 6. c. 21. ab Apostolis, Sub quo & Origenes (uti ex quodam ipsius loco refert Eusebius) Romam uenit, dicens, uoti sibi fuisse, ut antiquissimam Romanorum uideret ecclesiam. Cur autem dixit antiquissimam, si eam Princeps Apostolorum Petrus non fundauit.

Cypria. li. 1. epist. 9.

Quod si hos probatissimos & ipsa antiquitate uenerandos Pugiones, proterue repellis & reijcis, Ecce tibi Cyprianum, quem tu unum contra omnes Romanistas alibi satis ualidum dixisti. Is profecto ad B. Cornelium Ro. Pont. xxij. à B. Petro, inter cetera sic scribit. Post ista, nauigare audent, et ad Petri cathedram atque ecclesiam principalem. Unde unitas sacerdotalis exorta est, à schismaticis & prophanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides, Apostolo predicantelaudata est, ad quos perfidia habere non possit accessum. Excute hunc quoque fortissimum, teipso teste Luthere, pugionem, ut ne uestigium quidem ullius in te frontis remaneat.

Nam

Nam & Eusebium, quo ipse in nos abusus es aliquando negare hac uæsaniam cogaris, Cuius hæc sunt uerba. Contine-
 nuo namq; in ipsis Claudij temporibus, Clementia diuinæ
 prouidentia, probatissimum omnium Apostolorum, et ma-
 ximum, fidei magnificentia, & uirtutis merito, Primorum
 Principem, Petrum, ad urbem Romam deducit, ducem
 quendam & magistrum militiæ suæ, scientem diuina præ-
 lia gerere, & uirtutum castra ductare. Iste adueniens ex O-
 rientis partibus, ut cælestis quidam negociator, mercimonia
 diuini luminis, si quis uelit comparare, paratus aduexit, Et
 salutaris prædicationis uerbo, primus in urbe Roma, Euan-
 gelij sui clauibus, Ianuam regni cælestis aperuit. Hi sunt nos-
 tri Pugiones, absq; rubigine uetusti, quorum profecto uis
 bratam aciem, erroris tui caligo minime poterit sustinere.

Eusebius
 In Hist. eccle
 lib. 2. c. 14.

Quomodo autem sustinebitis, uim eorum, quos peculiariter
 dicimus Quatuor Ecclesiæ Doctores: Hi certe in ple-
 risq; locis locupletissimo testimonio Romanam B. Petri se-
 dem & asserunt & propugnant, Sed breuitatis gratia pau-
 cissima nunc proponemus. Ambrosius itaq; de pedum post
 Baptismum lotionem, qua utebatur in Ecclesia sua, ita dicit.
 Vtiq; ipse author est nobis huius assertionis Petrus Apосто-
 lus, qui sacerdos fuit Ecclesiæ Romanæ. Hieronymus eui-
 dentissimo supra citatus est testimonio. Cuius & alia sunt,
 plurima sane & illustra, sed maxime accommodatum illud,
 quod ad Damasum Papam dicit, Hæc est fides Papa beatif-
 sime quam in ecclesia Catholica didicimus, quamq; semper
 tenuimus, in qua si minus perite aut parum caute aliquid for-
 te positum est, emendari cupimus à te, Qui Petri & fidem
 & sedem tenes, Gregorium omitto, ne eum improbe, uelut
 in propria causa testem, reñcias, Augustinum tibi oppono,
 cum alibi, tum ualidissime in Epistolis, 91. 92. 93. & in eo,

Quatuor
 Doctores
 ecclesiæ.

Ambros. de
 sacra. lib. 3.
 c. 11.

Io. Coc. De XXV. annis S. Petri

quem de Hæresibus inscripsit, libello. Quod si omnes, quos habere possumus, pugiones proferre uelim, multis nobis libris constaret hæc in uæsanam disputationem tuã responsio.

Ex his autem, utcunq; prolatis, quisquis mentis & rationis compos est, facile uidebit, quàm cæco rapiaris in hanc dementiam furore, ut neges impie aut dubites improbe, S. Petrum unq; Romæ fuisse, Contra scripturam sacram, contra Canones Patrum, Contra leges Imperatorũ, Contra cõmunem sermonẽ omnium, Contra sensum tot hodie adhuc Romæ extantium B. Petri monumentorum, Contra tot uetustissimos Ecclesiæ Doctores, Contra Probatissimos item Historicos, Cæsarumq; ac Pontificum scriptores. Breuiter contra omnem rationem & equitatem. Cum tu interim nihil omnino habeas pro impia tua disputatione, nisi unicum ex Paulo locum, cui stulte secundum Heteroclitum caput tuum sinistro intellectu, contra tot assertores ueritatis, inniteris, Quod scilicet Paulus 18. anno post Ascensionẽ Christi uiderit Hierosolymis Petrum, hinc uane contendis, Petrum antea Romæ non fuisse, Quomodo uero id sequitur? En ego nuper te Vuormaciæ uidi anno XXI. Nunquid ob id Vuittenbergæ anno XX. nõ fuisti? Et me Romæ anno 18. uiderunt multi, non tamen idcirco cuiq; admiserim, nuganti, me antea Colonie aut Norinbergæ non fuisse. Nunquid recte dicas, Anno 18. Petrus Paulum Hierosolymis uidit, Ergo Paulus antea nõ fuit Antiochię, non in Cypro, non in Pamphilia atq; Cilicia? Non sederunt Apostoli desides & ociosi in uno loco, sed perambulauerunt diuersas regiones, fidem Christi dilatantes, Conuenerunt autem sæpe nonnulli eorum, præsertim ptimores, in Hierusalem, uel prisco Iudæorũ ritu tempore Paschali, uel in arduis Ecclesiæ teneræ adhuc & nouellæ negocijs.

Non

Non igitur continue fuit B. Petrus Hierosolymis 18. annis, Sed adijt & abiijt pro usu & commoditate nascentis Ecclesiæ, Perambulauit interim regiones plurimas, non solum propinquas, Iudæam, Gallileam, & Samariam, Verum etiam Remotiores, Antiochiam, Cappadociam, Pontum, Galatiam, Bithyniam, & Asiam. Quid mirum igitur, si & Romam interea uenit? Nunquid uero causam ueniendi Romam non habuit? Habuit certe uel maximam, Nempe Symonem Magum, qui antea confusus ab eo in Samaria (uti Lucas refert in Actibus) Romam uenerat, ubi tantum consequutus fuit nomen, ut pro deo haberetur. Ad hunc igitur expugnandum Petrus quoque Romam se contulit, uti post Clementem retulerunt Caius, Eusebius, Hieronymus & alij complures illustres & graues Authores.

Quid ergo? Nunquid ideo tecum negabimus, Petrum Romam fuisse, Quia id Lucas non refert? Absit, Non. n. oia retulit Lucas. Vbi. n. refert, Petrum fuisse in Ponto aut Bythinia? fuit tñ, Vti testatur ipse in priori sua Epistola, mox à principio in ipso titulo, Quod et Eusebius atque Hieronymus alijque referunt Historici. Sic non oportet, protinus negare, quicquid Lucas aut scriptura non dicit. Non. n. oia scripta sunt. Quamquam nos supra ex scripturis quoque ostendimus B. Petrum Romam fuisse. Nam et tu ipse in libello de potestate Papæ sic dicis.

Act. 5.

Non omnia retulit Lucas.

Ita uidemus et Ro. Pontifices semper fuisse honoratos ut successores Petri, & primo loco habitos, Et in hoc recte et laudabiliter actum est et agitur, agendumque est sine querela.

Si igitur recte et laudabiliter honorantur Ro. Pontifices, ut B. Petri successores, Cur tutissimum esse dicis, sub dubio & tra scipsum, opinione relinquere, an S. Petrus Romam uenerit unquam? Dubium ne pijs esse debet Christianis, quod Ecclesia Catholica

Luth. cons.

tra scipsum.

Catholica, tot munita scripturis, legibus, Canonibus, Monumentis, Doctoribus atq; Historicis, per tot sæcula, absque omni contradictione tenuit, & hodie firmissime adhuc tenet.

Falsum fundamentum
Luch.

At non tenemur, inquis, plus credere, nisi quæ Deus nobis in scriptura credere præcepit. Ergo non tenemur credere Ecclesiam Catholicam; nec patrem ingentum; nec filium consubstantialem; nec spiritum sanctum ab utroque procedentem; nec matrem Christi (Proh scelus) Dei genitricem; Absit, Absit, Hæc omnia & adhuc multo plura tenemur firmissime credere, quamuis ea Deus nobis in scriptura credere non præcepit expresse, Hereticus igitur est, quisquis non credit S. Petrum Romæ fuisse, Quis ita? Quia non credit scripturæ, neq; audit Ecclesiam. Ideo iuxta Domini doctrinam, erit nobis sicut Ethnicus & publicanus.

Math. 19.

XIII.

Ad uerbum Dei nihil addere, nihil auferre.

Neq; n. Moses neq; Paulus hunc reprobum, quem ex eis fraudulenter colligis, sensum intenderunt, Nihil uolunt mutari, hic in nouo, ille in ueteri, testamento, Quis, autem nostrum in his quicq; mutat aut mutauit unq;? Nihil item uolunt addi nihil subtrahi, Rectissime profecto, Quis nostrum, ad sacras literas uel minimum addidit Iota, Nihil addimus, nihil auferimus, nihil mutamus in sacrosanctis utriusque testamenti textibus scripturarum, Multa tamen credimus, quæ in ijs expresse non habentur, Si. n. omnia essent in scripturis expresse posita, frustra fuissent ædita Symbola fidei, Nicenum, & Athanasij, frustra suscepti & exantlati tot contra Arrium labores, frustra item factæ Conciliorum circa fidem determinationes. Ad sacros igitur textus nihil addit Papa, nihil Ecclesia, Addit autem ac determinat multa, quæ in illis expresse non habentur, siue de moribus siue de fide

fide quæstio inciderit, Recte addit Ecclesia Conciliorum decreta, recte Pontifex Decretales, recte glossas & expositiones sacri Doctores, recte ad civilem uitam instruendam leges Imperator, & quælibet ciuitas propria statuta, per hæc tamen sacræ literæ non mutantur. Nam & Iudæi præter textum antiquum multa alia susceperunt scripta tum in Talmud, tum in diuersis expositionibus scripturarum.

Quod autem Papatū in luto & arena, atq; (ut scædissimè me in culum etiam, non modo in cælum os ponas) in stercore constructum asseris, pro solita loqueris impietate tua, Nos autem sufficienter (ut spero) et hic & alibi ostendimus Papatum firmissimè ædificatum esse in gemina Petra, quarum prior Christus, posterior Petrus recte dicitur apud Classicos & irrefragibiles Ecclesiæ doctores.

Nec tamen statim iaceret in luto Papatus, etiamsi non posset per scripturas ostendi. Multa enim uel sublimissima per scripturas non sunt expressa, neq; tamen ob id mox iacent in luto, Quis namq; ausit Trinitatem unius deitatis, aut Essentiam unam trium personarum projicere sacrilego uel ore uel cogitatu in lutum, propterea, quia per scripturas expresse non queat ostendi? Quis tam impius esse possit, ut duas in uno supposito naturas Christi, Diuinitatem inquam & humanitatem, ineffabiliter unitas, ponat in lutum, quia nulla scriptura expresse sic loquitur? Tunc B. Mariæ perpetuam uirginitatē cum Heluidio constitues barbarico furore in luto, quia nō possit per apertas scripturas ostendi.

Si omnia essent scripta, quid opus fuisset reuelationibus, Concilijs, Decretis, Traditionibus, legibus, & innumeris alijs institutionibus, quibus humanum genus recte gubernatur? Non enim approbamus sceleratam (quam scidicose astruis & uindicas) libertatem, qua præter scripturam cun-

h cta

XV.

Nō iacet in luto Papatus.

Non omnia sunt scripta.

Et hominum præcepta, leges Cerimonias, iura cōsuetudinesq; ac ordines abijcis damnas & explodis, Nunquid mox in luto iacet Saxonix Ducatus, quia per scripturas ostendi non potest? Quasi uero hominum iura nihil ualeāt, aut quasi totius Ecclesiæ Authoritas & unanims omnium Christianorum consensus pro nihilo habeatur.

Firma de Papatu fides. Certe non isceret in luto Papatus, & si ne unum quidē loto in literis h̄eris de illo haberetur, Abunde enim à luto uindicaret dignitatem eius sublimissimam unus omnium Christianorum consensus in illum, sacrosancta totius Ecclesiæ Catholice Authoritas, atq; intemerata tot sæculorum Consuetudo, Nunc pro eo non ista modo stant & militant, Verum etiam illibata scripturæ Euangelicæ Apostolicæq; S. Petri epistolæ (ut supra ostendimus) confessio, fides & assertio, Præterea gloriosum Petri Romæ peractum Martyrium, atq; innumera sedis Apostolicæ tom scripta quam non scripta summæ certitudinis monumēta, quæ à luto tuæ barbaricæ fecis atq; extreme, penitusq; complorata impietatis Papatum inuictissime defendunt.

XVI. Falsa sunt igitur ac impia, quæ ad finem usque ex falso fundamento deinceps deblatteras omnia, uti nos supra reprobauimus, Ad quæ longiori responsione nunc opus non est. Multis enim modis à nobis destructum est fundamentum, super quod omnia ista stultissime in Hæreticorum harena construxisti. Proinde friuolam, quam subiungis de annorum numeris emendationem, non magis approbamus, quam fatuam tuam à principio supputationem, quam sane tot rusticis erroribus, fœdisq; ac plusquā puerilibus lapsibus scatentem, risimus magis, quam ut dignam exacta reprobatione iudicaremus, Et tantum de hoc disputationis tuæ tam stultæ quam impiæ excursu.

Quam

Quam iuste autem tu nostris armis, illudendo ac prouocando insultaueris, aut noua defensione comprobato, aut si tanta tibi uisa fuerit nostræ uis ueritatis, hæc impia tua corrigito & scandalis flagitiose datis, salubri reuocatione quam primum occurrito.

FINIS.

Francfordiæ, Die VI. Junij Anno

1521.

MISCELLANEO RVM LIBRI PRIMI TRA.

Status Tertius.

EXHORTATIO IOAN. COCHLAEI
ad Principes sacri Ro. Imperij Contra nefarios
conatus Lutheri.

Quantū ma
li timendum
nobis à Lu
thero.

Math. 24.

Ogit me & rerum indignitas & religionis
Patriæq; periculum, Reuer. Patres atq; Il
lustrissimi Principes, uel inuitū ac alijs stu
dijs mancipatū, ad Imperialē hunc coetū
uestrū, uerba tandem facere, non sane, ut
uos mea uerba, sed ut rem ipsam cōsydere
tis, Quapropter simplicissime ac breuissime, absq; omni uer
borū pompa, pponā id quod res est, ne occupationibus ue
stris, multo maximis atq; grauissimis, obstrepam intēpesti
uius. Summa igit huius inconditi ad gloriosum hūc Ro.
Imperij Senatū, sermonis mei est Lutherus, uir ingeniosus
quidē & eruditus, sed ijs bonis suis non utens nisi ad malū,
Est em usq; adeo temeritate audax, impetuq; animi p̄ceps,
ut nisi furor eius cohibeatur autoritate publica, in præcipi
tium daturus sit propediemsecum uniuersam (quod Deus
auertat) Germaniam. Quid em aliud ab homine penitus de
sperato expectetis? Quoties nobis imprecā extremū diem
ultimūq; Christi iudiciū? Quid aut unq; fuit aut grauius aut
horribilius mūdo q̄ dies illa est futura? Erit em tunc (inquit
ipse Saluator noster) tribulatio magna, qualis non fuit ab
initio mundi usq; modo, neq; fiet. Quid igitur boni aut præ
sumi aut sperari potest de illo, qui tempus tantæ tribulatio
nis

nis tam sedulo nobis exoptat? Videt miser, se ad extrema per furiosa & impia scripta sua redactum, At ne pereat solus, uellet omnia rapi secum, uellet adesse Turcas, uellet illucescere magnum diem domini. Gaudium. n. est miseris, multos habere socios in pœnis. Quapropter, abiecto iam omni pudore, plenis uelis uehitur præceptis & amens ad omnem impietatem, atq; adeo ad interitum totius generis humani. Scit. n. homo callidus, et in sacris literis maligno studio exercitatus, nihil esse mortalibus magis noxium & exisiale, q̄ neglectum religionis, Vt igitur maxime nobis Deū reddat iratum, totis uiribus nunc publice suadet, ut omnem penitus Maiorum nostrorum religionem aboleamus.

Sic. n. loquitur in nouissimo nuper ædito contra Missam libro. Apparet (inquit) super quod fundamentum, Episcopatus, Collegia, Monasteria, Tempa, Sacella, Altaria, & uniuersum regnum hoc sacerdotale Papisticæ Ecclesiæ sit ædificatū. Nonne omnia super Missarum sacrificia sunt ædificata? Hoc est, super Idolatriam pessimam omnium, super mendacia impurissima, super abusum Eucharistiæ peruersissimum, super infedilitatem plusq; gentilem. Heccine scripta, Christiani Principes & Episcopi, in terris uestris populis uestris libere uendantur? Utinam uerba ista protulisset Arrius aut Nestorius, Pelagiusue, aut Donatus, pro paucis & subtilibus, illis dogmatis suis, quibus Orthodoxæ fidei multis annis, immo & sæculis aliquot, molestiæ plurimum intulerunt pestilentes illi Hæretici, Nemo profecto Principum Christianorum illis temporibus fuisset, qui tam absurda contra omnem religionem dogmata (qualia nunc omnibus in angulis, per omnem prope Germaniam, impio & plausu & cachinno, uendantur, leguntur, recitantur) impune uel ædi uel circumferri permisisset, uel ad unum diem.

Verba Lutheri contra totam religionem nostram.

Calumnia
in Sponsam
Christi.

Quid obsecro crudelius contra nos proferre posset immanissimus hostis noster Turca? Si, n. super idolatriam (ut uult Lutherus) edificata sunt, Tempa, Sacella, Altaria, Monasteria, Collegia, & reliqua id genus religionis nostrae ornamenta, expiationes, ministeria, studia, cultus, professiones, & ritus, Cur non omnia ista semel reijcimus & damnamus, ut in Boemias cryptas atq; in Chaos Hussiticum, omnem sponsae Christi ornatum, amictusq; uarietatem (de qua & in Canticis & in Psalmis magnificis laudibus Regina Ecclesia predicatur) impie ac barbarice conuertamus. Si, n. diruamus omnia templa, Sacella, & altaria, Si rursus laicos fieri cogamus (sicut ante susceptos ordines fuerunt) Episcopos, presbyteros, Diacones & reliquum Clerum, Si Monasticum habitum abijcere compellamus Monachos & Moniales, dirutis omnibus Monasterijs, Quid obsecro reliquum nobis erit, in quo uel umbra alicuius religionis cultusq; diuini appareat?

Immanior
contra reli-
gionem nos-
tram Luthe-
rus q̄ Turca.

Non uult Lutherus amplius celebrari Missas, non decantari horas Canonicas, Non uigilias, aut Matutinas, non festa Sanctorum, non exequias mortuorum, non anniuersaria, non ieiunia quadragesimae, non opera poenitentiae, non peregrinationes fieri, Quid per Deum immortalem grauius in religionem nostram statuere posset uictor (quod Deus auertat) barbarissimus Turca? Quis unquam Paganorum sic alienus fuit, ut est Lutherus, ab omni laude & cultu diuino? Aut quae unquam aut usquam natio fuit tam barbarae, que nulla penitus sacella, nullosque sacerdotas haberet? At uobis, ne habeatis, legem scribit (si Dijs placet) Lutherus.

Luth. abrogat omnes
Leges hominum.

Consyderate quae so quam egregia sint huius noui prophetae instituta, cum pro Republica, tum pro religione, Primum

mum abrogat omnes leges tam sæculares quàm Ecclesiasticas. Hæc. n. sunt uerba eius in Captiuitate Babylonica: Hoc (inquit) scio, nullam rempublicam legibus foeliciter administrari. Si. n. prudens fuerit magistratus, ductu naturæ omnia foeliciter administrabit quàm legibus. Si prudens non fuerit, legibus nihil promouebit nisi malum. Et post pauca. Ut nulla (inquit) remedij spes sit, nisi reuocato libertatis Euangelio, secundum ipsum, extinctis semel omnibus omnium hominum legibus, omnia iudicemus & regamus, Amen. His haud dissimilia scripsit & in alijs opusculis atque ut plebem commodius in rebellionem seditionemque concitaret, quæ nunc, simulata modestia, plebi, uim clero per se, absque principum iussu, inferre, dissuadeat, Teutonice quoque in eandem sententiam pleraque scripsit, cum alias, tum uero apertissime in eo sermone, quem de nouo Testamento, id est, de missa inscripsit. Deinde uisipendit sacrum Imperium Romanum, cum alias plerumque, tum uero manifestissime in paruulo illo libello, quem adiecit, uelut appendicem, ad eum librum, quem Teutonice scripserat ad Nobilitatem Germaniæ. Sed & latine nuper in Ambrosium Catharinum scribens, ita dicit, Papæ tyrannis mox cœpit inclinante imperio Ro. Sed & de Ro. imperio, & in Ro. imperio nata est, eique in suo loco successit, Translatum est autem ad Germanos (inquit) Ro. Imperij uocabulum, cum res iam nulla Imperij amplius esset. Et rursus. Nonne hac (inquit) Hidoth suarum efficaciam, Imperium nouum Romanum erexit, transferens illud à Græcis (ut dicit) ad Germanos. Quod inter cætera opera Antichristi uel principale & maximum portentum est. Tertio, dum singulos defectus ad Nobilitatem scribens, commemorat, sola uidetur contra Merlatrociniã tacite commendare, Egregius nimirum legisla-

Calumniæ
 Luth. cōtra
 Ro. Imperiū

Verba Lut.
 contra Mer-
 latrocinia.

tor,

Exhortatio Ioh. Coc.

tor, qui Mercatores repræhendit, raptores tacite commenda-
dat. Ait. n. Existimo, etiam si Papa intolerabilibus exactio-
nibus suis nos non spoliaret, tamen nimis ac nimis adhuc
pateremur ab occultis raptoribus, serici scilicet & holoserici
institutoribus, Repræhendit sane negociationes maximas
quasq; quibus utiq; creuit ad magnas opes Germania, quod
militacile credet, quisquis præsentem patriæ nostræ statum
illi antiquo confert, quem Iulius Cæsar, Strabo, Mela, So-
linus, Plinius, præfertim uero Cor. Tacitus descripsit. Quã
præclaram igitur instituet nobis Cucullatus (immo excu-
cullatus iam) legislator iste Rempublicam, Qui scit (si ei
creditur) nullam Rempub. legibus foeliciter administrari,
qui ridet imperium uestrum, contemptim uocans nouum
Romanum, immo Imperij translationem à Græcis ad Ger-
manos factam, inter Antichristi opera, uel principale ac ma-
ximum ait esse portentum, Certe quisquis Principum ista
æquis auribus accipit, is parum mihi uidetur studiosus esse
aut Reipublicæ aut sacri Ro. Imperij, Quod à Carolo Ma-
gno ultra DCC. annos Germaniæ Principes summa cum
gloria tenuerunt, Quod et uos Principes Electores ante
biennium foelici auspicio, ambientibus in cassum multis ac
magnis Orbis terrarum Principibus ac Regibus, Impera-
tori nostro CAROLO V. fausta electione tradidistis.
At si merum esset (ut ait Lutherus) uocabulum, immo in-
ter Antichristi opera principale ac maximum portentum,
nonne ridicula nimis & inanis esset Imperij huius sacratissi-
ma, cunctisq; Regibus ueneranda, Quin etiã Turcis Tarta-
risq; suspicienda, Maiestas? Quocirca prospiciendum uos
bis est, Illustrissimi Principes, ne nimia uestra patientia ma-
gnum tandem detrimentum patiatur Resp. & Imperium
uestrum, si diutius conuiueatis ad tot contumelias excucul-
lati

Contumeliæ
Luth. In
Ro. Imperiū

lati huius Apostatae. Certe si nos soli Germani, eiusmodi iniurias, opprobria & insultationes legeremus audiremusue minus mirarer uestra de patientia, Nunc uero, cum uir iste furiosus & desperatus, maxima & inaudita licentia, omnes & religionis & Imperij status suggillet, uellicet, cōturbet, labefaciet, irrideat, ac publice, non modo Teuthonice ad populos uestros, sed & latine ad exteras Nationes, & (quod dedecorissimū est) ad Iudæos quoq; & reliquos infideles traducat.

Quid obsecro existimetis, cæteras Nationes de uestra tā diuturna patientia iudicare? Vereor equidem plurimos esse per omnē Italiā, Galliā, Hispaniā, Angliā, inferioremq; Germaniā, qui, ut legerint tot horrendas cōtundētiās, impietates, blasphemiasq; uiri huius, credant, omnes Germaniæ Episcopos esse sal infatuatū & euandū, oēs Principes à fide Catholica defecisse, ac nihil prorsus religionis Christianæ in Saxonia superioriq; Germania superesse. Quis em̄ nō putet, facillimū uobis fore (uti est) & fuisse iam pridem, modo uelitis, unum hunc hominē, pauperem & Monachū, uel tollere de medio, uel saltem uinclis & carcere cohibere, atq; ad palinodiā adigere, ne contra Papā, omnēq; religionē nostrā tot abominabilia scandala egeret ad omnes populos & gentes terræ.

An uero sine ignominia totius Imperij combussit audacissimus iste fraterculus Vuittenbergæ in publico, circumstante cæterua suorū, uniuersum Ius Canonicū: Quo em̄ iure, probabitur luculentius Ro. Imperiū ad Germanos translatum esse? An uero Petrus & Paulus, Clemens, Anacletus Sixtus, Alexāder, Syluester, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & reliqui id genus plurimi sancti Martyres doctores & Pontifices, Orthodoxa & Catholica dicta sua (quæ

Nimia Principum patientia.

Audax Lutheri facinus contra Ius Canonicū.

Exhortatio Io. Coch. ad Principes

in Decretis habentur quam plurima) ab hoc impuro et uesano Hæretico, nefarijs flammis intra fines Ro. Imperij tradita, patienter perpetuo ferent: Vereor equidē, Optimi Principes, ubi uiderint uos diutius ad eiusmodi iniurias uel conuenire uel torpescere, ne ipsi per extraneam gentem scelus hoc ultumeant prope diem.

Luth. Vuormaciam euocatus.

Quis enim non miretur, sceleratum hunc uirum, post factum istud, adhuc recens & calidum, sub publica fide, celsis oculis erectaq; ceruice, per multas urbes & populos, uentum esse à Vuittenberga Vuormaciam usq;, in conspectum tot Principum, Episcoporum, Cardinalium, atq; adeo Cæsaris quoq; ipsius: quo uultu, quibus moribus, qua pteruia, suā ibi pertinaciam asseruit, sacrisque Cōcilij errorē, blasphemis faucibus ogganniendo, exprobrauit: Scimus profecto quā seuera, & plane Christianissimo maximeq; Catholico Principe digna, fuerit in eum Cæsaris nostri sententia, scimus quā graua sint in eum & latine & Teuthonice scripta Edicta magnoq; Cæsaris nostri sigillo cōmunita, scimus item quanta Clementia diligentiaq; multorum Principum Episcoporumq; & Doctorū ibidem sit monitus, Neq; defuit qui cum eo uelit uel ad extremū uitæ periculum, sub iudicibus à Cæsare Principibusq; designandis, sup erroribus eius disputare.

Acta Luth.

Sed quid obsecro profecimus: Erat nequissimus uir certus & de fide publica & de fauore plurimorū, sciebat uim sibi nullā ibi illatū iri, nec ignorabat quo sibi redeūdum foret, Quid mirum igit, si nec disputare nec reuocare quicquā uoluerit ibi honore superbissimus: Quid quod pteruissimereiecerit & futuri Concilij iudicium: Nonne ad summam totius Imperij iniuriam de ista & Clementia uestra & proteruia sua, sese pteruissimereiecerit, atq; libellos & Latine & Teuthonice super his ædidit: Legimus profecto eas literas, quas reuertens

uertens, ex itinere ad uos Frydburgi scriptas Teuthonice, re
tro Vuormaciam transmisit, legimus inquam, non quidem
manu eius scriptas, sed per Impressores continuo diuulgatas,
legimus autem non sine dolore & pudore, tam uersuti homi
nis & simulata & dissimulata uerba, quibus, & callidos irri
det, & simplicibus imponit, Primū, occulte gloriatur de sal
uo Cæsaris cōductu, Deinde audet se homo impudens eius
iactare Capellanium, à quo condemnatum se, ut hæreticum
non ignorabat. Tertio quam gloriose prædicat ibi suas imp
pijssimas doctrinas, tanquam Euangelicas: Quarto, quam
simulata modestia fingit se paratū ad reuocationem, si quis
Euangelicis aut propheticis scriptis dogmata ipsius conuin
cat, adeo, ut primus esse uelit, qui libros suos in ignem proij
ceret: Quod si uere non fictē, hoc dixit, Cur mox postea re
cusauit sub iudicibus disputare: Cur Cæsaris aliorūq; Prin
cipū cognitionē reuuit: Cur futuri Concilij determinatio
nem declinauit: Quisquis profecto uel istam eius Epistos
lam, uel latine ædita ipsius acta legerit, facile nimirum intel
liget hominis improbitatem, qua & triumphat uestra de
Clementia, & sua ad populum dogmata exinde cōmendat.

Nunquid uero postea modestiorem se præstitit; minime
sane, Nam tanta fuit proteruia, ut Cæsaris fœciali in
Frydburgo remiserit, priusquam domum rediret, Et contra
Cæsaris interdictum publice prædicauerit in itinere, Atq;
mox deinde ædiderit librum contra Papam, de uisione Da
nielis, famosissimū sane, omnisq; religionis nostre reprehen
suum, Et tanquā parum adhuc fecerit, ædiderit posthac Teu
thonicum libellum contra Parrhisienses Theologos, adeo
quidem scurrilem & maledicum, ut etiā mimum & scurrā
leuissimū uix pateremur, tanta scurrilitate, in quis ludicro,

Epistola Lu
the è Fryd
burgo mis
sa.

Proteruia
Luthe.

Exhortatio Io. Coch. ad Principes

bonis uiris obstrepere. Ad quantam uero barbariem impietatemq; & blasphemiam tendat omnis eius doctrina & intentio, in nouissimo nuper libro patefecit, quem hoc titulo (tam sane superbo q̄ impio) inscripsit, De abroganda Missa priuata, Martini Lutheri sententia. Ad eam enim iam mentis elationem processit, ut amplius non opinionem dici, sed sententiam protinus esse uelit, quicquid ipse pronunciet.

Quanta cōtra religionē barbaries.

Sed nolite quæso, sapientissimi atq; generosissimi Principes, existimare, ista à me dici, ex tetro in Lutherū liuore, potius quam ex sincero in patriā amore, Deum profecto, qui solus intuetur corda, testem inuoco, hæc à me candide dici omnia, nō ad suggillandum Lutherum, sed ad auertendam à patria nostra & iram diuinā & labem hæreticæ prauitatis eam præsertim, quæ usq; adeo & barbara est & irreligiosa. Quid enim barbarius aut irreligiosius dici aut pponi queat, quam in ciuitatibus prouincijsq; Christianorū nullas pmittere leges, neq; sæculares, neq; Canonicas: nullos ordinari Episcopos, nullos presbyteros, nullos omnino gradus Ecclesiasticos: nulla habere templa, nulla sacella, nulla altaria: nulla offerre sacrificia Deo immortalis: nullas celebrare missas, nullas decantare horas Canonicas, non Matutinas, non primas, non uesperas: Nullas dedicare Ecclesias, nulla habere sacra, nullas uenerari sanctorum reliquias, nullas admittere sanctorum uenerationes, nulla festa, nullas imagines: nō pulsare campanas, non cantare missas, nō uti sacro uestitu. Non agere dies festos, non solennes memorias B. uirginis aliorūq; sanctorū, non ullā exhibere speciē cultus diuini, nullam habere mortuorū curā, non exequias, nō anniuersaria, non preces Missarum: sed omnia miscere, oīa confundere, omnia perturbare, nullū habere discriminē ordinū, equalitatē
omni

omnibus inducere, hodie sacerdotem agere, cras iterum laicum fieri, Hodie esse Magistratum, cras priuatum: hodie Principem, cras rusticum, scilicet ita exigente libertate Lutheriana, quam uere Christianam uocat ipse. Heu cæcos & miseros nos omnes, si adhuc non uidemus & prospiciamus, quorsum tendat Lutherus.

Pensate, prudentissimi Principes, quod periculosum simul & dedecorosum sit uniuersæ Patriæ nostræ, huic uiro diuinius permittere scribendi libertatem, immo licentiam, tantique furoris ac desperationis habenas laxare, Nisi. n. primo quoque tempore, aut hominem conieceritis in uincula, aut omnibus saltem impressoribus scripta eius seuerissima executione interceperitis, audietis mox longe absurdiora, Nuper. n. cōplices eius Vuittenbergæ disputauerunt (uti scripsit mihi uir grauis & eruditus) Matrem Christi nihilo præstare reliquis mulieribus, eamque plures habuisse filios, Post hanc impietatem non uideo, quid blasphemius dicere queant, nisi si forte Christum tandem ipsum in hanc impietatum suarum scenam producant, negantes simul cum Arrio, eum esse patri consubstantialem, Id quod iam pridem auguror, Nam annus iam ferme est, ut unus eorum ad me dixerit, bonus ille Arrius quid fecit? Et certe iuxta nudam scripturæ literam, multo facilius hanc impietatem sustinebunt, quam innumeras alias, quas contra baptismum, Eucharistiam & alia sacramenta, impurissimis buccis detonauerunt. Parum igitur uobis, Principes, aut pium aut honestum fuerit, ad huius hominis impietates diutius desiderare, Ait. n. Dominus Deus, Qui superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, ex decreto Iudicis morietur homo ille, & auferes malum de Israel, cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia.

Blasphemie
contra Del
genitricem.

Deut. 17.

Exhortatio Io. Coc. ad Principes

Comminat
tiones Dei
Ezech. 34.
Math. 18.

Insultatio
nes Luth.

Art. 19.

Art. 44

A quor &
quantis dā
natus est
Luth.

Cauete quæso, ne quando dicat idem dominus. Ecce ego ipse super pastores, requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam, ut ultra non pascant gregem meum, nec pascant amplius pastores semetipsos. Sed & contra Euangelium agitis, nisi quæ primum uiro huic obfistatis, Ait. n. Christus dominus noster, Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus et Publicanus. Audite autem quibus nunc uerbis nobis Lutherus insultet, Patres (inquit) patres patres, Ecclesia ecclesia ecclesia, Concilia concilia concilia, Decreta decreta decreta, Vniuersitates uniuersitates uniuersitates. Quis rogo Ethnicus, quis publicanus, quis Iudæus, quis Philosophus, Hereticus, persecutor, Apostata, aut saltem quis Leno, aut Histrio unquam per annos M. D. nobis ita scurriliter insultauit? Quod si leuiuscule forsitan hic insultasse uideatur, audite, quæ imperiose insultet Papæ & omnibus presbyteris. Agite (inquit) uos inelyti sacerdotes Baal, inuocate deum uestrum, forte est in itinere, aut certe dormit, Deus est. n. & au diet, Dicite, ubi scriptum sit, Missas esse sacrificia: Vbi docuit Christus, panem & uinum consecratum offerre deo: Item. Adeste (inquit) uos abominabilia Monstra terræ, & rationem reddite, Vnde & qua autoritate uos estis & uocamini Episcopi? Spiritus sanctus uni ciuitati plures constituit Episcopos, Vos singuli pluribus, & unus Papa omnibus Orbis ciuitatibus Episcopus esse nititur. Qua autoritate? Nonne ipsiusmet Satanæ, aduersantis per uos spiritus sancti authoritati? Quid habetis (inquit) quod hic mutatis impiæ & sacrilegæ laruæ?

Hæc & id genus innumera opprobrat nobis Lutherus, posteaquæ est à summis Mundi Verticibus, à Pontifice, & Imperatore, ab omnibus Cardinalibus, & Episcopis Romæ, à uestro confessu, consilioque Vuormaciæ, ab omnibus Theologis Pa

gis Parisijs, Louanij et Coloniae, ab omnibus exteris Nationibus Christianorum, uno animo consensu et ore, pro haereticis iudicatus, declaratus, condemnatus. Quae obsecro posteritas ista credat? Heu dedecus Germaniae sempiternum, Ut unus Apostata, furiosus & temerarius, atque ab uniuersis Ordinibus condemnatus, usque adeo licenter et petulanter, omnibus Episcopis, Concilijs, & Vniuersitatibus, Quinetiam sacrosanctae Ecclesiae Catholicae & Apostolicae, tam diu insultet impune, inter Germanos, intra Ro. Imperij limites.

Pior omnis
bus haereticis
Lutherus

Non talia exprobrauit nobis Nouatus, Non Donatus, Non Arrius, Non Nestorius, Non Pelagius, non alij Haeretici, quibus plerique eorum in haeresim suam multos traxerit non modo homines seculares, sed & Episcopos complurimos, quin etiam aliqui Confessores, non ite priuatos modo & plebeios, sed etiam plerosque Reges et Imperatores, Eo n. pduxerat Arrius haeresim suam, ut uniuersus prope in modum Mundus iret post eum, fide Catholica in eas angustias redacta, ut uix tres homines (si Hieronymo credimus) in ea persistere, Liberius, Athanasius, et Hilarius intrepidi contra tot Episcopos Reges et Principes Orthodoxae fidei assertores, Quantas. n. Episcoporum synodos pro Arrii factione congregauit Imperator Constantius, Mediolani, Arimini, Antiochiae, Constantinopoli, Laodiciae, & alibi, ubi plerumque Episcopi supra CCC. conuenerunt, itaque omnes Arriani, Et tamen omnia illa Concilia, omnesque Reges et Principes Ro. Pontifici, ut uere et Catholice sentienti, tandem cesserunt.

Hier. contra
Lucifera.

Luthero autem ne unus quidem Episcoporum aut Regum Principumque Christianorum adhereret, et tamen audet uir impudens nunc ita ferociter, seseque iactare Germanice ad plebem, quod omnes Episcopos et Clericos redegerit ad Eli Eli, moxque sit eos redacturus ad Expirauit, Obsecro, Principes & Episcopi Germani, si horum uos non pudet, quarum quae sit indignitas

Iactantia
Luth.

tatum

Exhortatio Io. Coc. ad Principes

tatum uos pudeat? Sub quibus. n. Principibus ista fiunt? Nonne sub his ipsis, qui Casarem de huius hominis condemnatione collaudauerunt? Quo igitur omnium torpore ita triumphat conuictus & condemnatus Hæreticus? An uero nondum conuictus est, qui sese toties hæreticum, non modo confitetur, sed iactitat etiam, indeq; nobis opprobrat et insultat? Quis autem unq; retro Principum aut Populorum, post Ro. Pontificis sententiam, aliam quæsiuit condemnationem?

III.
Concilia præcipua.

Cum igitur Lutherus apertissime contra Quatuor illa Concilia, Nicenum, Ephesinum primum, Constantinopolitanum & Chalcedonense, scribat dicat & sentiat, Quid est, quod eum tam diu uerbo solum, non re etiam & executione, pro hæretico habetis & persequimini? An uero nescitis illa Quatuor Concilia, & legum & Canonum Constitutionibus antiquis, Euangelicorum instar tenenda esse? Non potestis igitur diutius, sine summo & uestro & Patriæ dedecore, post geminam Ro. Pontificis (cui summum prorsus & ultimum de rebus fidei Iudicium semper fuit, à Petro usque ad hunc nuper electum Pontificem, & eum quidem Germanum reseruatam) Bullam & sententiam, hunc hominem eiusq; sacrilegas assertiones, acta, libros, & blasphemias, uestris in prouincijs tolerare.

Non protrahendâ esse executionem
Edicti

Quid expectatis Clementissimi Principes? An Concilij noui determinationem? At Lutherus populo iam pridem persuasit et errasse & errare posse Concilia, Vobisq; ipsis & dixit & scripsit, nolle se causam suam aut uestre cognitioni aut Concilij determinationi submittere. Quod si uetustissima Niceni aliorumq; Conciliorum Decreta, Optimorumq; Imperatorum Constantini Valentiniani, Gratiani, Theodosij, Martianiq; & id genus aliorum leges, magis habetis (ut decet)

debet præ oculis, quã uanissimi huius nugatoris contradic-
 ctiones, hæreses & blasphemias, Non debetis ullo pacto aut
 noxia dilatione, post Ro. Pont. sententiã, aliã de rebus fidei
 uel querere uel expectare determinationem, De solo em̃ Pe-
 tro legimus Christum dixisse, Ego pro te rogavi, ne deficiat
 fides tua. An forte timetis turbam aut seditionem in popu-
 lo? At minime oportet, Nam & Lutherus multitudinis iu-
 dicium contemnit, uanumq; & falsum iudicat, Et honestissi-
 mi quicq; è populo, Quin etiam è Nobilitate Maiorũ suorũ
 religionẽ cupiũt manere saluã et illibatã, mirumq; in modũ
 abhorrent & detestant̃ has Vuittenbergenſium nouitates sa-
 crilegofq; Hussitarũ ritus, ac summa n̄ putant esse (ut est) le-
 uitatem, ad fucos & prestigiã unius uerbosi ac desperati Mo-
 nachĩ, tam cito uacillare in fide Patrum, in traditionibus A-
 postolorũ, in Conciliorũ decretis, in Constitutionibus Pon-
 tificum, in ritibus & obseruationibus Catholice per Orbem
 Ecclesiæ, atq; in scripturis, & tot Martyrũ aliorumq; sancto-
 rum confessione. Quid em̃ intactũ & integrum in his omni-
 bus nobis relinquit sacrilegus & blasphemus iste Apostata?

Cui uero uiro graui placeat tanta hominis inconstantia?
 Quid enim dicit hodie, quod non retractet cras, quãlibet le-
 uis aut irẽ aut somnĩ noui motu agitatus? Nihil scio equidẽ,
 affirmasse illũ antetrienniũ, qd̃ interim nõ negauerit, dem-
 ptis conuictis & hæresibus. Cœpit sane de indulgentijs pri-
 mum agere, sed mox pro sua leuitate uariãuit, aliter loquens
 in Resolutionibus, aliter in sermone, aliter in actis Auguste-
 sibus, aliter in disputatione Lipsica, Tandem in captiuitate
 Babylonica ita scripsit sub initium. Atq; utinã à Bibliopolis
 (inquit) queam impetrare, & omnibus qui legerunt persua-
 dere, ut uniuersos libellos meos de indulgentijs exurant, &
 pro omnibus, quæ de eis scripsi, hanc propositionẽ apphen-
 dant

Luc. 22.

Non timen-
dam esse tur-
bam.Inconstãtia
Luth. de In-
dulgentijs.

k

dant

Exhortatio Io. Coch. ad Principes

De Roman.
Pont.

stant. Indulgentiæ sunt adulatorū Romanorū nequicię. De Ro. aut Pont; quis unq̄ sensit inconstantius? Nolo, mihi credatis, Ipsius considerate uerba, Ait itaq; in præliminari ad Leonē X. epistola. Quare beatissime pater, p̄stratum me pedibus tuæ B. offero, cum omnibus quę sum et habeo, Viuisifica, occide, uoca, reuoca, Approba, reproba, ut placuerit. Vocē tuā, uocē Christi, in te p̄sidentis & loquentis agnoscam. Varię s̄ iam adulando iam p̄stringendo scripsit de eodem, tū in Resolutionibus, tum in Syluestrū & in diuersis sermonibus, Varię item in Actis Augustensibus, in disputatione lypfica & in eo quē de primatu eius inscripsit libro, Varię deinde in una eadēq; ad eundē epistola, quā adiūxit libro de libertate Christiana. Ait em̄. Et facta est Ro. Ecclesia, q̄ndā omnīū sanctīssima, spelunca latronū licentiosissima, lupanar omnīū impudentissimū, regnū peccati mortis et inferni, Mox uero subiungit. Interim tu Leo, sicut agnus in medio luporū, sicut Daniel in medio Leonū, et cū Ezechiele inter scorpiones habitas. At nō multo post in Teuthonica sua appellatione in hanc loquit̄ sententiā. Appello igit̄ ab hoc Leone Papa ad futurū Cōciliū, primū, tanq̄ à iudice temerario, uiolēto et iniquo, Deinde, tanq̄ ab obstinato erroneo et in omni scriptura damnato Heretico et Apostata, Tertio tanq̄ ab hoste, aduersario et opp̄ssore totius scripture. Quarto tanq̄ à contēptore, uituperatore et criminatore totius Ecclesię Christi, Superfluū est autē, de inaudito eius in subleuētibus libris furore, adducere quicq̄. Adeo em̄ furiose in eundē postea inuectus est iam latine iam Teuthonice, ut satius fuerit eiusmodi blasphemias mutis (ut uocant̄) iungere peccatis, q̄ earū recitatione uel aerē ipsum inficere uel pias offendere aures, Et tñ audet infrunitus nebulo, nūc ad plebē scribere Germanice, uerba sua nō esse sua sed Christi.

Quid

Quid uero senserit à principio de Bohemis, operapre-
 cium est audire. Etenim, cum ipsum Eccius Lipsiæ notal-
 set, uelut patronum Bohemorum, ita diluit eam (ut ipse ait)
 contumeliã. Nunquam (inquit) mihi placuit, nec in eternũ
 placebit, quodcunq; schisma inique faciunt Bohemi, quod
 se autoritate propria separant à nostra unitate, etiamsi ius
 diuinũ p̄ eis staret, Cum suppreum ius diuinũ sit charitas
 & unitas spiritus. Similiter & in Galatis suis. Cõsequens est
 (inquit) qd Bohemorũ discidiũ à Ro. Ecclesia, nulla possit
 excusatiõ defendi, qn sit impiũ, et Christi oib9 legibus con-
 trariũ, q̄a contra charitatẽ (in q̄ oēs leges sumant) p̄stat. Sed
 et Teuthonice ad Nobilitatẽ scribẽs, plurimis uerbis suadet,
 ut ad nostrã unitatẽ reducant Bohemi, atq; ut Papa de pote-
 state sua ibi nõnihil remittat, p̄pter salutẽ animarũ. Sed au-
 dite obsecro, qd mox eodẽ aũo scripserit eadẽ de re in Capti-
 uitate Babylonica. Surgite (inquit) hic uniuersi adulescentes
 Papę in unũ, satagite, defendite uos ab impietate, tyrãide,
 læsa Maiestate Euãgelij, iniuria fraterni opprobrij, q̄ Hæreticis
 eos iactatis eos, q̄ nõ secundũ merũ capitis uestri somnium
 contra tam patẽtes et potentes scripturas sapiũt. Si utri sunt
 Heretici et schismatici nominãdi, nõ Bohemi, nõ Greci (q̄a
 Euãgelij nitunt) sed uos Romani estis heretici, & impij
 schismatici, qui solo uestro figmento p̄sumitis, contra cui
 dentes Dei scripturas, Hęc ibi. His haud dissimillima, im-
 mo & grauiora delatrat rabido rictu, in articulorũ suorum
 assertionibus tam Latinis quam Alemanicis.

Similiter fecit & de Missa, de sacramentis, de defun-
 ctis, breuiter, de omni statu negocioque Ecclesiastico, aliter
 hodie, aliter cras scribens & docens, pro ut alio & alio per-
 citus est, iræ atq; furoris oestro, Huic igitur uos uiro tam
 lubrico & instabili, uentisque & undis mobiliori, diutius
 k 2 popu-

De Bohem-
mis.In omnibus
dictis incon-
stans Luthers

Exhortatio Io. Coch. ad Principes

Tit. 7.

**Periculosus
homo Lu-
therus.**

Arist. 1. Poli.

populum dei fucatis nugis allegationumq; prestigijs inescare, trahere, atq; in Bohemicas tandem cryptas abducere permittetis: Certe non frustra aut temere dicit Paulus, Hæreticum hominem, post unam & secundam correptionem de uita, sciēs, quia subuersus est, qui eiusmodi est. Et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. Nolo hic dicere Illustrissimi Principes, quam pueriliter lapsus sit sæpissime in suis argumētationibus allegationibusq; scripturarū. Ostendimus enim hoc luce meridiana clarius, nostris in Respon- sionibus, partim Latinis, partim Alemanicis.

Quid igitur uidetis Principes, hoc in homine, quod tanta & tam diuturna dignum sit & Clementia & patientia uestra: Doctus est & facundus, quis negat: Sed tanto periculosior est uobis & Reip. religioniq; hæc uestra patiētia, quanto seuior est eius impietas & desperatio, doctrinæ & facundia habens arma. Id quod Aristotelēs, homo prudens et eruditus in Politicis optime consyderauit. Nemo profecto Iudæus, Nemo Philosophus, nemo cuiuscunq; sectæ uir infidelis, tot posset populo Christiano scādala ponere, quot posuit serpens iste, in gremio sanctæ Matris Ecclesię nutritus & educatus, Reperiunt quidē pleriq; cum inter Iudæos tum inter Gentilis, docti & facundi, hic in prophanis literis, ille in sacris, At tñ Iudæus nostram, hoc est, Euangelicā & Paulinam, Gentilis etiā Mosaicā et propheticā Theologiā ignorat. At homo iste perfidus, & gloriæ studio & rugientis Leonis instigū accensus, atq; in sacris literis per totā Bibliam, literaliter saltem, egregie instructus, studijsq; insuper humanioribus, ad concinnandos dolos præparandosq; fucos, tam Latine quam Germanice, pollens & ferociens, omnibus Iudæis, Philosophis, persequutoribus, Sarracenis, Turcis, Paganis, Tartaris, Hussitis, breuiter, cunctis infidelibus præstat

stat ac præualet in dandis ad populum Christianum scan-
dalis.

Instructus est. n. doctrinis, ritibus & moribus nostris, At
minime ignoratis, plus semper periculi esse in bello à deser-
toribus & domesticis hostibus, ab ijs præsertim, qui fuerant
in consiliorum secreta admissi, quàm ab extraneis, qui secre-
torum nostrorum sunt ignari. Hæc dico, Principes, non
quod putem hominem uinci non posse, Scio. n. & Deum
& omnes sanctos, quibus cor meum cognitum est, testes es-
se meæ contra illum fiducia, quod nihil foret in hac uita op-
tatius mihi, quàm ut liceret mihi (omnium licet minimo)
per quodcunq; periculum cum semini uerbo hoc de rebus
& ritibus religionis nostræ, sub Iudicibus à Cæiare uobisq;
Principibus deputandis, absq; omni appellatione, uel
ad ignem uel ad gladium disputare. Sed ideo hæc
omnia dixi, ut quàm primum cogitetis de
remedio, tam sane & patriæ nostræ
& animarum salutis necessario,
quàm uobis honesto, glo-
rioso & salutari.

Plus pericu-
li ab hoste
Domestico
q̄ ab alijs.

Scripta Francfordiæ. V. die Martij.

Anno. 1522.

k 3

Miscel

MISCELLANEO RVM LIBRI PRIMI TR. A.

Status Quartus.

CONSILIVM IO. COCHLAEI SVP
per negotio Lutherano ad Reuerendiss. & Illu
striss. Card. & Archiepiscopum
Moguntinum.

REVERENDISSIME DOMI
ne, Illustrissime ac Clementissime Prin
ceps, ut super negotio Lutherano paucis
respondam, Quatuor præcipue mihi con
sideranda uidentur, Primum ne patian
tur Germani, Cultum dei ac sanctorum,
antiquitus traditum, ac obseruatum à maioribus nostris,
ulla nouitate minui, Ne grauiorē in nos prouocemus iram
& uindictam dei, Secundum, ut diligentissime custodia
tur unitas Ecclesiæ, ne ullo schismate deficiamus à Sede A
postolica, Extra eam, n. unitatem saluari non possimus, Ter
cium, ut omnem doctrinam seditiosam seuerissime prohib
beant, Idquod tempus necessitasq; uehementer ex postulat.
Quartum, ut non patiantur friuole contemni Conciliorum
statuta, Ecclesiæq; consuetudines, Ex eo enim contemptu
omnis sequitur discordia contumaxq; rebellio. Quam gra
uiter uero à Lutheranis in his quatuor peccetur, paucis cō
memorabo.

DE CVLTU DEI ET
Sanctorum. Cap. I.

Nihil

Nihil fere in tota religione Christiana pie institutum est, quod non improbetur ac detestentur Lutherani, Nempe domus dei, Basilicas sanctorum, Monasteria, sacella, altaria, simul cum omnibus dei ministris, cum omnibus ornamentis & uasis sacris, cunctisque diuinis officiis, Missis, horis Canonicis, festis, Vigiliis, ieiuniis, decimis oblationibusque & id genus alijs, quae ad Laudem dei, ad honorem Dei genitricis omniumque sanctorum, atque ad salutem animarum, pie ac sancte sunt a Maioribus nostris instituta, Haec inquam omnia non solum rejiciunt & contemnunt Lutherani, sed etiam inter xij. facies Antichristi scelerato figmento commemorant. Siquis mihi non credit, is legat Lutherum in Catharinum, in eo libro quem Teuthonice inscribunt Gar aus. Sunt quidem eiusmodi libri alij quoque satis multi, quibus ab omnibus illis pijs institutis auocetur populus, sed uerum indicasse satis est, Ex eo. n. clare intelligi potest, qualis sit Lutheranorum intentio atque religio. Aeditus est autem liber ille Anno domini 1521. non diu postquam, e Vuormacia dimissus est Lutherus.

Et iam antea adiderat librum de Captiuitate Babylonica, in qua, non solum Indulgentias & Papatum, uerum etiam septem sacramenta aut omnino sustulit, aut impie in haereticos ritus demutauit. Vnde uidemus nunc turpissimos ac maxime diuersos atque uarios ritus Lutheranorum in baptismo & Eucharistia, Quidam. n. baptizant Teuthonice, quidam sine antiquis Ceremonijs, quidam sine fonte baptismali in aqua putei, quidam etiam rebaptizant. In Missa uero adhuc maior diuersitas est et abominatio. Quidam. n. totam, quidam dimidiam celebrant Missam Teuthonice, quidam laicos sub utraque specie absque praeparata confessione communicant, quidam uenerabile sacramentum in Ciborijs, monstrantibusque reseruari non patiuntur.

Quidam

Varietas rituum circa sacramenta.

Consilium Io. Coc.

Quidam in domibus apud infirmos, immo & inter epulas panem & uinum uerbis consecrationis porrigunt, Quidam denique negant panem in corpus Christi, conuerti & uinum in sanguinem, & quidem sub multiplici differentia, Lutherus n. ait corpus Christi adesse cum substantia panis, Zwinglius & Oecolampadius negant ibi esse corpus Christi. Ecce quanta diuersitas, contentio et impietas intra tam paucos annos circa duo sacramenta: At reliqua quinque reſciunt poenitus, adeo, ut Vualdenses quoque reprobet Lutherus, & septem ponunt sacramenta ac bonis operibus non nihil tribuunt, sicut Papistica (ut uocat) Ecclesia facit.

Non esse
Concilio pro
ponenda tam
absurda &
impia dogmata.

Quis iam non uidet, quam impij aut Væcordes cæteris Nationibus uideri possimus nos Germani, si hæc & id genus alia Lutheranorum dogmata uelimus, uelut dubia & discutienda, in proximum referre Concilium: Ergo si nos non moneat amor & honor dei, non cultus & ueneratio Dei genitricis omniumque sanctorum, non pietas maiorum, non ira & uindicta dei, quam anno superiore uidimus, non timor grauioris plagæ, quæ procul dubio futura est, nisi desistamus nostra sponte ab his nouitatibus, permoueat nos saltem uerecundia & pudor humanus, quem passuri sumus coram cæteris Nationibus in futuro concilio, si non totis uiribus antea his impietatibus resistamus. Quis, n. Principum, Episcoporum aut Doctorum Germaniæ, sine rubore audiat, improperari nobis uel ioco, An dubitemus tam horrenda Lutheranorum dicta, scripta atque etiam facta, damnare per nos ipsos, uelut impia, ut opus sit noua Concilij determinatione: Poterunt, n. Cæteri Reges Episcopi ac Doctores obijcere nobis, & quidem uerissime, quod Lutherani apud nos manifestissima impietate & uerbis & factis grauissimas iniurias & blasphemias commiserunt in Deum, in Christum,
in Dei

In Dei genitricem, in B. Petrum, in omnes sanctos, in septē sacramenta, in omnes animas fidelium defunctorum, in Missas, breuiter in omnes ritus & Cerimonias totius Ecclesiæ. Quid ergo faciant in Concilio? An non foret maxima nobis omnibus uerecundia, super talibus coram generali Concilio consultare aut determinationem petere?

In quo enim Concilio unquam interrogatum est, an demolenda sint templa & altaria Dei; an diruenda Monasteria; an nuptui tradendæ sint uirgines uelatæ ac Deo cōsecratæ; an Monachis uxores ducere liceat; an Christus in cruce desperauerit; an fuerit uere Deus & consubstantialis patri; an Maria sit inuocanda & Laudanda; an Salue regina sit cantandum; An S. Petrus unquam fuerit Romæ; An sancti sint in cœlis; an sint septem sacramenta; an pro fidelibus defunctis orandum sit; an Missa sit sacrificium; An Canon Missæ non sit impius; an septem horæ Canonice sint in laudem dei dicendæ aut cantandæ; an sint in Ecclesia uncti ac cōsecrati præter laicos Episcopi, presbyteri & Diaconi; an ullum sit sacerdotium uisibile in nouo testamento; Quis in Christianorum, hæc & id genus alia permulta Lutheranos dogmata, sine rubore possit Generali Concilio, uelut dubia, proponere.

An ullus est apud Gallos aut Anglos tam simplex Russicus, qui de ijs definire secundum cōmunem Ecclesiæ fidem dubitet aut ignoret; An ullus est bubulcus aut subulcus in tota Vngaria aut Polonia, qui nesciat ad hæc secundum Catholicam fidem respondere; Qua ergo fronte Principes aut Episcopi Doctoresq; Germaniæ talia uniuersali Concilio determinanda proponant; Num Primas Germaniæ super ijs dubitet; num reliqui Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, tot Prælati atq; Doctores, quorum multi Italiæ Galliæq; Gymna

Iniqua patientia in Executione.

Consilium Io. Coch.

**Hæreses dā-
nandæ anteq-
quā fiat Cō-
cilium.**

si frequentarūt, ista ut per se impia ac semp̄ pro dānatis hæ-
bita, nō condemnent. Num Principes Laici ad tam horren-
da cōniueant, qui, si à Iudeo q̄piā nobis talia dicerent, mox
flammis ultricibus uindicarēt. Non igit̄ solū pietati anima-
rumq̄ saluti, uerū etiā honori ac famæ suę recte cōsulēt Prin-
cipes Germanię, si eiusmodi Lutheranorū dogmata, per se
se, mox in hæc dieta, unanimi cōsensu, uno ore, simplici secū-
dum fidē Catholicā determinatione, absq̄ omni disputatio-
ne uerbosa, cōdēnent, abrogent, execrent, anathematizent,
ac seuerissime phibeant, omnesq̄ eiusmodi libros diligentis-
sime cōquiri ac cōcremari iubeāt, anteq̄ generale Concilium
cōgreget̄. Sic em̄ cum laude ac fauore aliarū Nationū in cō-
cilium uenturi sunt, atq̄ sua grauamina, et quicquid abusionū
est, cum fructu et gratia pponere ac emēdare poterūt. Si aut̄
distulerint hæc oīa usq̄ ad Cōcilij determinationē, uereor p
fecto, ne forte uelut Ethnici uideant̄ ceteris Nationibus, ac
indigni, tanq̄ ij qui foris sunt, ut super ijs iudicet̄, quæ adeo
manifeste sunt impia, ut etiā barbari Moscouiteꝝ audientes
talia mox damnarent, exploderent, execrarentur.

**Nullū in cō-
demnatione
articulorum
periculum.**

Nec ullū iminebit eis inde piculū, si ista mox in hac Die-
ta Spirensi cōdemnent, Vident em̄ iam subditi eorū, q̄ uar-
rie dissideant Lutherani inter sese, nec ignorāt q̄ dure ac cru-
deliter scripserit in miseros rusticos Luherus iam interfectos
quos antea uarijs libellis, sub p̄textu Euangelij ac libertatis,
ad tā horrenda facinora cōcitauit. Magis itaq̄ dubitant nūc
populi, presertim Principū atq̄ Episcoporū subditi, de do-
ctrina Lutheri, q̄ dubitauerūt forsitan in prioribus Dietis,
magisq̄ sunt postremis eius libellis offensi, magis itē timidi
post rem male gestā, minus feroces, minus rebelles. Parebūt
igit̄ nunc facilius, ac p̄ius sequentur autoritatē ac deter-
minationē Principū in hac dieta, q̄ in priorib, facturi erāt,
quando maxime fauebatur Luthero, & nulla erat adhuc in

ter Lutheranos dissensio.

Quod si Ciuitates Imperiales in eiusmodi condemnationem consentire noluerint, saluent nihilominus Principes et Episcopi animas et suas & suorū, famamq; et honorē suū, ut possint eo honestius in Cōcilio cōparere. Credo equidē pocas fore Ciuitates Impiales, quę p̄tinaciter sint reluctaturę, si uiderint impia illa dogmata unanimi omnium Principū atq; Prælatorū cōsensu cōdemnata, Certissimū est em̄ ea oia in Cōcilio cōdēnatū iri. Quod si qui Principū de quibusdā dubitent, poterint ea modicis expensis transmittere ad Theologos Parisienses aliosq; sumę eruditionis ac integritatis uiros, ut cū illorū consilio certius agant omnia. Necessario em̄ stabitur tandē sententię talium, quantūcunq; differat causa.

Nec timendū est, q̄ calumniabunt Lutherani, absq; scripturis sua dogmata cōdēnari. Extant enim plurimi libri doctissimorum uirosū ex Angliā, Gallia, Hispania, Italia, Germania, itē & Polonia, atq; etiā Bohemia, qui plurimis et scripturis et rationibus ueterūq; autoritatibus dogmata illa aptissime cōfutauerūt. Et ego, oim̄ infimus, Quingentos Lutheri articulos uno in libello iam dudū edito partim ex scripturis, partim ex cōtrarijs dictis Lutheri breuissime ac satis (ni fallor) plane reprobauī. Quā iuste autē condēnauerit ante annos sex Leo Papa X. Luth. articulos 41. solidissimis p̄fecto scripturis & rationibus, cōtra Lutheri assertionē ostēdit Reue. Episcopus Rossensis, Cui nemo Lutheranorū hactenus respondit. Ego q̄q; contra tres primos à Leone dānatos articulos, tres bñ lōgos scripsi libros, q̄b; nemo illorū r̄ndit, Nisi qd Luth. primo multis r̄ndit conuicijs. Ausim uero, p̄ honore et trāquillitate Germaniæ, sub uite piculo cū Lutheo super ijs tribus articulis cōcertare, non uoce quidem corā indoctis laicis sed scriptis corā iudicib; q̄s Principes nobis in

Non timendū à Lutheranis propter cōdemnationē articulorum.

Confilium Io. Coch.

id deputaturi essent, ita scilicet, ut alter nostrum, quem condemnaturi sint Iudices, inexorabiliter morti destinet. Quid amplius possint à nobis exigere omnes Lutherani? Certe Vuormacię quoque sic me obtuli Luthero in faciē, cum scripsissem tres libros contra Captiuitatem Babylonicam de uenerabili sacramento Eucharistia: sed renuit tunc ille omnes Iudices, & maior erat multorum fauor erga eum, quam ut grata possit uideri oblatio mea, qua semper iam per Quinquennium paratus fui pro fide Catholica & patrię salute, mortis quodcumque subire discrimen, longum interea exiliū ac multa opprobria perpeffus.

Mala apud
Exteros fa-
ma Germa-
nię per Lu-
the.

Opto igitur supplici uoto ac intimo corde, ut uos Principes atque Prælati, diligenti consultatione hanc rem expendatis atque definiatis, tam absurda dogmata condemnantes, & quidem uniuersaliter quicquid contra quācumque Ecclesię determinationē à Lutheranis docetur: nō expectato generali Cōcilio, quia non absque graui pudore, ac nota oīum nostrum poterūt talia, tanque dubia, Cōcilio pponi. Nunquam .n. definit et Conciliū sup fide contrariū eius, quod semel ab Ecclesia definitum est. Et liberabitur hac ultronea uestra determinatione Nationē nostrā à grauissima infamia, que à Lutheranis contractimus apud externos, dum audiunt, apud nos uastari templa, suffodi altaria, in terrā proijci uenerabile sacramentum, Diripi Monasteria, sacras uestes uerti in prophanas, cōflari sacros calices, exuri sacras imagines, cōculcari sanctorū reliquias, sanctā prophanari crucē, eiusque imagines alicubi in flumen proijci, rebaptizari, quosdam adultos atque etiam senes, concurrere nudos alicubi uiros & mulieres absque pudore ac sanguinis discretionē, Excucullatis omnia esse plena, nubere atque etiam prostare Moniales, coniugia inire presbyteros & Monachos, uetari confessionem secretā, prohiberi
horas

horas Canonicas, aboleri missas latinas, abrogari & festa ac uenerationes sanctorum & memorias atq; exequias defunctorum. Hæc & id genus barbarissima facinora complura, apud nos perpetrari audiunt reliquæ Nationes, Ad quæ nisi mirum stupent, ac signo se crucis muniunt, atq; etiam Hussitis nos detiores iudicant, nimirumq; mirantur tam inclytam ac religiosam Nationem potuisse tã cito ac facile ab uno Apostata fratrum mendicantium in omnem leuitatem, ad omne nefas impelli.

Ab hac igitur infamia egregie liberabitis Patriam nostram o Principes, si uestra sponte nunc tandem condemneritis tam absurda Lutheranorum dogmata, sicut faciunt Heluetij, et plurimi uestrum semper hæcenus fecerunt, faxit Deus, ut omnes uno sensu unoq; ore nunc simul ita faciatis. Id. n. honestius atq; salubrius est, quàm expectare sententiã Concilij, per quam, non ultro, sed uicini cum rubore, resipiscere uideremini.

Vt autem super hac re Consultatio uestra certior sit, faciliusq; procedat, expedire sane uidetur mihi, uos aut solos inter uosmetipfos consultare, aut in consiliũ adhibere Doctos ac graues bonæ famæ uitæq; Theologos, qui toto uitæ cursu in rebus fidei sunt uersati, ij certe melius ac securius uos informabunt & de mente ac consuetudine futuri Concilij, & de fidei Catholicæ regulis, q̃ Apostatici aut Poetici Theologi, qui lingua solum & stilo pollent, non solida eruditione. Neq; adeo tutum uidetur, hac in re multum confidere aut acquiescere sententiæ secularium Consiliariorum, qui solidam in scripturis eruditionem non habent, Vides mus. n. q̃ aperte Lutherizent pleriq; etiam in maximis Germaniæ Consistorijs, ijs ergo in temporalibus & mundanis negocijs securius creditur, In Theologicis autem potius cre-

Quales adhibendi sint
Cōsultores.

Consilium Io. Coc.

dendum est Theologis, Vnicuique statim in arte & professione sua. Apostate uero periculosissime super hac re consulentur, quantumlibet sint docti, quia non quæ Christi & Ecclesiæ, sed quæ sua sunt, quærent ac suadebunt, Sciunt autem, in pace et unitate fidei omnem honoris aditum sibi occludi. Idcirco nunquam consulent fideliter pro pace, sed cupient potius per dissidium regnare.

Gal. 6.
Timendum
ab ultione
diuina propter
hæreses.

Summopere igitur cauendum est uobis, ne ex hac Dieta discedatis re infecta. Deus. n. non irridetur, nec sic patiens erit semper usque in finem, ad tot contra ipsum & sanctos eius, in terris uestris, blasphemias omnisque generis iniurias Lutheranorum, Quam periculosa fuerit eius admonitio, quæ ieræ suæ signum ultionisque initium in rusticorum furore ostendit, nemo uestrum ignorat. Ego certe multo maiora uobis timeo, si diutius ad tot contra eum impietates conuiueatis.

Ro. 1.

Non. n. soli facientes, sed etiam qui facientibus consentiunt (inquit Apostolus) digni sunt morte. Nulla profecto Natio usque aut unquam in orbe terrarum feliciter aut impune à fide Catholica aut à sede Apostolica defecit, non Aethiopia, non Aegyptus, non Syria, non Græcia, non alia opulentissima atque amplissima regna, quæ misere nunc foeda

Esa. 19.

seruitute præmuntur à Turcis, Ergo nec Germania impune deficiet, faciet enim Deus Germanos contra Germanos (sicut olim Aegyptijs minatus est per prophetam) concurrere, & quidem longe periculosius, quam anno superiore, quanto maior uidebitur uestra erga Deum eiusque cultum (quem sic minuunt audentque ac prohibent Lutherani) negligentia, contemptus atque ingratitude, si ad omnia hæreticorum dogmata diutius dissimuletis, cum sitis etiam iure iurando, & quidem multiplici ad ea extirpanda, Deo, Imperatori Ro. ac summo Pontifici atque adeo toti Ecclesiæ dei obstricti.

De

DE SERVANDA VNITATE

tecum sede Apostolica. Cap. II.

HActenus profecto per annos fere M.D. ita obseruatū est in Ecclesia Catholica, ut nemo uere Christianus cēferetur, nemo firmam haberet spem salutis, nisi qui B. Petrū & legitimos eius in Ro. Ecclesia successores, ut uerum Vicarium Christi ac summū Pontificem, ouiumq; Christi pastorem agnosceret, sic etenim docent nos sacræ literæ, sic leges definiunt & Canones, sic perhibent historiæ, sic rerum probat euentus, sic Cyprianus, sic Augustinus, sic Hieronymus, sic omnes sancti patres senserunt, Quin etiam Iohannes Huls, & hic ipse Apostata noster Lutherus id ipsum haud semel confessi sunt. Quisquis ergo Ro. Pontificem ut Pastorem suum, eunque summum, non agnoscit, is ne utiquam habet locum inter oues Christi, Idcirco si nullus est etiam error in fide apud nos esset, ipsum tamen schisma odiumque in Ro. Pontificem damnaret omnes Lutheranos, nisi resipiscant.

Nulla spes salutis in schismate.

Ioh. 21

Qualiscunque sit igitur in fide Germania, quædiu patitur istud Lutheranorum schisma contra sedem Apostolicam, non potest non subiacere æternæ damnationis periculo, Cui non solum misere seducta plebs, quæ Turcam minus quam Papam nunc odit, uerum etiam Principes ipsi procul dubio sunt obnoxij, quamdiu schisma istud pro uiribus tollere non curant, Quin immo grauior erit eorum (ut mereor) damnatio, etiam si corde consentiant Papæ, eo quot permittunt, populum sic à Lutheranis per tot calumnias & concitauicia in Papam concitari, dum prohibere facile possent, si serio resisterent. Quod quæso nomen nunc in Germania uidetur uel odiosius uel detestabilius quæ nomē Papæ?

Quomodo

Quantum animarum periculum ex odio in Papam.

Consilium Io. Coc.

Quomodo sumus ergo Catholici, si summum Ecclesie Catholice Pontificem atque Pastorem, tam odiosum ac detestabilem populo Christiano à Lutheranis impune fieri permitimus? O latissimam animarum perditionem.

Graue scelus
dicere Papam
Antichristum.

Eo .n. seducta est maximo (ut uereor) pars Germanorum à sceleratis Apostatis, ut pro uero & præcipuo Antichristo habeant Papam, ac pro Antichristi discipulis, quicumque in fide ac unitate commicant Papæ, Quid obsecro ad hæc dicat futurum Concilium? O grauem Nationis nostræ pudorem, multoque grauiorem animarum interitum. Hæc .n. sunt uerba B. Hieronymi ad Damasum Papam. Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est Cathedræ Petri, communionem confocior, super illam petram ædificatam Ecclesiam scio, Quicumque extra hanc domum, agnum comedent, prophanus est, Quicumque tecum non colligit, spargit, Hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. Et alibi Ecclesie (inquit) salus in summi sacerdotis dignitate pendet, Siquis adhuc dubitet, is quæso legat Cyprianum in epistolis, & de simplicitate Prælatorum, legat antiqua Conciliorum decreta, legat quoscunque patres sanctos, Nusquam profecto aliter habere inueniet, Neque alia est expectanda sententia à quocunque Catholicorum Concilio.

1. Cor. 13.
Grauamina
maligne
uulgata.

At dicat aliquis, Iniqua sunt Germanis imposita à Sede Apostolica grauamina, multæ abusiones, grauiæ scandala. Esto, sed omnia suffert Charitas, Et hæc sunt ipsius Lutheri uerba in articulo suorum declaratione, anno 1519. facta, Quod si nunc, prohdolor, Romæ ita res habet, ut bene melius esset. Non est tamen neque hæc neque ulla causa tam grandis, nec fieri potest, ut ab illa Ecclesia se quispiam diuelere ac separare debeat. Quin, immo, quæto peius sibi agitur, tanto magis accurrendum & adhærendum est. Hæc & id

genus

genus multa dixit & scripsit ipse Lutherus intra paucos annos, licet postea, in reprobum sensum datus, longe diuersissima scripserit. Et tamen benignissime interim obtulerunt se Germanis tres Pontifices Leo X. Adrianus VI. & nunc præsidens Ecclesiæ Clemens VII. ad moderanda quæcūq; grauamina. At nescio qua malignitate actum est, ut ea, quæ in Senatu Imperiali intra clausos parietes Nurenbergæ acta atq; tractata sunt, super grauaminibus centum, ea mox tam latine quam Teuthonice per Chalcographos in populum diuulgata sunt, antequam essent in sede Apostolica Cardinalibus proposita, Neq; satis erat malignitati, sola Germanorum euulgasse grauamina, eaq; uerbis haud ita modestis, Quinetiã totius Orbis Christiani Annatas Episcoporum atq; Abbatũ adiungere libuit, & quidem odiosissime, immo nec satis Catholice. Ait em̄ scriptor ille, haud dubie Lutheranus, Romana Ecclesia omniũ Ecclesiarũ (si credere fas est) Caput et mater. In fine autem sic habet. Quapropter potius admiratione dignum esset, quemadmodũ tot annis tantus thesaurus à Pontificibus dilapidari potuit, quã quo pacto Christiani tot tantaq; fraudes & exactiones tolerare ualuerint, Sed ut in prouerbio est, Male parta male dilabuntur. Hæc ibi.

Laudet hanc practicam, qui uelit, Mihi profecto neq; laudabilis neq; utilis uidetur, Ad quid enim diuulgantur talia in plebem, nisi ut maiori odio cõcitetur ad rebellionem; fructum itaq; huius æditionis gustauimus anno superiore, tanto cum damno rerum ac sanguinis effusione. Nunq; certe probabo quodcunq; iniquum Nationis nostræ grauamen, non puto tñ, hoc agendi modo nos cõmode relcuari aut liberari posse. Quid enim attinet eiusmodi diuulgare in populum, nisi ut maius inde sequat odium in Papam ac omnes

m

Eccle

Consilium Io. Coch.

Vtilius pro
Germanis
consilium.

Ecclesiasticos, maior dissēso, grauiꝝ detractatiōis peccatū.
Magis itaq; communi utilitati expedire uidetur, ut certi
Oratores communi Principum Statuumq; sacri Ro. Impij
noie ac Decreto atq; etiā plena authoritate, mittant Romā
qui super omnibus tū grauaminibus tū abusionibus et scan
dalis, cum ipso summo Pōtifice, totoq; coetu Cardinaliū, fe
rio tractent in Consistorio Papali, ac plenā reportent, uel iu
xta Cōcordata Principū uel iuxta aliū modū, cōcordiā, ne
sic perpetuo cōtendat frustra inanibus uerbis, absq; effectu,
graui cū peccato detractationis, summoq; animarū periculo.
Id quod maxime cōmodū uideē, ut hoc tēpore fiat, quo in
uictissimus Impator noster Romę affuturus esse credit, qui
certe iustis Principū Statuūq; Imperij petitionibus fauorē,
assensum, ac opē præbere ac procurare nō desistet. Nec des
erit (credo) desyderijs eorū Reue. Dominus Card. Campe
gius, q; singulari fauore Nationē nostrā semp̄ prosequutus
est, & apud sumū Pont. non uulgaripollet tū gratia tum au
thoritate, Ad hæc, uir est ut iustissimus, ita & doctissimus,
quē æquitas causę latere non poterit, Cui etiā ante Bienniū
Ratisponæ, dum sedis Apostolicæ Legatum de latere age
ret, satis cōmode uiam præparauit sua Constitutione.

Pessimum
schisma Lu
theranorū;

Num. 16.
3. Reg. 16.
4. Reg. 9.
2. Paral. 26.

Vereor equidē, ne grauiſſima superueniat in nos ultio di
uina, si diutius ita pmissum fuerit Lutherāis ac plebi, tot in
iurijs odijsq; ac maledictis in uicariū Christi, Cathedrāq; Pe
tri publice peccare ac debachari. Non est obscurum, quam
grauiter, uultus sit Deus schisma Chore Dathan & Abyron,
Item schisma Hieroboam, impietatem Iezabel, temeritatem
Osæ Regis. At multo grauius peccant hodie in summum
Pontificem, omnemq; ordinem Ecclesiasticum Lutherani
nostri, quam unq; aut uiq; antea peccatū est. Qui em̄ Tur
cæ, aut qui Tartari, tam horrenda scribunt, dicunt, pingunt
ludunt,

ludunt, blasphemāt, in Papā omnēq; Clerū dñi, q̄līa toto sep-
tennio faciūt nostri Luherani: Vbi talia dixerunt aut fecerunt
q̄ erant cum Chore: At eos absorpsit terra uiuos, ac res-
ligs dictū est, ut separarent se ab eis, ne simul inuoluerentur
in peccatis eorū. Non est aut minus, imo multo maius, Chri-
sti quā ludæorū sacerdotiū, Tanto maior igitur timenda est
ultio diuina nobis, ne superueniat propediem, Quanto et san-
ctius est sacerdotium Christi, & grauius schisma atq; pecca-
tum Lutheranorum.

Quod si externa nos minus moueant exēpla, reminisca-
mur saltem, quid acciderit omniū fortissimo Impatori olim
nostro, Henrico quarto, schismate Vuigbertino Rom. Pon-
tifices uexanti. Nemo (inquit Egnatius Venetus) bellacior
hoc uno fuit, nemo collatis signis ad hanc diem pluries cum
hoste conflixit, Quippe qui M. Marcellum & Cæsarem dis-
tatores supergressus, bis & sexagies pugnarit. Sed quam
bello clarus, tam infestatione Pontificū infamis, à quibus
diris etiam Pontificijs primus Imperatorum post Arcadiū
petitus est. Quo factum est, ut tandē à filio proprio priua-
tus regno, miserabilis uel hostibus obierit, anno Imperij sui
xlvij. Id quod ex pprijs ipsius epistolis plane intelligitur.
Hæc enim sunt uerba eius ad Archiepiscopos & cæteros
Principes Saxonix, quum Leodijs obsidionem à filio immi-
nere sibi timeret.

Rogamus uos & obnixè precamur, quatenus pro deo &
honore regni & uestro, instācer moneatis filiū nostrū, amo-
do desistat nos et fideles nostros, persequi, et pacifice et quies-
te uiuere permittat. Quod si noluerit, rogamus uos per au-
thoritatem Rom. Ecclesiæ, cui nos committimus, & honorē
regni, ne super nos & fideles nostros ueniat. Quia mani-
festum est, illum non cum diuinæ legis zelo uel Romanæ

m 2 Ecclesie

Historia de
Imp. Henric
co III.

Egna. lib. 9.
de Cæsarib.

Verba ipsi
Henrici ad
Principes.

Consilium Io. Coch.

Ecclesie dilectione, sed concupiscentia regni, patre iniuste
eo priuato, hoc incepisse. Apud quem, si interpellatio uestra
nullaq; alia interuentio ad presens prodesse poterit, appella-
mus Rom. Pontificem, & sanctam uniuersalem Roma. ses-
dem & Ecclesiam.

*Miserabilis
fortissimi
Imperatoris
protestatio.*
*Is tertius fuit
post Grego-
riū VII.*
Item in alia Epistola ad Regni Principes, Colonia tunc
propter ipsum obsidentes. Rogamus (inquit) filium nostrum et
uos multum precati sumus, ut dimisso exercitu ordinare-
tur, quomodo possimus conuenire. Et infra. Quod si nullas
tenus cessare uoluerit, Proclamatione inde fecimus, et sem-
per facimus Deo & sanctae Mariae, & beato Petro patrono
nostro, & omnibus sanctis, & omnibus Christianis, & uos
bis maxime, omni deuotione precantes, ut dignemini cessa-
re eum persequi, ad persecutionem tantae iniurie & uos eum
imitari. Appellauimus, & tertio appellamus dominum Ro-
manum Pontificem Pascalem, & sanctam & uniuersalem
Sedem & Roma. Ecclesiam. O exemplum diuinae ultionis
admirabile pariter ac terribile, hoc tempore maxime praes-
culis habendum. Ecce quantus Imperator e solio, post annos
Impij sui xlvij, deiectus est, & hoc (quod maxime tragicum
est) a filio proprio, Atq; ita coactus Ro. Pontificem, quem
acerbissime fuerat antea persequutus, miserabiliter implora-
re, & quidem frustra. Non enim exaudivit, nemo ei succu-
rrit nisi mors ipsa, scilicet ultima uinea rerum.

Lib. 7. c. 12.
Extat sane alia eius Epistola ad regem Celticae, qui Fran-
corum dicitur, miseriarum eius tragediam continens, quae uel saepe
mentes (ut ait Otto Frisingensis Episcopus) ad mutabilium
rerum arumnas contemplantas ac deplorandas emollire possit.
Quis ergo non detestet impiam hanc Lutheranorum Gigantom-
machiam, qua Ro. Ecclesia tam stulte presumunt expugnare,
quam tantus Imperator debellare non potuit. Cum uideamus hodie
pro

pro Ro. Ecclesia stare ipsum Cæsarem, tot regnorum potentissimum Principem ac dominum, Reges itē maximos Franciæ, Angliæ, Portugaliæ, Scotiæ, Vngariæ, Poloniæ &c. aliosq; totius Christianitatis potentatus. Si ergo nō propter deum ac salutem animarum, saltem propter infamiam Nationis nostræ depellendam, hoc Lutheranarum schisma primo quoq; tempore extirpare deberemus, etiam si nulli profus hæresi obnoxium esset.

DE SEDITIOSA DOCTRINA
Lutheranorum. Cap. III.

Seditiosam esse Lutheri cōplicumq; eius doctrinam, ipsi Principes simul cum Inuictiss. Cæsare ante Quinquennium testati sunt Edicto publico Vuormaciæ, Req; ipsa nūc id clarius est quàm omne quod dici potest. Vbi. n. pacifice recepta aut disseminata est ea doctrina? Vbi fuit aut est hodie cum pace? Nimis profecto certo id constat nobis, tanto miserrime seductorum Agricolarum sanguine tot prælijs anno superiore fuso.

Scribat nunc, quicquid uelit, Lutherus, ego certe palam ostendi, illas Rusticorum seditiones ex ipsius Lutheri doctrina prouenisse, adeo quidem manifeste, ut uerear plurimum, ne & Principes aliqui sint tam multi sanguinis alio quo modo rei, ex eo saltem, q; permiserunt seditionum semina in subditos suos impune dispergi. Vescor tamen magis, ne longe grauior maneat eos diuinæ ultionis plaga, calamitas, clades, si nondum uoluerint, tam grauius admoniti, mox respiscere, suosq; subditos in omnibus Vniuersali Ecclesiæ conformes ac consentientes reddere, Id quod fas

Seditio Rusticorum ex doctrina Lutheri.

Concilium Io. Coc.

Et haud difficile fuerit nunc, si modo Lutheranos Concios natos librosq; ubiq; e terris suis exulare serio faciant, Incipiunt enim iam plebei quoq; intelligere, non constare sibi ubiq; Lutherum & complices eius, proinde facilius nunc quam antebiennum, cladibus modo edocti, in uiam Ecclesiae antiquam, reduci poterunt, si serio agant Principes, procurantes, nihil Luthericum à subditis suis uel legi uel audiri.

Iniuriosa uerba Lutheri contra Ro. Imperium. Nimis profecto diuturna ac male dissimulans fuit Principum patientia ad tot Lutheri, tum contra Cæsarem et Ro. Imperium, tum contra Principes etiam saeculares, iniurias, publice iactatas, quibus ad rebellionem atque in Principum contemptum, subditi uehementer sunt incitati. Minime enim decuit, ad hæc Lutheri uerba tam diu uel tacere uel dissimulare, quando ante triennium, immo iam Quinquennium publice scripsit in Catharinum. Papæ tyrannus (inquit) mox coepit inclinante Imperio Ro. sed & de Imperio & in Ro. Imperio nata est, eiq; in suo loco successit. Translatum est autem ad Germanos Ro. Imperij uocabulum, Cum res iam nulla Imperij amplius esset. Et tanquam parua sit hæc iniuria, ex sacro Ro. Imperio facere, partim Tyrannidem (ut uocat) Papæ, partim merum & inane uocabulum, Addit longe grauiorem Contumeliam, Germaniæ profecto Principibus minime ferendam. Nouum (inquit) Imperium Romanum crexit Papa, transferens illud à Græcis, ut dicit, ad Germanos, quod inter cætera opera Antichristi uel principis pale & maximum portentum est.

Male dissimulatur in iuris. Ecce Lutherus Germanorum Imperium Ro. uocat Antichristi portentum, & quidem principale ac maximum, Idæque facit sub umbra & protectione, non hostis aut alienigenæ, sed iurati Principis ac Electoris, Quis hæcenus tam atrocem iniuriam uindicare studuit? quis ad animum reuocatur

uocauit: Certe si Papa aut Catholicorum quispiã sic scrip-
fisset, iam pridem de ultione seuerissime cogitatum atque
etiam definitum fuisset.

Quid dicam de insidioso illo comento, quo Cæsari Prin-
cipibusq; periculũ intendebatur, quando Lutherus, è Vuor-
macia dimissus, fingebat uiolato saluo conductu intercepto,
cur remisit Caduceatorem, priusq; domum regierit: cur sub
ornabantur Equites, qui Lutherum amice, non hostiliter,
interciperet: cur tot mittebantur nunciij Vuormaciam, fal-
sa nunciãntes: Siccine decet agere cum Cæsare?

Neq; tamẽ contentus fuit hac malignitate Lutherus, uerũ
etiam publice traduxit grauissima calumnia Cæsare, sic scri-
bens in prefatione contra Regem Anglię. Apparui ego (in-
quit) iam tertio coram eis, Deniq; Vuormaciam ingressus
sum, etiam cum scirem, mihi uiolatam esse à Cæsare fidem
publicã. Nam didicerunt Principes Germaniã, olim de fi-
delaudatissime gentis, nunc in obsequiũ Idoli Romani, ni-
hil magis q; fidem contemnere, in perpetuam Nationis ig-
nominã. Hęc ibi. Quid obsecro uel sceleratius uel atrocius
in Cæsarem ac Principes Germanię dici queat: Cur ergo tot
ac tam atroces iniuriã à uilissimo mendicantium fratrum
Apostata sic tolerant, ac tamdiu perferunt, quas nemo Re-
gum aut Principum impune dicturus fuisset: O graue a-
nimarum periculum, Deus certe non fallitur, nouit .n. cor-
dium abscondita, etiam si homines interim fallunt & fallun-
tur. Ipse ergo causam, cur sic dissimuletur, plane nouit, atq;
etiam suo tempore iudicabit, si non resipuerimus.

Quantis uero calumnijs Teuthonice inceserit Principes
ad comunem populũ Luth. nimis pfecto longum esset hic uerba Luth.
referre, Retuli autẽ bonã partẽ in responsione mea in libellũ
eius cõtra rusticos. Hic ex duobus tantũ locis pauca referã.

Sic

Sceleratum
figmentum
de capto Lu-
thero.

Calumnia in
Cæsarem.

1. Reg. 16.
Hiere. 17.

Consilium Io. Coc.

Sic ergo ait in libro de mundana superioritate, Mundani sunt Principes, Mundus autem odit deum, Idcirco oportet eos facere, quod Deo contrarium, Mundo consentaneum est, ne fiant infames, sed maneat Principes Mundani. Ne mireris igitur (inquit) quod contra Euangelium fuerunt ac infantur, Oportet eos Titulo nominique suo satisfacere. Scias itaque, ab initio Mundi usque, admodum raram aera esse Principem prudentem, multo adhuc rariorem Principem probum, fere enim sunt uel maximi fatui uel nequissimi Nebulones super terram, Idcirco ab ipsis semper pessima, ac parum boni expectare oportet, praesertim in rebus diuinis, quae ad salutem spectant animarum. Item. Non fiet, non possunt, non uolunt uestram Tyrannidem petulantiamque diu ferre, boni Principes ac domini, secundum hoc sciatis uos dirigere, Deus non uult diutius ferre. Non est nunc amplius Mundus talis ut olim, quando uos, homines ut feras uenabamini ac uexabatis, Idcirco omittite uestram temeritatem ac uim, & cogitate, ut iure agatis Haec ibi.

Verba Lut.
pro Turcis,
contra Prin-
cipes nostros

Deinde, in altero loco contra duo Caesaris mandata, sic subiungit. In fine (inquit) rogo omnes pios Christianos, uelint simul orare deum pro tam miseris ac excæcatis Principibus, quibus nos Deus magna, proculdubio, ira tribulat ne ullo pacto consentiamus contra Turcas uel proficisci uel contribuere. Quandoquidem Turca decies prudentior ac probior est quam sint Principes nostri. Quid enim talibus fatuis contra Turcam prospere succedat, qui Deum tam graue uiter tentant ac blasphemant. Hic enim uides, quomodo miser, mortalis uermium saccus, Imperator, qui suae uitae non ad oculi ictum certus est, impudenter se iactat, quod sit uerus ac supremus Defensor fidei Catholicae. Et Paulo post. Eiusmodi conqueror (inquit) omnibus bonis Christianis, ut ipsi

ipſi mecum ſuper huiusmodi ſtolidos, fatuos, inſanos, rabi-
dos, deliros, ſtultos, habeant commiſerationem. Deberet ſa-
ne quis decies potius mori, quam tales blaſphemias & con-
tumelias diuinæ Maieſtatis audire. Sed eſt demeritum pre-
mium, quod perſequuntur uerbum Dei. Idcirco debent tã
palpabili cæcitate puniri atq; incurrere. Deus liberet nos ab
eis, & det nobis ex gratia alios Regentes, Amen. Hæc & id
genus multa Teuthonice ad populum Lutherus, Quæ ſi iu-
ſto perpendentur iudicio, non dubito, quin Millies plus
culpæ criminisq; ad ſeditionem excitandam iudicaretur in
uno Luthero eſſe, quam fuerit in mille ac mille Ruſticis ſu-
periore anno propter ſeditionem occiſis. Id quod ex respon-
ſione mea facilius intelligi poteſt.

Circumfertur & alius libellus Teuthonicus cū rota for-
tunæ, abſq; nomine Authoris & impreſſoris, uſq; adeo ſedi-
tioſus ac ſanguinarius, ut nihil poſſit in Principes crudelius
aut periculoſius excogitari. Nam & ſcripturas pleraſq; in
Principum torquet exitium. Habet XI. Capitula, ex quo-
rum ſep̄timo pauca, exempli gratia, referã. Breuiter (inquit)
Omnes domini, qui pro beneplacito ſuo ac proprio cerebelo
leges ſtatuunt, taceo qui tributum, exactionem, Thelo-
neum, Gabellam accipiunt, & quicquid eiufmodi eſt quod
cõmmuni burſæ ac manutenendæ Reipublicæ deſeruit, ij
ſunt proprie ac uere raptores ac hoſtes publici priorum
ſubditorum. Hunc ergo Moab, Agag, Achab, Phalarim
ac Neronem ex ſedibus deturbare, ſummum eſt beneplaci-
tum Deo. Scriptura eos nominat, non miniſtros Dei, ſed
ſerpentes, Dracones ac lupos. Forſitan ergo uenit ad aures
Domini Sabaoth ſerius ac miſerandus clamor meſſorum
ac uox operariorum, ut eos tam clementer exaudierit, quod

Seditioſiſſi-
mus liber,
cū picta for-
tunæ rota.

Iac. 5.

n dies

dies occisionis incipiat super saginatas pecudes, quæ corda sua pauerunt omnibus delicijs ex pauperie communis populi. Quod autem prouincia aut communitas aliqua potestatem habeat, perniciosum dominum suum deponere, ex diuino iure XIII. dictis ostendam. Et infra.

Deposuit potentes de se de.

Nonne clara ac diuina sunt hæc omnia dicta contra impiam superioritatem, quæ toleranda non est, sed absq; omni reuerentia deponenda. Adhuc tamen audent aliqui Mulos christiani dicere, quod Euangeliū nō tangat gladiū sæculæe sed cor eorum falsum est & maledictū. Et infra. Atq; ut ora eis obturem ex iure ipsorū sæculari, Papa & Cæsar nō nati sed electi sunt Principes, qui possunt deponi, Id quod propter eorum malefacta sæpe factū est. Et tamē hi sunt summi Principatus, Et eorum delegati, ut sunt Principes & alij domini, non deberent deponi de mala potestate suar. Quod si dicant eiusmodi depositionem potentium spectare ad Cæsarem, nō ad eorum subditos, Friuolū est. Quid enim si Cæsar quoq; & Reges ipsi sint inutiles? An non sunt in memoria hominum Reges & Cæsares etiā hoc modo à suis subditis expulsis? In summa, non debet constitui Iudex partialis, alioqui nihil efficietur, nisi iuuua me, supportabo te.

Periculosa scripta.

Hæc & id genus multa circumferuntur adhuc in populo. Neq; desinunt occulte res nouas adhuc hodie quærere Lutherani, quorum omnis spes & salus atq; potestas in dissidio est Plebis Cleriq; & Optimatum ac Principum, Sed & publice adhuc concionari audent alicubi, ne plebs rusticorum clade territa desperet, quoniam filij Israel bis fuerint à Beniamitis fusi ac uicti, uicerunt autem & fuderunt illos tertio tandem prælio. Alibi assumulāt plebem paruo Dauid, Equite uero Principum magno & armato Goliath. An ergo tutum sit Principibus nostris, diutius ad tam sediciosos libros

tum

concionatoresq; & susurroneſ Luthericos, cōniuere aut diſſimulare, ipſorum iam eſto iudicium.

DE CONCILIORVM DECRETIS ac Eccleſiæ Conſuetudinibus.

Cap. III.

DVobis nituntur Lutherani fundamentis, ſed falſis ac ruinoſis, quibus omnia fere dogmata ſua probant, Quorum primū eſt, quod ſola fides iuſtificet, Hinc cuncta reijciūt opera bona ac merita ſanctorū, cunctos ordines religioſorum, omnē ſatisfactionem pro peccatis, omnia promerendæ uitæ æternæ ſtudia, &c. Alterum eſt, quod nihil recipere teneamur, niſi quod in ſcripturis eſt expreſſum, Hinc tollūt ſeptem ſacramenta, prophanant feſta, abrogant ieiunia, reijciunt Pontificum atq; Cōciliorum decreta, rident Eccleſiæ ritus & Cerimōnias, &c. At falſum eſt utrunq; eorum fundamentum.

Duo falſa Lutheri fundamenta.

Primū clare confutat in Epistoſa ſua S. Iacobus, S. Cyprianus in Tractatu de lapsis ac in epistoſis, S. Auguſtinus de fide & operibus, Alij quoq; ſancti patres permulti. Et noſtris temporibus reprobatum eſt à pleriq; doctiſſime, præſertim ab Epistoſo Roſſenſi, à Chlichtoueo, à Iohanne Faſbro, à Dietenbergio, &c.

De ſola fide.

Et Lutherus ipſe falſus eſt mihi publice, à ſe, non à Paulo adiectā eſſe hanc uocem SOLA, Cum obieciſſe mi, qd neq; Paulo neq; ulla ſcriptura diceret, nos ſola fide iuſtificari.

Luth. in lib: cōtra Coch.

Alterum eorum fundamentū multipliciter cōfutatū eſt à Chriſto, à Paulo, ab Auguſtino &c. & noſtris tēporib. pulcherrime à dño Roſſenſi alijsq; p multis. Quod et ego uarijs libellis falſū eſſe cōuici, Traduxi itē in Teuthonicū Idioma

Multa credimus, quæ nō ſunt expreſſa in ſcripturis.

Confilium Io. Coch.

quendam tractatum Vuidefort, contra Vuiclephum, Augustæ excusum, in quo plurimis ac planissimis rationibus et exemplis falsitas ista confutatur. Hic sufficiat dicere, quod firmissime credere tenemur, In Trinitate diuina esse tres personas & unam essentiam, Deum trinum & unum, Patrem ingenitum, filium consubstantialem patri, spiritum sanctum ab utroque procedentem, Mariam Dei genitricem, semper uirginem &c. Et tñ noia ista nō habent sic in scripturis exp̄ssa.

Quod si dicāt, Ad uerbū dei nihil addi debere, Hoc intelligit de eo quod sit uerbo Dei cōtrariū. Si dicant, à Christo reprobari mandata hominū. Et hoc quoque de ijs tantū mandatis intelligit, quę sunt mandatis dei contraria aut impeditiua, uti aperte insinuat Textus Esa. 29. Math. 15. Cum igitur Christus iubeat nos audire Ecclesiā Matth. 18. Paulus obedire nostris Prepositis, Heb. 13. obseruare precepta Apostolorū & seniorū Act. 16. Stare ac tenere traditiones, quas siue per sermonē siue per epistolam didicerimus. 2. Thess. 2. Non cōtendere contra consuetudinē Ecclesię dei 1. Cor. 11. Manifestū utiq; est ex ijs & id genus alijs scripturis, nos ad multa teneri, quę non in scripturis, sed uel in Concilijs aut à summis Pontificibus sunt instituta seu decreta, uel generali Ecclesię consuetudinē recepta & approbata.

**Cōciliorum
decreta ne
quaquā con
temnenda.
Matth. 18.
Act. 15.**

Non contemnenda sunt Conciliorū Decreta Ecclesięque cōsuetudines, uelut mādata hominū et cōstitutiones humana. Nam in legitime cōgregatis Cōcilijs adest etiā Christus & Spiritus sanctus. Ait enim Christus. Vbi duo aut tres cōgregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Et in primo Concilio, dum sine scripturis daretur constitutio, dictum est. Visum est spiritui sancto & nobis. Nequaquam igitur credendum est, quod legitime congregatum Concilium possit in ijs quę ad fidem spectant errare, Cum in medio

dio eius sit Christus & spiritus sanctus. Hinc ergo Paulus uocat Ecclesiam columnam & firmamentum ueritatis, 1. Timo. 3.

Vnde merito debent nobis Lutherani esse uelut Ethnici, dum, contra Christum & Paulum, Ecclesiam dei contem-
nunt, in sacro Canone, in Concilijs, in bonis consuetudinibus, in antiquis denique ritibus et Cerimonijs, in imaginibus Crucifixi & sanctorum, in Ieiunijs, in abstinentia carni-
um certis diebus, in diebus festis, in processionibus & letanijs, in horis Canonicis, in celebratione Missarum, in exequijs & memorijs defunctorum, in benedictionibus aquae, salis, cereorum, herbarum, palmarum &c. Haec enim & id genus alia complura & sanctissime sunt instituta, & antiquissimo ritu per omnes Ecclesias ubique obseruata.

Quamquam uero non de omnibus ritibus & obseruationibus Ecclesiae possit ratio ex scripturis clare reddi, Tamen contemni minime debent, Multa enim nobis per Apostolos atque Apostolicos uiros tradita sunt sermone, quae non sunt scripta, Disputare autem super eiusmodi, quae tota obseruat per orbem Ecclesia, an tenenda sint, insolentissima est (ut ait Augustinus) insaniam. Quanta ergo uel sine scripturarum testimonijs sit auctoritas Ecclesiae, ex praerallegatis haud obscure cognoscitur, De qua multi multa docte scripserunt, Ego quoque duobus libris latius hanc materiam tractaui, qui uel bis aediti sunt iam pridem.

Nihilofecius etiam ex scripturis rationem multarum Ecclesiae Cerimoniarum reddiderunt multi Pontifices, & quidem antiquissimi, uti uidere licet in ipsorum epistolis decretalibus, quas ego, si opus fuerit, exhibere potero ex ordine a Clemente primo usque ad Gregorium primum. Sed & Canones Apostolorum atque antiqua Concilia, (quae hic anno superiore aedidimus) multorum quae in Ecclesia

n 3 fiunt

Lutherani
Ecclesiae con-
temptores.
1. Cor. 11.

Aug. in epis-
tola 118.

fiunt rationem ex scripturis passim deducunt, Extat præterea Rationale diuinorum Duranti, in quo latissime ac planissime ratio rituum ac Cerimoniarum etiam ex scripturis ostenditur.

Rupertus
Tuiciensis de
diuinis officijs.

Et nos nuper ædidimus Coloniae XII. libros Ruperti Abbatis S. M. Tuitiensis De diuinis officijs per circulum anni. Quem profecto authorem nemo Lutheranorum iure contempserit, Tum quod ante annos CCCC. scripsit in Germania & quidem exercitatissimus ac maxime illuminatus in scripturis, tum quod à Lutheranis primum est æditus in alijs quibusdam opusculis. In ijs ergo XII. libris uidere licet, quàm rationabiliter ac pie sint omnia Ecclesiae instituta à sanctis patribus ordinata, Docte enim ac solide rationem eorum reddit ex scripturis, non solum de horis Canonicis, omnibusque per circulum anni festis & dominicis, uerum etiam de ornamentis, uasis & uestibus sacris, quid mysteriorum in ijs contineatur. Nequaquam igitur æquo animo ferenda sunt impia & scurrilia illa impropria Lutheranorum, quibus usque adeo Barbare inuehuntur in sacrum Canonem, in Concilia, in patres atque in uniuersam Ecclesiam Dei.

Luth. de abs.
rog. missa.

Certe si omnes aliae Nationes ad huiusmodi calumnias iniuriasque tacerent, conuierent, riderent contemnerent, Germani tum minime ferre deberent, quibus maximam nititur irrogare infamiam atque impietatem Lutherus, ex ijs quae Constantiae contra Iohannem Hufi acta sunt, sic enim scripsit ante Quinquennium Teuthonice in Iohannem Eckium.

In disputatione (inquit) Lipsica non legeram Iohannem Hufi. Alioqui non aliquos, sed omnes eius articulos, Constantiae damnatos tenuissem, Quemadmodum eos
nunc

nunc teneo, postq̄ illius Iohannis Hufs summe docti no- Verba Lut-
 bilem ac Christianum libellum, Cui similis intra CCCC. contra Con-
 annos non est scriptus, legi. Qui & diuino consilio per ciliū Con-
 Chalcographiam æditus est, ad testificandam ueritatem, atq̄ stantiense.
 que ad irrogandam publicam infamiam omnibus qui illum
 condemnauerunt. Non sunt enim Iohannis Hufs, sed Chris-
 sti, Pauli, & Augustini articuli, ualidissime fundati atq̄ irre-
 fragabiliter probati, uti fateri oportet omnes qui legerint il-
 lum, Utinam dignus sim, propter tales quoque articulos
 comburi, dilacerari, discerpi uel contumeliosissime, Et si
 mille collis constaret mihi, omnia offerrem, Dico igitur,
 ad saluandam conscientiam meam de sanguine in socen-
 te contra omnes, qui huiusmodi articulos pro condem-
 natis habent, & sciant, quot Christum ipsum negant ac
 condemnant. Verum quidem est, quot Iohannes Hufs
 exultus est antequam fuerit ibi confirmatus Papa. Et hoc
 ipsum est mea querela, q̄ nebulones ibi regnauerunt suis
 opiniōibū, antequam recta Papatus ordinatio fuerit facta.
 Sicut ergo dixi, q̄ Iohanni Hufs fides publica non est ser-
 uata, ita uerum est, Id quod clare exprimunt hæc uerba,
 Quantum in nobis est & fides Orthodoxa exigit. Vicit
 autem Ecclesia per annos iam 1400. complures hæres-
 ticos, sed nullum antequam exussit, præterquam Papi-
 stæ Constantiæ. Lapides ergo adhuc clamabunt contra
 Hussiticos homicidas, quod manifestum iam fit, Hussi-
 causam fuisse diuinam, Constantiensem uero Diaboli-
 cam. Hæc ibi Lutherus.

Nec mitiora scripsit postea tum latine tum Teuthonice Confusio
 in assertione XXX. articuli sui, Que longum esset hic refer Germanorū
 re, Extat, docta ad ea responsio Episcopi Roffensis, ex qua propter Lus-
 therum,
 facile

Consilium Io. Coc.

Fit.

facile intelligit quisq; Catholicorum, qualis sit Lutherus & quid ei debeat. Consyderent ergo Principes nostri, an deceat, talem hominem in futurum referuare Conciliū, Quid enim diceretur eis: An non iuste dicat Concilium, Quid agitis cum homine, qui & omne Concilium contemnit, & se ipsum ore proprio iam pridem uelut Hæreticum condemnauit, iuxta uerbum Apostoli uobis maxime deuitandus, quia subuersus & proprio iudicio condemnatus: Creditis ne, posse aut debere nos damnare aut rescindere acta tā præclari ac legitimi Concilij in finibus uestris celebrati: Si homicidæ sunt, si Christum & Paulum negauerunt & condemnauerunt, qui Iohannem Huls Constantiæ exusserunt, Germanorum utiq; maxima est culpa & infamia. Non enim nisi Germani eum conbuserunt, Imperator Sigismundus & reliqui Germaniæ Principes. Quid ergo nouum expectatis cum homine isto Concilium: Nonne fatetur ipse, q; decies magis hæreticus sit quàm Iohannes Huls fuit.

Luth. in asser. 30. art. Non expectandum est in causa Lutheri usq; ad Concilium.

Minime igitur decet aut expedit, Lutheranorum causam in futurum differre ac protrahere Concilium, quæ toties condemnata est, non solum à summo Pontifice, multisq; Episcopis & uniuersitatibus, uerum etiam à Cæsare nostro, ipsiq; Principibus in Dieta Vuormaciensi, Quin immo propria quoq; confessione ipsius Lutheri. Nimis profecto simplices, indocti, stolidi aut parum fideles existimabimur, in Concilio, si dubitemus eam causam condemnare nunc, quæ toties condemnata est antea. Nonne Lutherus ipse ob hoc maximæ stoliditatis arguit Principes nostros, q; post condemnationem Vuormaciensem iusserint Norinberge, liberos ipsius rursus discutere in Dieta Spirensi: Non potest igitur causa ista, nisi summo cum dedecore totius Nationis, graui cum periculo Principum, aeterno cum interitu animarum

marum in futurū referuari aut procrastinari Cōciliū. Nunc nunc determinanda est semel, si tuti ac salui esse cupimus.

Et ne quis Lutheranorū dicat sibi per hoc uim fieri, non iustitiam, Ego certe pro honore patrię totq; animarū salute ultro me offeram in extremū uitę omniumq; rerum mearum discrimen, sic nēpe, ut inscribā ac obligem me ad pœnā debitam, secundū formam iuris, si legitimo sistat iudicio Lutherus, nisi conuicero eum de grauissimis criminibus, quę uel singula secundū omne ius tam diuinū quā humanū digna sunt morte. Agant ergo Principes cum Illustriss. Duce Saxonię Iohanne, ut sistat Lutherū legitimo Iudicio, ubi mecum sub æquali periculo experiatur de iure & iustitia. Nihil sane deprecor, quin pœnā talionis ipse perferam, si illum nō cōuicero. Non ob id sane, quod priuatum sit mihi ullū odiū aut inimicitia cōtra illū, sed quod uel sanguine meo uelim redimere hoc Nationis nostrę dedecus totq; animarū interitum. Tantū sane abest, ut male optem Luthero priuatim, qđ uix est alius, cuius salutē magis desyderem. At saluari nō poterit, nisi abiuratis tot hęresibus reuertatur in unitatē Ecclesię cū pœnitentia. Si uero semper mansurus est in sua pertinacia (uti permāsit hactenus) nihil magis decet aut expediat, quam primo quoq; tempore ipsum de medio tolli. Iam pridem enim minatus est nobis publice, nunquam habitu-
ros nos pacem quam diu uixerit ipse.

Ut sistatur
iudicio Lus-
therus.

Luth. in lib.
contra statū
Eccles.

CONCLUSIO.

HAec sunt Reuerendissime Domine, Illustriss. ac Gratiosiss. Princeps, quę super negotio Lutherano hoc tempore ex animo, ac bona conscientia, haud secus quā in conspectu dei, dicere uolui, rogans humiliter, ut Reue. ac Illustriss. Clementia uestra equo accipiat animo, Siquid libe-
o rius

Consilium Io. Coch.

rius dictum est, certe non aliter nisi ad honorem & salutem Germaniæ dixi, si erravi aut peccaui, paratus sum uestra admonitione corrigere. Non enim meum honorem aut commodum hic quaero, sed communis patriæ decus, pacem, & salutem desidero, etiam si ob id mihi moriundum sit. Ante omnia ergo præcauendum existimo, ne Lutheri causa, tanquam in futurum referenda Concilium, cum tanta nationis nostræ infamia animarumque pernicië suspendatur.

Nullius unquam heretici turpior fuit causa quam Lutheri est.

Satis enim constat, nullius unquam hereseos causam fuisse turpiorem. Nemo enim hereticorum per annos M. D. tam absurde sensit aut scripsit, quam scribunt sentiuntque Lutherani. Nemo tot conuictis inuectus est in sedem Apostolicam omnemque sacrum ordinem. Nemo tam proterue omnia Ecclesiæ instituta reiecit, Nemo sic omnium Conciliorum decreta contempsit, Nemo sic omnes sanctos patres repulit, Nam & Huls & Vuicleph agnouerunt ac uenerabiliter receperunt Doctores Ecclesiasticos, adeo, ut Vuicleph dictus fuerit à suis Iohannes Augustini. Nemo denique ausus fuit totum ius Canonicum seu Ecclesiasticum, in despectum Ro. Pontificis ac totius Ecclesiæ, cremare, quod ante sex annos Vuittenberge ausus fuit Lutherus. Non poterit igitur nisi graui cum dedecore Principum totiusque Nationis nostræ, causa ista futuro Concilio referuari.

Oculus nequam ad sacrilegia respiciens.

His itaque aliisque non leuibus causis merito debent moueri Principes nostri contra hanc heresim Lutheranam non solum ad placandam iram dei, uerum etiam ad abolendam Nationis nostræ infamiam, quam ex hac heresi usque adeo tum absurda tum impia contrahimus, quam diu eam toleramus. Timeo autem uehementer, ne multorum Laicorum, etiam supremi ac medijs ordinis, sinister ac nequam sit oculus, quo

quo per auariciam (quæ Idolorum est seruitus) male cæcu-
 tientes, ad bona temporalia Ecclesiarum ac Monasteriorū,
 sub huius Euangelij Lutherici prætextu occupanda, respi-
 ciant, ad quæ aliter nullo iuris titulo spem ullam habere pos-
 sint. Quod si ita est, infructuosa erit (uereor) omnis admo-
 nitio, quantumcunq; sit honesta, fidelis, iusta, pia. Ait enim
 Christus. Si oculus tuus fuerit nequā, totū corpus tuū tene-
 brosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebræ sunt,
 ipsæ tenebræ quantæ erunt. Utinam uero taliter affecti, di-
 ligentius considerent, qualis fuerit antea eiusmodi rapto-
 rum ac sacrilegorum exitus. Plenæ namq; sunt historiæ tum
 sacræ tum prophanæ de tragico eiusmodi tyrannorū exitu.
 Et nostro tempore haud leuia aut parua uidimus in tales
 diuinæ ultionis exempla etiam in Regibus & Principibus,
 quos nominare non expedit. Certe uel rusticorū clades pos-
 sit eos iure ac merito abstergere, si nō penitus sint abominabi-
 li auaricia excæcati, ne impie rapere querant ea quæ dei sunt.
 Ait enim Christus in Euangelio Matthæi, nō Lutheri. Red-
 dite ergo Cæsari quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei Deo.

Eph. 6.

Matth. 6.

Matth. 22.

Certum est igitur, nemini prospere celsisse aut cedere sa-
 crilegia, quæ tam rigidæ sunt omnibus legibus tum diuinis
 tum humanis prohibitas. Caueāt ergo nostri, si sapiunt, ne
 hunc impietatis hamū incaute p. Lutheranos inescati deglu-
 tiant, Quos equidem gemina exhortatione ante triennium
 per uarias scripturas et historias fideliter admonui, ut consy-
 derent, quam pauper ac infœlix fuerit Germania, quando
 nullos habebat presbyteros ac Monachos Christi. Creuit
 autē cum religione Christiana simul omnis nostra prospe-
 ritas. Quod si qui ministros Christi iamminuere attemptaue-
 rint, imminuetur eis proculdubio cuncta salus & prosperi-
 tas, tum in hoc tum in futuro sæculo.

Cauendū ab
hamo Lus-
therico.

Consilium Io. Coch.

Exemplum
petendum à
Carolo mag
no.

C. de epif.
aud. L. Sta
tuimus.

Quod si eos neq; timor ultionis diuinæ, neq; infamia sceleris absterreat, moueat eos saltem pietas maiorum, Laus & honor atq; prosperitas Principum piorum. Quis enim fuit aut fama clarior aut bellis fortūatior Carolo magno? At eos dem nemo fuit religiosior, nemo Ro. Pontificibus amicior, nemo maiorum ac pluriū Ecclesiarum atq; Monasteriorum fundator, Nec tamē fuit inde pauperior factus, Quis enim Imperator post ipsum filijs suis plura quam ille reliquit.

Quod si ne laus quidem ac pietas maiorum ad cultum Dei, si non augendum, saltem cōseruandū, nostros extimulare queat, attendant saltē animos ad legem Imperialem Friderici primi, in Codice legum publice receptam & approbatam. Quā Coronidis uice hic recitabo. Statuimus (inquit) hoc Edicto, in perpetuum ualituro, ut Potestates, Consules siue Rectores, quibuscunq; fungantur officijs, pro defensione fidei præstent publice iuramentum, quod de terris suę iurisdictioni subiectis, uniuersos Hæreticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro uiribus suis exterminare studebunt. Ita ut amodo quandocunq; quis fuerit in potestatem seu temporalem seu perpetuā assumptus, hoc teneatur Capitulum firmare iuramento. Hæc in Constitutione Imp. Frid I. minime adhuc abrogata. Magna est igitur indicta tum Principibus tum Rectoribus Ciuitatum & fidei defendendæ & hæreseos exterminandæ necessitas, quam negligere diutius non possunt, si nolunt Deo hominibusq; culpabiles uideri.

Fructus Doctrinæ Luthericæ.

Minuitur Cultus dei	Varia & incerta fit Christiana religio.
Definit sacerdotum castitates,	Tot fidei nouæ formulæ, quot sectarum duces.
Cessat obedientia Monachorum.	Missarum contemptus & abrogatio.
Nubunt Moniales aut profstant.	Horarum Canoniarum derisio.
Frigescit laicorum deuotio.	Processionum ac Letaniarum omissio.
Confunditur ordo statuum.	Bonorum operum uituperatio & neglectus.
Labitur omnis disciplina uitæ.	Sacramentorum prophanatio.
Cadit reuerentia Magistratum.	Corporis et sanguinis Christi abnegatio.
Crescit odium in superiores.	Stulta quorundam rebaptizatio.
Increbescunt Seditiones.	Dei genitricis blasphemata detractio.
Exhauriuntur Cellaria et Granaria.	Sanctorum, Coelicuium, in honoratio.
Euertuntur Arces & Monasteria.	Reliquiarum proiectio.
Trucidantur infatuati Agricola.	Imaginum sacrarum destructio.
Depauperantur Principes & Nobiles.	Ministorum dei persecutio.

o 3 Eijciuntur

Consilium Io. Coc.

Eijciuntur boni Monachi et Moniales.	Populi uana de literis sacris & fide contentio.
Expilant Episcopi & Pres- byteri.	Dierum festorum malicio- sa uiolatio.
Decrescunt literarum stu- dia.	Ieiuniorum crapulosa trans- gressio.
Pereunt Vniuersitates & Gymnasia.	Carnium esus in Quadra- gesima.
Negliguntur libri ac sermo- nes ueterum.	Peregrinationū Confessio- numq; abolitio.
Seditiosis & hæreticis libris compentur omnia.	Rituum ac Cerimoniarum ueterum irrisio.
Innumera fiunt & ui & fur- to sacrilegia.	Christus uersatur in ore, Dia- bolus in corde.

SCRIPTVM MOGVN.

tia, Anno 1526.

56

MISCELLANEO

RVM LIBRI PRIMI TR. A.

Ætatis Quintus.

EX DEFENSIONE DVCIS GEOR
gij Teuthonica per Io. Cochleum, Aduersus Lutheri
seditiosum & Calumniosum librum.

EX GERMANICO IN LATI
num, De uerbo ad uerbum traducta
quædam particula.

AMPLIUS SCRIBIT LV
therus, sic dicens, Ita oportet Mundū
Euangelio hoc Ignominæ pallium
induere, ut semper criminetur illud
haud aliter quàm seditiosum, in obe
diens & repugnans.

Ad hoc dico, Id fecisse quidem Paganicum aut Iudaicum
mundū. Mundum uero Christianū didicisse à Christo aut
eius Apostolis, Euangelium in summo habere honore, uel
ut bonum nuncium Gratia dei, quod pauperibus spiri
tu annunciatur, uelut uirtutem dei quam non erubescit
Paulus: uelut uerbum uitæ, De quo per Esaiam ait do
minus. Quomodo descendit Imber & nix de cælo & il
luc ultra non reuertitur, sed inebriat terram & infundit es
am, & germinare eam facit, & dat semen ferenti, & pa
nem comedenti: sic erit uerbum meum quod egre
dicitur

Quantus de
betur Euang
gelio honore
Math. 11.
Ro. 7.
Esa. 55.

Defensio Ducis Georgij

dicitur de ore meo. Non reuertetur ad me in vacuum, sed faciet quæcunq; uolui, & prosperabitur in his ad quæ misi illud. Honoramus præterea illud, uelut nouum & æternum Testamentum, uelut legem charitatis & pacis, uelut doctrinã omnis discipline & uirtutis. Quapropter et audimus & pronunciamus illud religiosa cum honorificentia in Ecclesia, nudato stantem capite, Atq; etiam in Iudicijs proponimus illud iuraturis hominibus, uelut scripturam & testimonium ueritatis, per quod sane admonitos eos uolumus, ut nihil aliud quàm puram dicant ueritatem.

Abusio
Euangelij.

Quod autem Lutherus Euangelium in doctrina deprauat, & in operibus eo ad inobedientiam omnemq; nequiciã abutitur, ac merum Latrocinij scriptum mendaciorumq; librum ex eo facit, hoc nobis merito dolet, Quia blasphemia est & crimen lese Maiestatis diuinæ diuiniq; nominis, per quod Euangelium nostrum & apud Iudæos ac Turcas male audit contemptuq; habetur, & apud carnales homines cunctis sceleribus, uelut nequiciæ uelamen & pallium, prætextit. Vnde fit, ut nos hic summa cū ueritate possimus Luthero eiusq; adiutoribus, complicibus, & Suermeris eum recitare textum, quem ipse ante annos Octo seditiosis recitandum præscripsit Agricolis, Per quem sane ipse rursus proprio condemnetur iudicio, et suo ipsius gladio iuguletur superbus & audax Goliath iste incircumcisus. In hæc scilicet uerba.

Tit. 3.
1. Reg. 17.
Luth. proprio gladio iugulatur.
Matth. 22.

Triplicia peccata perq; horrenda imponunt sibi homines isti, quibus mortem & corporis aut animæ merentur multipliciter, Primum, q; Superioribus suis fidelitatem iurauerunt, & iureiurando promiserunt subiectionem & obedientiam, Quemadmodum præcipit Deus, ubi ait, Date Cæsari quæ sunt Cæsaris. Et Ro. 13. Vnusquisq; superioribus obediens

obediens esto, &c. Deinde, quod seditiones excitant, de-
 prædantur ac diripiunt frivole Monasteria, quæ ad eos non
 pertinent. Per quod sane uelut publici uiarum prædones &
 latrones, uel dupliciter mortem tum corporis tum animæ
 demeruerunt. Tertio, quod terribilia & horrenda scelera
 ista obtegunt Euangelio, nominantes se Christianos fra-
 tres, recipientes iuramenta aut homagia, atq; cogentes ui-
 lios, ut secum huiusmodi scelerū participes fiant. Per quod
 sane omnium maximi blasphematores & uiolatores Diui-
 ni nominis fiunt, honorem in hoc deferentes & seruientes
 Diabolo, sub prætextu Euangelij, Qua in re uel decies mor-
 tem & corporis & animæ merentur, ut horrendius pecca-
 tum ego nunquam uiderim &c.

Pro cunctis hisce sceleribus, quibus iam pridem dignus
 morte Lutherus factus est, uult sanguinarius iste furcifer &
 laudari & gratiarum actione dignus haberi, dicens.

Ergo, si qua gratia de maledicto & nefario mun-
 do promerenda esset, & ego Doctor Martinus alias
 nihil boni docuissem aut fecissem, nisi quod sæculari
 re Regimen & dominium sic illustraui ac decorauit,
 propter hanc unā tamen rem deberent mihi & gra-
 tias agere & fauorem exhibere. Quandoquidem om-
 nes pariter, etiam pessimi inimici mei bene sciunt,
 quod talis intellectus de sæculari dominio, sub Papa-
 tu, non solum sub scamno delituit, uerum etiam sub
 omnium fœtidorum ac pediculosorum sacerdotum
 Monachorumq; & mendicorum pedibus, ipsum
 oportuit opprimi ac conculcari.

Ad hæc ita responderim, Etiā si inflatus iactator iste nihil

p aliud

Mendax iac-
 tantia.

Defensio Ducis Georgij

aliud mali aut docuisset aut fecisset, nisi quod seculare Regi-
men & Dominium, tam nequiter ac scelerate obscuravit
ac deturpavit, merito tamen iam pridem debebat in pulve-
rem redigi, Vsq; adeo longe abest, quod etiã pessimi inimici
ei eius bene sciant, quam egregie ipse illud illustraverit aut
decoraverit. Manifestum est enim, & negari non potest,
antequam cœperit scribere Lutherus, & seculare & Eccle-
siasticum Regimen atq; dominium, simul cum suis subditis
longe melius & habuerunt, & uixerunt ac gubernaverunt
quam postea in omnibus ciuitatibus & dominijs, ubicunq;
Lutheri doctrina admissa est, nullo penitus excepto. Quã
igitur ex fructibus cognoscatur arbor, & ex opere suo ipse
opifex, non opus est huic mendaci iactantiã multa reddere
uerba.

Verunq; Re-
gimen à Lus-
thero turba-
tum.

Non tamen per hæc negauerim, Lutherum aliquando
bonam quoq; doctrinam scripsisse, Totum uero permixtũ
est atq; infectum fermento seditioso, adeo ut omnino cre-
diderim, quod si bona eius de seculari dominatu dogma-
ta in altera contra mala expenderentur lance, mala longe ac
longe præponderatura esse bonis, quam longe molare saxũ
præponderat sacco plumis pleno. Quemadmodum ego
duobus in Capitulis Septicipitis Lutheri, nempe de obedi-
tia erga potestates & de legibus Imperialibus clare ostendi,
Verum Lutherus impudens & abnegatus Cucullifer, ni-
hil curat, & semper ulterius iactitat, dicens.

Cocleus in
Septicipite c.
13. & 14.

Talem enim gloriam & honorem ego (per Dei
gratiam) inde habeo, siue placeat siue displiceat Dia-
bolo & omnibus squammis eius, quod à temporis
bus usq; Apostolorum, Nullus doctorum aut scrip-
torum, nullus Theologorum aut Iurisperitorum,
tam

tam præclare & egregie, sæcularium statuum consci-
entias confirmauerit, instruxerit consolatusq; fuerit,
atq; ego feci, per singularem Dei gratiam, hoc certis-
sime scio.

RESPONSIO. Sapiens ait. Laudet te alienus & Prouer. 27/
non os tuum. Extraneus, & non labia tua. Ego profecto ab
eruditihominibus, qui Lutheri scripta legerunt, adhuc nus-
quam audiui, à quopiam hanc ei tribui gloriam. Ipse multo
adhuc plura iactitat, quæ foedissima sunt mendacia. Quare
millies certius & securius foret, Balaami A sinæ fidem habere
quam iactabundo mugientis huius Minotauri rictui.

Sic quoq; iactitat, Euangeliū suum lucidius atq; clarus
esse quam fuerit Euangeliū tempore Apostolorū, Itē Ger-
manos ante ipsum nunq; uerum habuisse Euāgeliū &c. At
eiusmodi iactantia usq; adeo & stolidā & monstrosa, nusq;
reperitur apud antiquos & graues autores. Ego uero peni-
tus contrarium teneo, nō sane in despectum eius, sed ad Dei
& ueritatis honorem, quemadmodū in corde & coram deo
in consciētia mea teneo, Et dico, me omnino credere, quod
à tempore Iudæ Scariothis, nullus hominum peiorem ha-
buerit conscientiam quam Lutherus habet, nec ullū fuisse,
qui conscientias sæculariū potestatum aut foedius implicas-
uerit, aut grauius onerauerit, aut nequius seduxerit. Breuita-
tis autem gratia refero me ad duo supra dicta Septicipitis
Lutheri Capitula.

Luth. in Ser-
mo. de destru-
tione Hiero-
sufalcm.

Merito igit̃ indicasset nobis, quinā librorū suorū tā præ-
clara pro sæcularium Principum ac potestatum conscien-
tijs proferat. Certe optimi ex eis (si modo ullus est inter om-
nes libros eius uere bonus) sunt hi duo, Vnus de decē præce-
ptis, alter de bonis operibus. At si arbor ex fructib. cognosci

Hi duo libri
scripti sunt
anteq; aper-
te rebellauit
Luth. Anno
1519.

Defensio Ducis Georgij

debet, sicut Christus docet, Lutherus usq; adeo nullum profectū bonitatis inter Principes & Potestates ex utroq; libro comperit, ut eos postea longe magis quā antea, criminatus fuerit, maledixeritq; & coram Deo atq; hominibus reprobauerit atq; in infernū uelut Tyrannos protruserit. Quod autē eos longe post in uisitacione Saxonica iterum honorare iubet, id Magistro Philippo acceptum referre habet, qui id ipsum prius in Latina præscripserat uisitacione.

Liber iste æd-
ditus fuit an-
no domini
1527.

Forſitan eum sic iactitat librum suum, cuius Titulus est, De sæculari potestate, usq; adeo alte super omnes Doctores & scriptores. Quisquis autem illum perlegerit, inueniet nullum librum aut seditiosorem aut conscientiaæ sæcularis potestatis grauiorem esse posse. In eo enim continentur sequentes isti, & pleriq; alij (quos breuitatis gratia prætereo) teneri placidiq; articuli quos tam alte iactitat ipse.

DICTA LVTHERI, EX LI-
bro de Sæculari Potestate.

- I. **R**es supra modum stulta est, quando imperant, ut Ecclesiæ, Patribus, Concilijsq; credatur, etiam si nullum ibi sit uerbum Dei, Apostoli Satanæ talia imperant, non Ecclesia.
- II. At multo adhuc stultius est, quando dicit, quod Reges & Principes ac multitudo sic credunt.
- III. Sic tamen pergunt nunc Imperator noster & prudentes Principes, & eo se perducere sinunt à Papa, Episcopisq; & Sophistis, à cæcis cæci, ut præcipiant subditis suis, credere absq; uerbo Dei, sicut ipsis placuerit, Et tamen Christiani (quod Deus auertat) Principes dici uolunt.

Cum

Cum igitur uniuscuiusq; conscientia incumbat, quomodo IIII.
do credat aut non credat, & in hoc nihil subtrahitur seculari
potestati, Debet ipsa quoq; pacifica esse, & suis intendere
rebus, & permittere, ut unusquisq; credat sic uel sic, sicut scit
& uult.

Verum si scire cupis, cur Deus permittat, saecularem potestatem
tam horrende impingere, Dicam tibi. Deus tradidit eos in reprobum
sensum, & uult cum ipsis facere finem, perinde atq; cum Ecclesiasticis
domicellis.

Seculares Domini deberent prouincias & homines gubernare
extrinsecus, hoc omittunt, Nihil amplius sciunt nisi exco-
riare & deglubere, Teloneum unum super aliud, Decimam unam
super aliam constituere, hic ursum, ibi lupum emittere.

Ad haec, nullam fidelitatem nec ullam ueritatem apud ipsos
locum habere sinunt, & agunt ea, quae uel raptores & nebulones
agere non deceret. Et saeculare ipsorum regimen tam profunde
iacet, quam iacet Ecclesiasticorum Tyrannorum regimen.

Quare & ipsorum sensus peruertit Deus, ut preposterè
gubernare incipiant, uolentes spiritualiter in animas sibi
uendicare imperium, Quemadmodum illi uolunt saeculariter
gubernare, ut confidenter imponant humeris suis peccata
aliena, Dei & cunctorum hominum odium, donec in-
tereant simul cum Episcopis, presbyteris & Monachis, ne-
bulo unus cum altero.

Quando igitur Princeps aut saecularis Potestas praecipit
tibi, ut cum Papa sentias, ut sic uel sic credas, Aut praecipit
tibi, ut libros abijcias, sic dicite Non conuenit Lucifero,
iuxta Deum sedere.

Dimitte modo furere fatuum, bene inueniet iudicem suum.

Defensio Ducis Georgij

um, Dico, n. tibi, si non contradixeris ei, & cesseris ei, ut uel fidem uel libros tibi eripiat, profecto Deum negasti.

XI. Tales enim Tyranni agunt, sicut debent Principes sæculares. Sæculares Principes existunt, Sæculum autē Deo inimicum est, Quare & ipsos facere oportet, quod sit Deo contrarium, sæculo placitum, Vt non fiant absq; honore, sed maneant Principes sæculares.

XII. Quapropter mirari non debes, si contra Euangeliū furūt & delirant. Oportet eos & titulo & nomini suo satisfacere,

XIII. Scire itaq; debes, qd ab initio Mundi admodum rara a uis fuerit Princeps prudens, & adhuc multo rarior Princeps probus.

XIIII. Sunt frequenter uel maximi fatui uel nequissimi nebulones super terram.

XV. Quapropter omni tempore pessima quæq; de ipsis præsumenda sunt, & parum boni de ipsis expectandum est.

XVI. Nam perpauci sunt Principes, qui non habeantur aut pro fatuis aut pro nebulonibus. In causa est, qd & exhibent se tales, & communis populus sit intelligens, ac Principum plaga (quam deus Contemptum uocat) potenter ingruit in plebe et communi populo.

XVII. Non ferent, neq; possunt nec uolunt Tyrannidem perculantiã uestrã diutius perferre, ô Principes & domini, Scẽdũ hoc sciatis uos dirigere, deus nõ uult amplius habere.

XVIII. Non est nunc amplius talis mundus, qualis olim erat, quando uos homines uelut feras exagitabatis & uenabamini, Dimittite igitur uestram temeritatem & uim, & confydate, ut iure agatis.

XIX. Quod si multum gladij uibrationem exercueritis, uidete ne ueniat aliquis, qui uos gladium recondere iubeat non in Dei nomine.

At

At dixeris, si ergo Inter Christianos nullus sæcularis gladius esse debet, quomodo igitur extrinsecus gubernabuntur: Nam & inter Christianos Potestatem manere oportet. Responso. Inter Christianos nec debet nec potest ulla esse potestas, sed unusquisque alteri pariter subiectus est, Sicut Paulus ait Ro. 12. Unusquisque teneat alterum pro suo superiore.

Hi & id genus complures articuli (quos hic referre longum foret) sunt præclara & alte iactata doctrina illa, supra omnes Doctores & scriptores, à tempore usque Apostolorum, Quam Lutherus ad huius Electoris Saxonie Patrem scripsit, de qua sic gloriatur. Ego profecto non reciperem X. Milia aureorum, ut hunc in modum ad Duce[m] Georgium seditiose contra omnes Principes sæculares scriberem. Is enim adeo probus & honestus est, ut istud nequaquam permetteret. Esset enim horrendissimum scelus & Crimen lesæ Maiestatis, Tot Christianos Imperatores, Reges & Principes, qui & fuerunt & adhuc futurisunt, ita criminari ac condemnare. Neque tam simplex foret dominus meus Gratiolus, ut non notaret aut inteligeret, se quoque simul tangi, Cum & ipse sit sæcularis potestas, Qui proinde serio dicturus esset ad me. O seditiose Nebulo & nequissime proditor, existimasne esse me uel proditorem uel hostem Cæsaris, omniumque aliorum Regum Principumque & Dominorum, ut omnes illos ausis sub protectione mea criminari, calumniari, damnare, ac populo exosos reddere, ad perdendum & peritus extirpandum eos per seditiones? An non & ego sæcularis sum Princeps? Nunquid ob id mox fatuus aut prauus nebulosus & non Christianus existam?

Immo uero non Lipsiam, non Dresdam, ne totum quidem Mundum acciperem, ut sub hoc Principe tales in lucem ederem.

At Paulus non ita habet, etiam iuxta Lutheri ipsius translationem.

Dux saxonie Georgius non admisit seditiosa scripta.

Defensio Ducis Georgij

ederem articulos, præsertim ipsius nomini nuncupatos, Quemadmodum Lutherus huius Electoris parenti fecit et inscripsit. Oporteret me profecto aut Albim epotare aut in puluerem exuri, etiam si doctior essem quàm uel Aristoteles uel Augustinus extitit.

Ro. 1.
Dist. 57. c. Er
ror.

Ne cæteri Principes possent ei exprobrare uulgare illud prouerbium, Consentiens est sicut faciens. Iuxta dictum Diui Pauli ad Romanos. Quoniam qui talia agunt, digni sūt morte, non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Quod et sanctus Papa Innocentius. i. ante Mille annos ita dixit. Negligere, cum possis perturbare, per uersos, nihil aliud est quàm fouere, Nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare. Certe si Elector saxonix eo tempore seditiosa illa scripta Lutheri prohibuisset & suppressisset, possent adhuc hodie plerique seditiosorum rusticorum aut Suermerorum, qui occisi sunt, uiuere.

Lutherus uero non desistit à falsa gloriatione, & ait.

Quoniam neque Augustinus neque Ambrosius (qui tamē hac in re optimi sunt) mihi hic pares sunt. De hoc gloriator, & scio, huiusmodi gloriationem esse ueracem &c.

Ego uero multo certius scio, mendacem esse gloriationem istam, Quemadmodum Lutherus ex proprijs suis uerbis & scriptis, iam commemoratis, conuincitur. Si quis multa ipsius seditiosa scripta uidere cupit, is duo perleget Capitula nostri septicipitis, ubi comperiet, Lutherum non solum concitare plebem in Principes, uerum etiam capere Iurisconsultos, & reprobare ius Ciuile, ac uelle, ut solū secundum Euangelium & diuinam scripturam debeat gubernari

bernari. Quinetiam ausus est scribere, nō esse pulchrius Regimen sęculare quam Turcarum, qui tamen neq; Canonico neq; Ciuili iure utantur. Item, Omnes eos, qui leges hominum ad legem Dei superaddunt, esse certissime inimicos Dei & Apostolos Leuiathan & quicumq; eas acceptauerint & seruauerint, eos esse discipulos Leuiathan &c. Ego autem longe potius teneo, Lutherum longe magis Leuiathan quā Christiaut Pauli Apostolū et discipulum esse. De Leuiathan enim ait scriptura. Ipse est rex super omnes filios superbię. Christus uero ait, Discite a me, quia mitis sum & humilis corde. Et Paulus. Non plus sapere quam oportet, sed sapere ad sobrietatem. Quanta uero sit humilitas, immo superexcellens superbia Lutheri, unusquisq; uir prudens facile considerat ex proprijs eius uerbis, dum proteruit, ferocit, inuehitur, conuiciatur, criminatur, maledictis & iniurijs afficit quoslibet alios, Seipsum uero impudentissimis & insauditis gloriacionibus laudat & extollit.

Luth. de Capriui. Baby. & ad Nobilitatē Germ. Luth. in lib. de cōfess. ad Fran. Luth. discipulus Leuiathan. Iob. 41. Matth. 11.

Quando igitur ulterius ait. Admodum ridiculum & iocosum esse si Doctor Martinus arguatur seditiosus, quoniam assint libri, testes ipsius, prę manibus.

Ad hac ego ita responderim, Fieri quidem potest, quod inter septem huius Monachi Capita, hæc tria, nēpe Doctor Martinus & uisitor, non admodum seditiosis arguenda sint, Ceterum alia quatuor Capita, nempe Lutherus, Ecclesiastes, Suermerus & Barrabas, usq; adeo plena sunt et hereseos & seditiosis, ut ebulliāt supra, De hoc refero me ad ipsorum libros & uerba propria, & in hoc exponam corpus & uitam, ad probandum id ipsum iudicialiter ex proprijs eius testibus. Quid uult amplius?

Quod si iam ualde ridiculū & iocosum est ipsi (Quem q admodū

Defensio Ducis Georgij

Non fuit les admodum & in maxima seditione, posteaq̄ occisi fuerunt
ditiosis ioc9 Rustici, ridebat & cum excucullata Moniali sua nuptias ce
in praelio. lebrabat) nequaq̄ tamē ridiculum erat aut iocus suis Apo

Sitiens fan9
guinis Lus
therus.

stolis & discipulis, Suermeris & Rusticis, quando Princi
pes & Liga Sueuica in eos sagittas emittebant, equitantes
irruerant, in fossas & flumina adigebant, punctim caesimq̄
ferientes, atq̄ Lutheri nouas indulgentias ibi pmerebatur.
Quod si ei, tanq̄ sceleratissimo & sitiētissimo sanguinis Ca
ni, ridiculum est, & titillat eum uoluptas, quam ex tanta ca
lamitate ac damno (tanquam uerus Diaboli Apostolus &
hostis totius generis humani) accepit, Bonis tamen Chris
tianis neq̄ ridiculū neq̄ iocosum est, quod unico huic ma
licioso, petulanti, sanguinarioq̄ Apostatae, tot seditiosili
bri, permittuntur impune, tanquam Reuerendo deuoto fi
deli delecto, Cuius Parricidale cor nusquam adhuc satia
tum est tantis calamitatibus & sanguinis effusionibus,
quæ intra XIII. aut XIII. annos per eius libros passim
ubique contigerunt, donec & ipsos Principes excitet &
contra se inuicem committat, unde uerum exurgat bellum
prouinciale, & propter damnatum ac maledictum Euan
gelium ipsius tota Germania (uti iam pridem comminatus
est) eat in ruinam.

Adhuc tamen nō desinit gloriari illotum os istud, donec
propediem gloriando rumpatur, & ait.

Hic stat factum & opus, quod ego in proxima se
ditione unus eram, qui contra seditionem docebam
& scribebam, antequam erumperet.

Primus pro
rusticis liber
Lutheri.

Responsio. Ego supra indicaui XX. articulos ex uno
eius libello, qui clare conuincunt, mentiri hic Lutherum ac
falso gloriari. Cuicumq̄ uero in his satisfactum nō est, is le
gat

gat primum eius libellum Rusticanum (ut seditiosa eius scri-
pta contra duo Mandata Imperialia & contra sacrum Cas-
nonem Missę taceam) et comperiet ibi, quod Lutherus non
solum plebem ad tumultuandum excitauit, uerum etiam tu-
multuantes Rusticos in proposita seditione contra Principes
& dominos cōfortauit. Quemadmodum ex subsequen-
tibus illius libelli articulis conijcere licet, ubi sic ait.

*DICTA LUTHERI SEDI-
tiosa pro Rusticis Contra Principes.*

Primum, nemini possum acceptum referre id tumultus
I. Luth. in esse
Ius & seditionis quā uobis Principibus & dominis, hortatione
præsertim uobis cæcis Episcopis & stolidis presbyteris ac ad pacem
Monachis.

Quod adhuc hodie obstinati non cessatis insanire ac fur-
II.
rere contra sanctum Euangelium, tametsi sciatis, illud rectū
esse, neque reprobare possitis.

Præterea in sæculari regimine nihil amplius facitis, nisi
III.
quod excoriatis & exactionibus affligitis, ad sustinendam
pompa & petulantiam uestram, donec pauper & commu-
nis populus diutius perferre nec scit nec potest.

Gladius incumbit iam ceruicibus uestris, adhuc tñ pu-
IIIIL
tatis, uos tā firmiter in Sella sedere, quod non possitis enīci,

Talis securitas & obstinata præsumptio, fragit uobis col-
V.
lum, id uidebitis.

Ad hoc luctamini, & uultis in Caput feriri, hic nulla iu-
VI.
uat admonitio nec ulla exhortatio.

Quum igitur sitis Causa huiusmodi iræ Dei pro-
VII.
culdubio

Defensio Ducis Georgij.

cul dubio super uos quoque exhibet, si adhuc non emendaueris
tis uos cum tempore.

VIII. Ostenta in caelo et monstra super terram portendunt uo
bis, boni Domini, nihil boni significat uobis, neque boni quic
quam uobis continget.

IX. Hoc enim scire debetis, boni domini, Deus ita procurat,
quod neque possunt, neque uolunt neque debent Tyrannidem
uestram diutius tolerare.

X. Oportet uos alios fieri & irae dei cedere, Si non feceritis
per amicabilem & uoluntarium modum, Oportebit uos fa
cere per uiolentiam & exitiabilem deformitatem.

XI. Si non fecerint Rustici isti, alios facere oportebat, Et si
omnes profligaretis, adhuc tamen improfligati existunt,
Deus alios excitabat, Ipse enim uult profligare uos & profligabit uos.

XII. Non sunt Rustici, boni domini, qui sese uobis opponunt,
Deus ipse est qui se contra uos ponit, ad uisitandam uestram
Tyrannidem, &c.

Proditoria
practica Lu
theri.

An non sunt proditoria uerba haec uirulenti Principum
hostis? Quonam modo potuisset illo tempore magis pro
ditorie practicare? Existimo enim non esse perniciosiores
Regum ac Principum proditores ijs Capitaneis, qui occulte
tecum hostibus consentiunt. Et quando iam conferendae
sunt manus, ipsi per mendacia Dominum suum reddunt pus
sillanimum, & exercitum meticulosum, ne uiriliter pugnet,
aut omnino in fugam uertunt. Lutheri autem archipro
ditio adhuc multo peior erat, & longe maiora damna fec
cisset, nisi Deus singulari gratia & misericordia a sanguis
narij Parricidae proditorie Principes conseruasset.

Lutherus enim eiusmodi uerba in Publicum aedebat ge
neraliter

neraliter ad amicos & ad hostes, ad terrendum Principes simul cum populis suis (si enim credidissent ei, cum diceret, Deus ita procurat, qui uult profligare uos & profligabit uos, Non sunt Rustici, qui sese uobis opponunt, Deus ipse est &c. cor nimirum & animus concidisset eis ad pugnandum contra Deum) & ad confortandum per hæc Rusticos animososq; reddendos, tanquam esset ibi Deus pro ipsis & contra Principes. Deus enim uel per unum Angelum aut hominem multa Milia interficere potest, uti scriptura testatur.

Rex Saul erat profecto fortis & animosus Princeps (de 4. Reg. 19. quo Samuel ad omnem populum dixerat, Videtis quem 1. Reg. 14. elegerit dominus q; nullus ei similis est in toto populo, Et 1. Reg. 10. erat enim tam proceræ staturæ, ut ab humeris sursum emitteret super omnem populum) erat item bellicosus & uictoriosus in expeditionibus & prælijs Imperator, Vbi uero Samuel (à morte suscitatus) dixit ei Quid interrogas me, cum dominus recesserit à te, & transferit ad æmulum 1. Reg. 28. tuum; faciet enim tibi dominus sicut locutus est in manu mea, quia non obedisti uoci domini, neq; fecisti iram furoris eius in Amelech. Idcirco quod pateris, fecit tibi dominus hodie, & dabit dominus etiam Israel tecum in manus Philistijm, Cras autem tu & filij tui mecum eritis, sed & Castra Israel tradet dominus in manus Philistijm, Statimque Saul cecidit porrectus in terram, Extimuerat enim uerba Samuelis, & robar non erat in eo. Ita & hic conijcere licet, q; iste scripturæ peritus uoluerit Principes nostros simili modo terrere pusillanimesque ac imbecilles reddere, quando scribebat, Deum esse & contra ipsos & cum Rusticis &c.

Dicat de Thoma Muncero Lutherus, quicquid lubet,

q 3 Mortuus

Defensio Ducis Georgij

Lutherus se, Mortuus est ille, & de seditione doluit, confessus est iniquis
ditiosior $\bar{\phi}$ tatem suam & supplicium accepit. Ego uero decies malle
Muncerus. reperiri in altero seculo apud Muncerum quàm apud Luth
rum, si usq; ad mortem in scelere suo perseverauerit, Et ausim
pro ueste aliqua inire certamen cum quopiam, quod ego ex
Lutheri libris plura queam proferre dogmata seditiosa
quàm ille queat ex libris Munceri. Sed & istud omnino tes
neo, quod non fuisset factus seditiosus Muncerus, si non
prius scripisset seditiose Lutherus, Vt merito timere de
beat Lutherus, ne Muncerus & fistulator simul cum uniu
uersis turmis & complicibus suis, in extremo iudicio, cor
ram deo & omnibus Angelis eius, etiam coram toto Mun
do, uindictam aduersus eum clamaturi sint.

Et Lutherus (si non uult in pace & requie dimittere,
mortuos) merito hic parcere deberet Electori Saxonie
Domino suo, Cum satis constet, quod is Muncerum tor
terauerit in Alstet, & fistulatorem promouerit ac miserit in
Milhusen. Quemadmodum audire ipsum oportuit Aus
gustæ, à Clementi Domino meo Duce Georgio, quan
do ægre ferebat, quod Doctor Eckius seditionis argue
bat Lutherum. Sed & hoc constat, quod Dux Georgius
ante seditionem, fideliter admonuerit Electorem Saxonie,
Patruelem suum, ut à Muncero caueret sibi, ac rogauerit,
ut eum ab Alstet amoueret, Muncerus enim tunc similem
ludebat ludum cum ciuibus Domini mei in Sangerhusen,
qualem nunc ludit cum Lipsensibus Lutherus.

Mendaciss Quod autem deploratus Nugo gloriatur Casarem, Res
mus nugo gem, Principes, Episcopos, atq; adeo totum Imperium Ro
Lutherus. manum Augustæ confessos fuisse & confiteri oportuisse, q
Lutheri doctrina non sit seditiosa, sed maxime aduersus se
ditiones depugnet, hoc usq; adeo manifestum est mendaci
um,

um, ut nulla egeat redargutione, Cū Lutherus ipse tam uehementer & seditiose scripserit contra Comitiam illam in Teutonica sua admonitione, & in Glosa sua, atq; etiam in hoc ipso suo libello famoso. Constat item, Magistrum Philippum non Lutherum, & composuisse, & in lucem edidisse tū Confessionem tum Apologiam Lutheranorum, In quibus sane multo modestius scripsit quā scit aut solet Lutherus. Probe & hoc constat, q̄ in Recessu Augustensi repetitum renouatumq; ac denuo confirmatū fuerit Edictum Vormaciense, In quo clare habet, q̄ Lutherus nihil ferme aliud scribat, quod nō tendat ac seruiat ad seditiones ad schismata, ad bella, ad homicidia, ad depopulationes, ad incēdia, & ad omnimodam defectionem à fide Christiana. Ex his bene potest Lutherus uidere & audire (si modo habeat oculos ad uisendum & aures ad audiendum) immo palpare & tangere, si oculos & aures perdidit, q̄ gloriatio sua falsa, & os atq; cor eius mendacijs plenum est, adeo, ut pene nihil aliud quā mendacium sit ipse totus.

In consimili ueritate, immo manifesto mendacio iactitat sese stolidus & Suermerica hæc Cynomia, nequam Lutherus, q̄ ipse per suam doctrinam quater aut quinques melius contra seditiones pugauerit, quā dux Georgius per gladium pugnare potuerit.

Quisquis autem supra recitatos eius articulos & libros recte inspexerit, is confestim intelliget, friuolum hunc Blateronem minus erubescere ad mentiendum quā ullus faciat mimus aut histrio. Si enim Dux Georgius eo tempore non plus contra seditiosos Rusticos fecisset quā fecerunt Lutherus & Elector Saxonie, timendū certe fuisset, ne Rustici totā Saxoniam, Turigiamq; et Misniam deuastassent, prædisq; & incendijs grassaturi fuissent. Quare & hoc foedū est

Omni histri
one impudē
tior Luth.

Defensio Ducis Georgij

est & putidum mendacium eius, dum scribit, quod Dux
Georgius imputet ipsi confictam seditionis culpam, ex in-
uidia & odio, contra propriam conscientiam suam. Nam
ex supra commemoratis articulis uel simplex Rusticus cer-
tissime cognoscere potest, quod Lutherus seditio-
nis culpa non uacet, & quod merito plecti
debeat, iuxta tenorem proprij sui iu-
dicij, uelut teterrimus tumul-
tuator & seditiosus
Nebulo.

SCRIPTA DRESDAE

Mense Maio. 1534.

65

MISCELLANEO

RV M LIBRI PRIMI TR A.

Status Sextus.

DIALOGVS IOAN. COCHLAEI DE
tollenda in Fide & Religione discordia per Con-
cilium Generale.

Interlocuto-
res Tres. { Paccus qui uelut mediator pacē inter discor-
dantes componere quærit.
Petreius qui Petri fidem & Ecclesiam con-
tra hæreticos tuetur.
Arenius, qui Lutheri sectam, quæ super are-
nam fundata est, defendit.

DE TOLLEND A IN FIDE
& Religione inter Germanos discordia.
Caput I.

PACEVS, Bone Deus, quam sæuum & hostile malum est discordia mentium in religione, Heu nimis uerū est nobis Germanis illud Salustij, Concordia res paruę crescunt, discordia magnæ dilabuntur. Ante annos DCCC, quando maiores nostri in paganismo Idolis seruibant, nullas habebant urbes muratas, nullas literas, nullas leges ciuiles. Posteaquam uero à Sede Apostolica missi fuerūt in Germaniã, ad euangelizandū Christum gentibus, sancti ac eruditi uiri, Kili-
anus

Quanta bona inuexit Germaniæ Christiana religio.

lianus, Bonifacius, Burcardus, Ruptus, Vuilbaldus, Vuilibrordus, & id genus alij, tunc certe coeperunt in finibus nostris edificari urbes, muniri arces, extrui templa, fundari Clericorum Collegia, Monachorum Coenobia, uirginumque sacrarum Monasteria, ut in ijs iugiter & laudaretur Deus unus & uerus, & supplicaretur pro populo fideli die ac nocte. Nemo fiebat pijs in cultum Dei donationibus pauperior, Quanto plus donabatur deuotis Deo ministris, tanto maiorem rependebat Deus omnium rerum abundantiam, Quod admodum per prophetam quendam promiserat, dicens. In-ferte omnem decimam in horreum meum, ut sit cibus in domo mea, & probate me, si non aperuero uobis cataractas caeli, & effudero uobis benedictionem usque ad abundantiam. Creuit igitur Germania in pacifica Christi religione usque ad summum rerum humanarum fastigium, ut etiam sceptrum & gloria Romani Imperij (quo nullum fuit in terris neque maius neque potentius neque clarius) ad Germanos transferit. Et in supremo isto rerum & dignitatum culmine immutabiliter stetit D C. annis patria nostra, Ut non immerito, dum omnia ea bona Christi (qui in Euangelio suo promittit palam pro eiusmodi ad pias causas donationibus & in tempore hoc Centuplum, & in futuro saeculo uitam aeternam) accepta referret, dicere potuerit de fidei Christianae uera sapientia. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius. Nunc uero, posteaquam intra XV. annos turbata est per haereses fides & religio patrum nostrorum, nonne protinus omnia illa bona nobis aut dilapsa perierunt omnino, aut sic diminuta sunt et obscurata, ut difficillimum sit, ea in pristinum floris et splendoris sui statum reduci? PETREIVS. Quid Paceus queritur secum ita tristis? quid ita suspirat, aliosque trahit

Malach. 3.

Ro. Imperium
ad Germanos
nos translatum.

Matth. 19.
Mar. 10.

Sap. 7.

trahit gemitus: quid sic complicat manus, & oculos in cœ-
 lum attollit: Accedam ergo, & hominem, natura lætum a-
 lioqui & benignum, exhilarandi gratia compellabo. Salve
 Patee Dominus tecū, P A. Et cum spiritu tuo. P E. Quid
 solito tristior est nunc uultus tuus: Num omnia recte non
 habent: P A. Quid recte, in tanta & rerum turbatione & a-
 nimorum discordia: P E. Ita exigunt peccata nostra publi-
 cam hanc tribulationē nostram. Quoniam omne caput (ut
 ait propheta) languidum est, & ita uiuimus in delicijs et pec-
 catis, ut à planta pedis usq; ad uerticem, non sit sanitas in no-
 bis. Sed bono precor sis animo, Nam, ut ait Apostolus, O-
 portet hæreses esse, ut & qui probati sunt, manifesti fiant in
 nobis. P A. Quis autem ex tanto numero altercantium in-
 ter sese, publice atq; priuatim, totq; in uulgus edentium tum
 sermones tum libros contentiosos, facile discernat, aut ma-
 nifestum faciat, ut sint probati: Quis tantarum tamq; sub-
 limium rerum, de quibus tam acriter disceptant, Idoneus in
 hoc mundo iudex erit: dum omnes quæ sua sunt quærunt,
 non quæ Iesu Christi, et mundi sequuntur illecebras. Quo-
 rus enim quisq; est, qui uere cum Paulo dicere queat, Per
 Christum mihi mūdus crucifixus est, & ego mundo: Nun-
 quid animalis homo percipit ea quæ sunt spiritus Dei: Si
 mundus odit Christum & eos qui Christum uere sequun-
 tur, quos ipse de mūdo elegit, Quomodo isti, queso, qui de-
 licijs mundi non modo student sed penitus etiā immerfi
 sunt, recte iudicabunt, utri contententium sint uere in Chri-
 sto probati: P E. Habēt (ut ait Dominus) Moysen & Pro-
 phetas, audiant illos. P A. C E V S. Scio quidem ac firmi-
 ter credo, Quæcunq; scripta sunt, ad nostrā doctrinā scripta
 & à spiritu ueritatis (qui nec fallit nec fallitur) sanctis Dei
 hoīb; inspirata esse, Quandoq; dē et ipse dñs ait in Euāgelio
 Amen

Esa. 1.

1. Cor. 11.

Iudex Con-
trouersiarū
in fide.

Phil. 2.

Gal. 6.

1. Cor. 2.

Ioh. 15.

Luc. 16.

Roma. 15.

2. Pet. 1.

Matth. 5.

Dialogus Ioan. Coch.

2. Pet. 5.

Amen dico uobis, donec transeat cœlum et terra, iota unum aut apex unus non præteribit à lege, donec omnia fiant. Verum tamen sicut in Epistolis Pauli, ita & in alijs scripturis sanctis, multa sunt intellectu difficilia, quæ indocti & instabiles deprauant ad suam ipsorum perditionem. Etenim nõ ignoras Petrei, in quam multos & diuersos sensus & sectas tempore hoc nostro, distracta sint uarijs opinantium interpretationibus, hæc clarissima alioqui uerba Christi. H O C

Diuerſi ſenſus ſcripturę

Luth. lib. 1. contra Zuin-
glium.

EST CORPVS MEVM, Certe Lutherus ipse, harũ in fide & religione discordiarum fons & origo, ante annos VIII. falsus & conquestus est, Ea uerba à diuersis sectis in decẽ diuersos sensus & expositiones re pbas distorta fuisse, Quibus & ipse nouam adiicit, dum ait, Hoc, id est, Hic panis est corpus meum. Quantis uero interim contentionibus & uerbo et scripto, super his uerbis frustra, imò perniciose, inter sese decertarũt: & nullus adhuc disputationũ finis est.

Iudiciũ sum
mi sacerdo-
tis.

Quis igitur hic mihi dicat aut indicet, quę nam sectarũ rectius ista Christi uerba interpretetur: P E. Huic difficultati satis prospectũ est, bone Patee, autoritate utriusq; Testa-

Deut. 17.

menti. In ueteri enim sic habetur cautum diuinitus, Si difficile & ambiguũ apud te iudicium esse, prospexeris, & iudicium intra portas tuas uideris uerba uariari, Surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, ueniesq; ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresq; ab eis, qui indicabunt tibi iudicij ueritatem. In nouo autem Testamento ait ipse Christus dominus noster, ad Beatum Perrum, primum Sedis Apostolicę Antistitem et Ro. Ecclesię Episcopũ, Tu es Petrus, et sup hanc petram ædificabo Ecclesjã meã. Et portę inferi nõ præualebunt aduersus eam, Tibi dabo clauēs regni cœlorum, Ego rogauĩ pro te, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando con-

Autoritas
Petri.
Matth. 16.

uersus

conuersus confirma fratres tuos, Tu qui me plus his diligis Ioh. 21.
 pasce oues meas, pasce agnos meos.

Ex his itaq; diuinæ scripturæ locis facile intelligis, q̄ in
 huiusmodi contentionibus, ubi eadem scripturæ uerba à di-
 uersis diuersimode interpretantur, si debeat esse ullus con-
 tentionum finis, necessario recurrendum sit ad Sedis Apo-
 stolice iudicium. Quemadmodum tota Ecclesia per annos
 iam M. D. haftenus obseruauit. Petro enim & successoris
 bus eius in sede Apostolica, datæ sunt clauesscientiæ & po-
 testatis ac supremum in Ecclesia iudicandi tribunal, uti om-
 nia confitentur Concilia sacra & Generalia, P. A. At apud
 nouas nostri temporis sectas, nihil est uel odiosius uel con-
 temptius nomine Papæ aut Ro. Pont. Quomodo igitur
 ad eum recurrent, eiusue acquiescent iudicio? P. E. Quam-
 uis in hoc grauiter peccent & inique agant, uelut oues erran-
 tes, quæ non audiunt dicto sui pastoris, incurrentes per
 hanc inobedientiam, & scelus Idolatriæ, ut ait Samuel, &
 crimen lese Maiestatis, Euangelij legumq; Imperialium &
 sacrorum Canonũ, Attamen adhuc alia restat eis uia perqui-
 rendæ ueritatis iudicij ac determinandæ quæstionis, circa
 quam digladiantur & dubitant. P. A. Quæ est uia alia, præ-
 ter scripturam & supræmum scripturæ Interpretem, cui cla-
 ues dedit Christus? P. E. Quamquàm indigni sunt, ut au-
 diantur, qui supremum Ecclesiæ tribunal audire contem-
 nunt, Ne tamen infinitam plebis multitudinem per obsti-
 natam contumaciam suam in æternam damnationis uora-
 ginem secum rapiant, aliam eis monstrabo & aperiam ex E-
 uangelio uiam, per quam contentionibus suis finem statue-
 re queant, P. A. Si ex Euangelio uiam aliam ostenderis, nõ
 arbitror eos illam declinatueros esse, Quandoquidem præ-
 alijs de Euangelio sese iactitant, & Euangelici dici uolunt,

Claues scientiæ & potestatis.

Ioh. 10.
 1. Reg. 15.
 C. de summo
 matris. L.
 1. & L. Nos
 reddentes.

Dialogus Io. Coc.

Sed ecce oportune uenit huc Arenius, qui Lutheri sectę impendio fauet, Hunc igitur accersamus, priusquā de uia illa differas. P E. non grauabor cum illo quoque amice, ut tecum, super his rebus colloqui, modo pacifice id fieri queat. P A. fiet, spero, Nō enim raro de ijsce dissensionibus amice mecum fabulatur. Ades huc Areni, commode profecto aduenis, salue. ARENIVS. Saluete & uos, amici, Quid rei est, aut quid noui habetis? P A. Scio, Areni, tibi quoque displicere diuturnas istas in fide & religione contentiones, ex quibus misere Germana tot clades & calamitates accepit, Nunc antequā aduenires, aliquandiu confabulatus sum cum Petreio nostro, ad inquirendam uiam aliquam cōmodam, per quam possint dissidia illa componi, scandalaque tolli. Scio quidem tibi mecum communem esse querelam de uariis scripturę interpretatione, dum diuersę partes eandem scripturam in diuersas trahunt sententias, Neque ignoro, tibi tuisque non placere ut super ijs determinandis Rō. Pontificis antiquo more iudicium requiratur. At aliam mihi, ex Euangelio uiam promittit Petreius, quam te non inuitum auditurū esse opinor, qui tantopere in Euangelio confidis. AR. libenter profecto audiam, quicumque ex Euangelio me docere uoluerit, Tantum abest, ut Petreium, ueterem familiarem & amicum nostrum, audire de Euāgelio recusem. P A. Tuum est igitur Petrei, iam dicere, ut promisisti. P E. Quando quidem ita uultis, obsequar amicis, Deumque precor, ut ad uerba ueritatis habeatis aures audiendi.

Autoritas
Concilij.
Mat. 18.

Etenim ipsa ueritas in Euāgelio sic ait. Vbi sunt duo uel tres cōgregati in nomine meo, ibi sum in medio eorū, Quis autem dubitet, in legitimo Concilio congregari Christi fideles in nomine Christi? Si ergo in medio eorum ueritas ipsa est, nulla profecto salūtas ibi locum habere poterit. Meo
rito

rito igitur in dissensionibus magnis acquiescendum est sententia Generalis Concilij, in cuius medio Christus est, quod est uia ueritas & uita. AR. Admitto quidem, quod Christus sit in medio suorū fidelium, qui ueri Christiani sunt, sed minime concedo tibi, quod sit in medio hypocritarum, Papæ, Cardinaliū, et Episcoporum, ac Sophistarū, qui solent in Concilijs primas sibi arrogare partes. De illis, n. fideliter admonet nos ipse dominus in Euangelio, ut ab eis caueamus, dicens, Attendite a falsis prophetis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium &c. Per hoc, n. Euangelium subuertit dominus funditus ac radicitus Papatū & omnia Concilia (ut ait Luther, noster) Quia non tenemur seruare quod Papa præcipit & hoies constituunt. PE. Bona uerba quæso, Areni, Si dominus per istud a te productum Euangelium funditus ac radicitus subuertit (ut ais) Papatū et omnia Concilia, Quomodo igitur tot retro seculis per años M. D. cū Euangelio ista steterunt: PA. Non uidet mihi uel æquū uel oportunū Areni, ut istud Lutheri dictum huc afferas, Si. n. uerum esset, quod ille dixit, ridiculum fuisset Illustrissimo Principi Electori Saxonie suis cum confœderatis, toties futurū appellare Conciliū, in oibus fere Cōuentibus & Comitijs Imperialibus, AR. Certe Lutherus constanter ibi affirmat, quod mentiri oporteat uel Euangelium istud, uel Papam simul cum Concilijs. PA. Parum constanter affirmat hoc dictum Lutherus, qui contrarium sepius asseruit. Meminisse, n. potes, Ipsummet longe aliter de Papa, tum de Concilijs & sensisse & scripisse, in plerisque libris suis, maxime uero in suis Resolutionibus, per quas Orbi primū innotuit. Proinde Cum cœperimus amice colloqui de inuenienda uia, qua tolli queant istæ in fide & religione apud nos Germanos obortæ controuersæ, non decet, Areni, neque expedit, ut turbulenta Lutheri scripta

Ioh. 14.

Luth. In possessa. Attende a falsis.

Lutheri in doctrina inconstantia.

Vide Septem capitulum c. 33. it. 34.

Dialogus Io. Coc.

Lutheri scripta in medium producas. Nosti sane, quàm male audiat ab aduersarijs, propter suam in sententijs uariationem & inconstantiam.

**Verba Lu-
theri contra
sectas.** Noli igitur ea proponere, quæ ad turbandam pacem & unitatem Ecclesiæ ab eo scripta simpliciter, Sed ea potius

**Luth. lib. 1.
contra Zuin-
glium.**

**Verba Lu-
theri contra Ana-
bap.**

(si omnino eius meminisse iuuet & de eo mentionem facere relibeat) quæ contra Barbaras Suermerorū & Anabaptistarum insanias edidit, quæcumq; ad redintegrandam Ecclesiæ pacem conducere uidebuntur A R. Quamuis in illos multa scripserit Lutherus, per ea tamen non iustificauit Papam & Concilia, P A. Propiora tamen ad pacem ibi proposuit. In Suermeros enim scribens, fatetur, eiusmodi controouersias, In quibus scriptura sacra à diuersis sectis in diuersos trahitur sensus, tolli non posse nisi autoritate ac determinatione Concilij, In Anabaptistas uero inuehens, multa ultro tribuit Papatui, quæ si tu quoq; tribueris, spes est, nos colloquio isto ad uiam pacis & concordie peruenturos esse. A R. Quæ sunt illa? P A. Tametsi te legisse non ambigo, recitare tamen non piget. Nos autem fatemur (inquit) sub Papatu plurimum esse boni Christiani, immo omne bonum Christianum, atq; etiã illinc ad nos peruenisse. Quippe fatemur in Papatu ueram esse scripturam sacram, uerum baptismum, uerum sacramentum altaris, ueras clauas ad remissionem peccatorum, uerum predicandi officium, uerum Catechismum, ut sunt Oratio dominica, X. præcepta. Articuli fidei. Dico insuper (inquit) esse sub Papa ueram Christianitatem, immo uerum nucleum Christianitatis. Qualia uero bona in Lutherismo sint, Lutherus ipse multis querelis et in uisitacione saxonica, & in plerisque libris & sermonibus suis palam facit, Ego tibi pauca hic referam, quæ ante paucos menses, uir quidam haud indoctus, ad Lutheri propugnatores

gnatorem præcipuū, Philippum Melanchthonem, priuati-
m scripsisse fertur.

Experior (inquit) indices mi Philippe, sicut in magno
corpore semper aliquid est, quod querelam afferat, & mens
dicantis manum requirat, ita esse in Ecclesia, magna domo
& regno. Ante natum Christum, teste Augustino, hæreses
fuerunt 28. Aetas Augustini habuit longe plures, hoc est,
128. Si quis huius nostri fermentati sæculi errores numeret
de fide Trinitatis, Baptismo, Pœnitentia, homine Christo,
Christo Deo, sacramētis &c. fere totidem inueniat. Vt ego
pro mea tenuitate soleam perpetuo in ore habere Polycarpi
illud dictum. O Deus, in quæ tempora nos posuisti. Olim,
q̄s timor Dei nō cohercebat, cohercebant Synodi. Multis,
annis nullam salutarem Synodum habuit Ecclesia. Et tamē
men morbi hōrum temporum uere exposcerent medelam,
Quemadmodum multum est passim querelæ & mali. Ex
cutitur à plerisq; iugum hominum, paucissimi se submittūt
iugo Christi. Sathan callidus fuit, huc multos agitatur, ut dū
summa inconstantia iam hoc iam illud credunt, posthac nis
hil prorsus credant, & euadant in populum Asotorum. Et
infra. Certe omnia plena periculi sunt, & neglectus religio-
nis uere, honestarum disciplinarū, cum primis Theologiæ.
Ex studiosis rarissimus inuenitur, qui se parabilem præbeat,
ut διδακτικός euadat. Adeo omnes horrent hanc professio-
nem, & causantur hoc dissidium, Vt nesciam, quales poste-
ritas sit habitura uerbi præcones. Papatus reijcitur, Christo
non dantur nomina. Iuuentus fere nihil Dei habet. Ablata
aut contempta confessione, Catechismus non exercetur.
Istis malis omnibus, si nos iungere mus dextras, & in domi-
no cōspiraremus, posset præsentissimum aliquod Pharma-
cum exhiberi, mutuis auxilijs firmarētur omnia redigerentur

Ex Epistola
Hedionis.

Mala huius
temporis.

Dialogus Ioan. Cochläi

tur in ordinem confusa. Hæc & id genus plura, uir ille discretus, qui cum aliquot annis fuisset Lutheranus, ad Zuingliū postea defecit. In qua secta adhuc misere computrescit. Ex uerbis tamen eius facile intelligis, ipsum quoque concordiam auidum esse, Quem & huic interesse colloquio peruelim. P E. Ex his cōsideres rogo, Areni, quanto periculosius sit, stare à parte uel Zuinglii uel Lutheri uel cuiuslibet alterius sectæ, quam remanere sub Papatu, sicut permanserunt sub eo Maiores nostri. Maxima nimirum peccatorum moles ceruices & conscientiam Lutheri (cuius defectio prima fuit radix & scaturigo omnium eiusmodi malorum) grauius premit, Ex cuius manibus Deus in nouissimis, tot animarum per hoc dissidium perditarum milia seuerissime requireret, quarum sanguis incessabilem in illum uindictā de abyso clamat. AR. De anima sua uiderit ipse Lutherus. Ego puram Euangelij doctrinam, quam ipse primus Orbis aperuit ac dedit, relinquere non possum. P E. Ita ne aperuit ac dedit? AR. Ita sane, ut nunquam clarius ab ullo prædicatum aut interpretatum fuerit, Euangelium Christi, ne Apostolorum quidem temporibus, uti Lutherus ipse in Domino gloriatur. P E. Non in domino, sed in patre mendacij sic gloriatur. Omnis enim arbor ex fructibus suis cognoscitur, Quales uero sint Lutherici Euangelij fructus, iam audisti, Quales autem fuerint fructus ueri Euangelij, tempore Apostolorum & Martyrum Christi, ex actibus Apostolorum, & ex Epistolis Pauli, atque ex historia Ecclesiastica liquido cognoscimus. P A. Comparationes sunt (ut uulgo dicitur) odiosæ. Omisissis igitur illis, ad propositum potius de inuenienda concordia uia, utili & amica confabulatione reuertamur.

De

Quam periculosum est,
à Papa deficiere.

Luth. in sermo. de destructione Hierusalem. Matth. 7. & 12.

DE CELEBRANDO CON-
cilio Generali. Cap. II.

PE. Dico igitur tibi Areni, & per te omnibus Lutheranis, Zuinglianis, Anabaptistis, & cuiuslibet secte noue uel autoribus uel sequacibus, Quoniam ex eisdem scripturae sacrae uerbis, diuersos elicitis & affingitis sensus. Et sedis Apostolicae iudicium & cognitionem non solum renouitis, uerum etiam contemnitis et blasphematis, Necessarium profectio est, si litium uestrarum ullus debet esse finis, totius Ecclesiae (quam uniuersale Concilium repraesentat) iudicium requiratis, eique reuerenter ac tranquille acquiescatis. **ARENIVS.** Non abnuo, Petrei, Synodi Oecumenicae cognitionem et iudicium uobiscum petere ac quaerere, eique iusticiam cause nostrae submittere diiudicandam, si modo sic fieri queat, ut in tali examine, non hominum traditiones et commenta, sed diuinae scripturae oracula (quae nunquam fallunt) iudicium uice habeant. Si enim in causa fidei hominum iudicia, uelut articulos fidei receperimus, semper timorem ac dubitationem instillabit mentibus nostris breue illud Psalmistae uerbum, Omnis homo mendax. **P E.** Iam supra dixi ex Euangelio certissimam Christi promissionem, qua pollicetur, se in medio eorum fore, qui congregantur in nomine eius. Si ergo Euangelicus es, uti gloriantur sectae tuae homines, Cur de Euangelio hoc dubitas? Cur ei non firmiter credis? **A R.** Non dubito de uerbis Christi, sed de ijs hominibus, qui Concilio uel praesesse uel interesse uolunt, quos non arbitror in nomine Christi congregari. **P E.** Quinam sunt istiusmodi? **A R.** si pace tua dicere queam, dicam tibi candidae ac ingenue, sicut in corde sentio. **P E T.** audiam aequo animo, modo id facias absque contumelijs & blasphemijs. **A R E.** absint a familiari colloquio haec uicia. In quo

Concilij iudicio acquiescere oportet.

Psal. 119.
Matth. 18.

Dialogus Ioan. Coch.

ueritas nuda & concordia salutaris, atq; pax Ecclesiæ ab omnibus desiderata quæritur.

Lux, Cleri.

Primum igitur attende & expende mecum, Petrei, Num Christus uelit aut possit in medio esse illorum, qui cum sint statu & ordine homines Ecclesiastici, luxu deliciarum, uesti umq; splendore et reliquo externæ pompe apparatus, quosuis seculares Principes ac regulos, si non superant, certe exequant, non simplicitatē & humilitatē ac mansuetudinē Christi imitantes, sed astutiā superciliūq; & fastum Pharisæicū præ se ferentes. At scriptū est, Deus supbis resistit, humilib; autē dat gratiā. PE. Non appbo Areni, quoslibet Prælatorū aut quorumcunq; Clericorum excessus, siue in uita & moribus, siue in externo cultu peccēt, aliosq; quibus odor uitæ in uitam esse deberent, offendant ac scādalizent. Scio scriptum esse, sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, Dominus deus uester. Item, Mundamini, qui fertis uasa domini. Item, Vos estis sal terræ. Quod si sal euanuerit, in quo salietur? Item, Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.

Iac. 4.
1. Pet. 5.

2. Corin. 2.
Leui. 19.
Esa. 52.
Matth. 5.
Ibid. 11.

**Vita præla-
torum.**

At credendū non est, q; Christus propter uitia sacerdotū, irrita faciat sua promissa. Sicut, n. in sacramētis ministrādis nō attendit uita aut exterior cultus sacerdotis qui ea ministrat, sed magis uirtus diuina, institutio Christi & forma uerborū. Quandoquidē & per malū sacerdotē ministrata sacramenta gratiā afferunt digne sumentibus. Ita & in Ecclesiæ gubernatione & regimine, magis attendi debet potestas & status Prælatorū, quā eorū uita & cōuersatio. Ne uideamur magis cōfidere in hominis uita, quā in institutione Dei, Nam & malis, secundū statū potestas diuinitus promissa ac data, suum reperitur habere effectum. Etenim Caiphas, cum esset Pontifex anni illius, prophetauit, Et Iudas Scarioth miracula fecit, ut cæteri Apostoli, Et scriptura uocat

Exo. 22.
Psalm. 81.

cat Ecclesie Prælatos Deos, ut ibi. *Dijs non detrahes.* Item, *Psalm. 91,*
 Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat. *Ioh. 10.*
 Sic Christus ipse ait, *Nōne scriptum est in lege uestra, quia*
ego dixi, Dijs estis, si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est &c.

Pie igitur credendum est, ac promissioni Christi firmiter
 adhærendum, quod in Generali Concilio, legitime in nomine
 Christi congregato, assit Christus in medio Prælatorum,
 qui secundum statum & uocationem suam interesse debent,
 si non secundum gratiam gratum facientem (ut loquuntur
 Theologi) quam peccata mortalia præpediunt, si mali &
 mortaliter peccantes sint Prælati, saltem secundum gratiam
 gratis datam, Cuius multiplicia sunt dona, Quemadmodum
 Paulus ad Romanos atque ad Corinthios Ephesiosque com-
 memorat.

Grauer itaque peccatis & inique agitis, omnes, quotquot
 nouarum sectarum studiosi estis, dum Ecclesie Prælatos
 tam atrociter ad plebem traducitis & iudicatis, eisque proter-
 ue resistitis. Scriptum est enim. *Nolite tangere Christos meos.*
Item. Tu quis es qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat aut cadit,
Item Obedite Prepositis uestris, & subiacete eis. *Item. Utinam & abscindantur, qui uos conturbant.*
 Est enim quod mali sint, & omnino tales, quales à uobis dicuntur
 ac depinguntur, Propter statum tamen & uocationis
 sue dignitatem, quam in Ecclesia Dei obtinent, honorandi sunt.

Dauid enim uir sanctus, nolebat tangere aut ledere Saul
 regem, licet malum ac reprobum & à Deo iam reiectum,
 Quem cum Abisai uellet interficere, dixit ei Dauid. *Ne interficias eum,*
Quis enim extendet manum suam in Christum domini, & innocens erit?
 Et Paulus, quamuis inique per-

Christus in medio Concilij.

Ro. 14.
1. Cor. 12.
Ephes. 4.
Non debent Laici iudicare Prælatos.
Psalm. 104.
Ro. 14.
Heb. 13.
Gal. 5.

Exemplum Dauid.
1. Reg. 26.

Act. 23.

Defensio Ducis Georgij

eussus cum dixisset Principi sacerdotū, Ananiæ, Percutiet te deus paries dealbate, & ab astantibus ob hoc argueretur, dixit. Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum, Scriptum est. n. Principem populi tui non maledices.

Exo. 22.
Maledicta
Sectarum in
Ro. Pont.

Ro. 2.
Ioh. 8.
Math. 23.

Non licet
Sectis quod
licuit Chris
to.
Ro. 17.

Math. 23.
Iob. 5.
Ib. 6.

Quis igitur uir bonus & pius possit probare tot maledicta tamq̃ atroces blasphemias, quas secte noue, ad exemplū Lutheri, in suūm Pontificem & in omnes Ecclesie Prælatos effutiūt & euulgant tota die, cū plenis cōuiciorū plaustris? Quis uos constituit iudices eorū? Aut in quo meliores estis illis? ut possitis effugere illud Apostoli, Propter quod inexcusabilis es o homo, omnis qui iudicas. In quo. n. alterū iudicas, te ipsum condemnas. Et illud Christi, Qui sine peccato est uelstrum, primus in illos lapidem mittat. AR. Non ausim dicere, nos sine peccato esse, Christi tamen exemplo, illorum uitia reprehendimus, Quandoquidē Christus in Euan-gelio Phariseos (qui cæteris Iudeis sanctiores uidebantur) uocat Hypocritas, Duces cæcos & stultos, Serpentes, genimina uiperarum &c. PE. Non est uobis e a in illos potestas, quæ Christo in Phariseos fuit, Nequaquam igitur pari iure illis maledicere potestis. Vobis. n. dicitur. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, Nō est. n. potestas nisi à deo, fuistis autem omnes sub potestate & Iurisdictione Papæ, Quis ergo uos inde exemit? aut quo iure ei maledicitis ac resistitis? Quis uos in eum iudices constituit? De Christo autem longe alia res est, Ipse enim ait. Mihi data est omnis potestas in cœlo et in terra. Item. Pater non iudicat quēquam, sed omne iudicium dedit filio. Item. Quis uestrum arguet me de peccato. Talia uero uerba nemo uestrum de se ipso uere dicere potest. Non est igitur uobis cum Christo æquata potestas, AR. Neque ego sane id dixerim. Non uideo autem, quomodo illorum acquiescam iudicio aut decreto,

creto, super tam multis & arduis in fide & doctrina contro-
 uersijs, Cū sint ipsi & in uita reprobi, & in doctrina erronei,
 scriptum est enim, Quoniā in maliuolā animā non introi-
 bit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis, Spi-
 ritus enim sanctus discipline effugiet fictum, & auferet se
 à cogitationibus quæ sunt sine intellectu, PE. Non omnes
 sunt uel in uita reprobi uel in doctrina erronei, qui Ecclesijs
 præsent. Absit. Si enim temporibus Helie, sub regibus Israel
 idololatriæ, reliquit sibi Dominus septem Milia uirorū, quo-
 rum genua non erant curuata ante Baal, Quanto magis nūc
 tempore salutis & gratiæ credendū est, plusq̃ Septem Milia
 uirorum, Inter Ecclesiæ Prælatos, non in una duntaxa pro-
 uincia parua, qualis Iudæa fuit, sed in multis ac magnis per
 Orbem terræ prouincijs & regnis, reperiri posse, qui & uer-
 bo & exemplo bene præsent, atq̃ de die in diem meritis &
 uirtutibus proficiunt & clarescunt & apud deum & apud
 homines? Quot rogo & quantos posset numerare unus
 Erasmus Roterodamus, Doctiss. Episcopos, aliosq̃ pro-
 bate uitæ atque doctrinæ ueros Ecclesiasticos, literarum
 commercio sibi cognitos? Quot Sadoletus? Quot Budæ-
 us? Quot Viues? Quot alij Clarissimi atq̃ doctissimi uiri
 innumeri? Absit igitur, ut sancta Mater Ecclesia, Cui da-
 tus est Spiritus ueritatis ut cum ipsa maneat in æternum,
 sit temporibus nostris usque adeo sterilis & effœta, ut fal-
 sum de ea fiat illud Psalmistę Oraculum, Pro patribus tuis
 nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem
 terram.

Sap. 1.
 Extant ad
 huc multi
 boni & Do-
 cti Episcopi
 3. Reg. 19.

Vide 24. li-
 bros episto-
 larum Erasa-
 mi.
 Ioh. 14.
 Psalm. 44.

Quid dicam de hoc summo Pontifice nostro, PAVLO
 III. Qui uitæ probitate, omniq̃ uirtute ac eruditione, atq̃ es-
 tiā linguarū peritiā, cū Opt. & Doctiss. Antecessoribus suis
 haud iniuste cōparari queat, plurimis etiā præferri, Qui et in
 uiuentes

Paulus Pa-
 pa III.

uisuents hodie (licet hoc saeculum Typographiæ benefi-
 cio, cūctis retro saeculis, In orbe Christiano plures linguarū
 peritia, uariaque doctrina præcellentes uiros habeat) nulli
 pietate aut eruditione secundus habetur. Iniqua est igitur
 hæc tua causatio, qua pijs Laicis suspecta reddere conaris
 futuri Concilij aduersus errores uestros decreta. Ausim enim
 affirmare, nullum fuisse retro in Mille annis Concilium,
 quod plures habuerit doctos uiros, quàm habiturū est sus-
 turum Concilium, si bella & Regum dissidia rem non im-
 pedierint. PA. Hæc omnino uerisimilia mihi uidentur, fa-
 cillimum est enim nunc optime per Typographos excusos
 libros & ingentia uolumnia paruo comparare præcio, Ita ut
 Episcopus aliquis hodie Centum aureis plures ac meliores
 lectuq; faciliores queat comparare libros in omni tū lingua
 regulata tum facultate aut arte, quàm potuisset ante C. aut
 CC. años, per scribas & notarios, seruosq; librarios & exces-
 ptos, Mille, immo bis aut ter Mille aureis conquirere. AR.
 Hoc negare non possum, At uideo non tam probos esse
 nunc Ecclesiarum prælatos, quàm olim fuerunt quàm plu-
 rimi. PA. Semper fuere bonis mali permixti. Queruntur de
 malis in Epistolis suis Apostoli, queruntur sancti Martyres
 Dionysius, Ignatius, Cyprianus, Querunt sancti Cōfessos
 res, Gregorij multi, Chrysostronus, Ambrosius, Hierony-
 mus, & Augustinus, Et in sacratissima Synodo Nicena nō
 omnes fuere boni & irreprehensibiles, Quandoquidē mul-
 ti ex ijs offerebant Imperatori. Constantino Magno, libel-
 los accusatorios, contra fratres suos, Quos sane libellos reli-
 giosus Princeps, pro conseruādo sacerdotibus honore, mox
 in ignem proiecit priusq; delegeret, hæc addens pietatis ple-
 nissima uerba.

Deus (inquit) uos constituit sacerdotes, & potestatem
 uobis

Copia libro
 rum.

Semper ma-
 li bonis per-
 mixti.

Vide hist.
 Eccle. lib. 10.
 c. 2.

Et tripertita
 lib. 2. c. 2.

Verba Con-
 stantini ma-
 gni.

uobis dedit de nobis quoque iudicandi. Et ideo nos à uobis re
 cte iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus iudicari.
 Propter quod Dei solius inter uos expectate iudicium,
 & uestra iurgia quaecumque sunt, ad illud diuinum referuen-
 tur examer. Vos etenim nobis à Deo dati estis Diij, & con- *Psal. 81.*
 ueniens non est, ut homo iudicet Deos, sed ille solus, De quo
 scriptum est, Deus sterit in synagoga Deorum, in medio autem
 Deos discernit. P. E. Quam longe degenerant hoc tempore
 à generosa hac Constantini religiositate, plerique Nobiles atque
 etiam Principes Germaniæ, qui in Clerum Christi omnia
 sibi licere autumant. P. A. Male profecto decipiunt in hoc *Luth. ad no-*
 à quibusdam Apostatis, qui docent Reges & Principes in pro- *bilitate Ger-*
 uinciarum suarum Episcopos & Clericos potestatem à deo ha- *maniae.*
 bere, non solum iudicandi, uerum etiam gladii exercendi, atque id
 ipsum etiam in summum Pont. permittunt Ro. Imperatori (si
 dijs placet) belli isti rerum omnium tum diuinarum tum humana-
 rum iudices et arbitri surreptitij, qui ultro se ingerunt, quos nemo
 ad hoc uocauit aut elegit, Qui contra omnem rationem & equita-
 tem subiiciunt patres filiis, ouibusque pastores. Sed missos fa-
 ciamus istos publice pacis tranquillitatisque et omnium statuum
 perturbatores, Quos nec Arenius in omnibus probat aut sequi-
 tur. A. R. Fateor Patee, non omnia mihi placere, quæ nostri, affe-
 ctibus aliquando immoderatis peccati, temere in uulgius ædidicunt.
 De iudicio tamen praelatorum in futuro Concilio, adhuc semper hæ-
 sito, eo quod plures erunt ibi mali quam boni. Iuxta illud Salomo *Eccle. 1.*
 nis. Peruersi difficile corriguntur, & stultorum infinitus est nu-
 merus. P. A. Non deserit deus bonos propter malos, sed potius *Deus parcat*
 parcat malis propter bonos. Quod si ad preces Abrahæ, homi- *malis pro-*
 nis unius, uoluit Dominus parcere quinque Regum populis, si rep- *pter bonos.*
 ti in his fuissent uel decem homines iusti, Quanto magis spes-
 randum est nobis, quod ad preces totius per Orbem Ecclesiæ (quæ *Gen. 18.*
 t tempo

Dialogus Ioan. Cochläi

tempore Concilij pro congregatis in Concilio quotidie orationes in publico ad deum faciet) Christus gratiam et sapientiam futuro Concilio dabit et propter malos non subtrahet, ut possit recte inter bonum et malum discernere, fidemque Catholicam ab omni haeresi purgare, Cum non solum decem, sed plus quam Centes decem uiri boni & docti in eo reperientur: A R. Fiat, ut speras. P E. Sinobis ipsis non defuerimus per uitiosos carnis affectus, qui mentem hominum excacare & intransuersum agere solent, Non deerit nobis inuocantibus gratia Christi, Qui stat ad ostium & pulsat, qui ait, Petite et dabitur uobis, Qui dat omnibus affluenter, & non improperat, P A. Oremus igitur omnes unanimiter ad illum, ut salutare Concilium mature nobis praebet. P E. Amen.

Apoc. 3.
Matth. 7.
Iac. 1.

DE REFORMATIONE CLERICI per Concilium instituenda. Cap. III.

Cur sero in
dicitur Con
cilium,

A R E. Omnes quidem bonae uoluntatis homines, tum propter errores extirpandos, tum propter reformationem faciendam, Concilium fieri desiderant, Sed longa consuetudine ita comparatum est, proh dolor, ut ij, qui reformatione praeter omnibus maxime indigerent, Conuocandi ac celebrandi Concilij potestate sibi solis arrogent & adscribant. Vnde fit, quod tam uarijs technis dilationis moras neunt, uanisque promissis de anno in annum protelant. Vbi uero ab Imperatore aut a Regibus & Principibus urgere se pressius uident, tales proponunt celebrandi Concilij formulas conditionesque & articulos, ut propterea importabilem distantiam a perendo ulterius Concilio Reges & Principes distant ultro. P A. Haec si ita se haberent, quis obsecro laudare posset? P E. Intellego cauillis istis Roma. pungi Pontifices, ad

ad quos solos omni iure spectat, conuocare Concilium, ubi
 cunq; opus fuerat, A R. recte intelligis. Hi sunt enim quorū
 Curia maxime indiget reformatione, P E. Abusus quoslibet
 Ro. Curiaē nunquā probauerim, quos & in ipsa Curia
 Ro. multis bonis uiris displicere non ignoro. Et talem nunc
 habemus per singularem Dei benignitatem summum Pon
 tificem, qui, cum per sese sit natura benignus & ad quāuis
 honestatis studia ultro propensus, facile acquiescit quāuis
 omnium Nationū petitionibus, earumq; de iniquis à Ro.
 Curia impositis grauaminibus querelas, & benigne audiet,
 & corde percipiet, curabitq; ut adhibito æquitate modera
 mine, omnia mitigentur ac leuiora fiant. P A. Id ipsum & ego
 spero, Cum enim Papa sit generalis pater & pastor om
 niū nostrū, & uicarius Christi, ex æquo prospicere omni
 bus debet, ne propter paucos qui Ro. Curiam sequuntur,
 aggrauet alios omnes aut certe quam plurimos.

Abusus Ro.
Curiaē.

Quot enim per Curtisanos intra XL. annos adinuentæ
 sunt nouæ litium tricæ & improba pecuniarum aucupia,
 quibus graues ac molesti atq; etiam importabiles facti sunt
 uniuerso mundo. Redundat quidem in ipsum Papam que
 rela & odium publicum, quod ex illorum nequicia conflat
 tum est, sed uel parum uel omnino nihil utilitatis inde acci
 pit ipse. Tale enim ac tantum est S. Petri patrimonium, ut
 Roma Pontifex minime indigeat inuidioso illo emolu
 mento, quod per technas & improbitates Curtisanorum,
 ex Ecclesiasticorū beneficiorum litibus atq; uenationibus,
 non sine graui Ecclesiarum per uniuersum orbem detrimen
 to ac desolatione, accedit. P E T. Non dubito eqdē sub hoc
 Pontifice multa in melius reformatum iri in Concilio, ubi
 omnium Nationum uota atq; suffragia piæ eius uolūtatī ac

Trice & au
cupia Curtis
sanorum.

Dialogus Io. Cochlaei

Cardinales.

cesserint, ut eo liberius atq; securius de omnibus disponere ac statuere possit. Romæ enim, non tam facile posset, unus contra multos, omnia corrigere. A R. Audio quidem, hunc Pontificem per sese, satis procliuum esse, ad convocandum Concilium generale, sed obistere Cardinales, ac dissuadere ne faciat. P E. Nescio equidem, quid in secreto consulant aut consulant illi, scio tamen plerosq; ex ipsis esse doctrina & bonitate præclaros, qui utiq; commune bonum magis promouere quam impedire desyderant. A R. Aiunt eos magis timore Cæsaris quam desyderio boni publici, Pontifici ad indicendum Concilium consentire. P E. Non est nostrum, Areni, cor da illorum iudicare. Scriptum est enim, Homo uidet ea quæ patent, Dominus autem intuetur cor. Item, Profundum est cor hominis & inscrutabile, Quis cognoscet illud? Ego dominus, scrutans cor & probans renes. A R. Ferunt, Cæsarem tunc eius rei gratia, ex Hispanijs in Italiam nauigare, ut personali præsentia facilius quam per literas impetret à Papa, mature indici Concilium.

1. Re. 16.
Hier. 17.

Humilitas
Cæsaris.

Mihi uero rem indignam se facere uidetur, & quod nimium se humiliat erga Papam, & quod ab altero petit quod ad se spectat & in sua manu positum est. P E T. Si uere Euangelicus esses, Areni, non posset tibi displicere humilitas, uirtus in Euangelio magnopere laudata. Nam dominus ipse ait. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Item, Qui se humiliat, exaltabit. Et mater Domini. Deposuit (inquit) potentes de sede, & exaltauit humiles. Item frater Domini ait, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Non est igitur Cæsari nostro, Opt. ac religiosiss. Principi, uel indecorum uel indignum humiliare sese erga Papam. Ita enim decet filium erga patrem, ouem erga pastorem, & Christianum Principem erga supremum in terris uicarium Christi. Quamuis

Matth. 11.
Lu. 14. & 18.

Ibid. 1.
Iac. 4.

uis

uis enim maximus ac potentissimus fit Princeps, idemq; foelicissimus Imperator, filius tamen Ecclesiæ, & ouis Christi permanet.

Proinde non audit Lutherum nec Bucerum, qui uolunt eū docere, ut superbiat aduersus Christū dñi, subijciatq; eū gladio suo, & spoliet eū potestate conuocandi Conciliū generale, quā antiquissimo iure obtinet ille, tū ordinatiōe diuina, tum omnium Christi fidelium comuni per tot retro secula consensu. Non audit inquam hos filios superbiæ Cæsar noster, qui ex patre sunt superbo, De quo scriptum est, Ipse est rex super uniuersos filios superbiæ, sed audit potius sapientem illum filium Syrach, qui ait. Quanto magnus es, humilia te in omnibus & coram Deo inuenies gratiam. AR. Sit humilis in corde suo Cæsar quantumlibet, Iura tamen Ro. Imperij per nimiam humilitatem suam nō minuat. Minuit autem, si per humilitatem à Papa petit, quod ipse præstare habet, hoc est, indicere Conciliū generale. Imperator enim est mundi dominus, cui, uelut sublimiori potestati, omnis anima subdita esse debet, autoritate Petri & Pauli Apostolorum, quorum successorem se Papa esse iactitat. PE. Imperatoris potestati in regimine sæculari nihil derogauerim, In quo haud iniuria supremum obtinet locum, Sed aliud est regimē Ecclesiæ, In quo Cæsar, ut ouis Christi & filius Ecclesiæ, superiorem merito agnoscit ac recognoscit, eum quem Christus pastorem omnibus suis constituit, eiq; longe altiore, quā Imperatori, potestatem dedit per clauēs regni cælorum. Cum igitur Conciliū generale, non ad sæculare sed ad Ecclesiasticum regimē pertineat (longe enim alia res est sacra Synodus quā congregatio forensis, quā Comitia prophana, quā Conuentus Imperialis etc.) non Imperator, sed Papa illud indicere & ibi præsidere debet.

Superbia Cesarum.

Iob. 41.
Eccle. 3.

1. Pet. 2.
Ro. 13.

Indicere Conciliū, ad Papam spectat

Dialogus Iohan. Cochlaei

Nō enim Cefari sed Petro dixit dominus, Pasce oues meas, Confirma fratres tuos. Ideo non ad Imperatorē, sed ad Pastorem potius spectat, conuocare oues Christi in unū. PA. æqua mihi uidentur ista, sed quid, si Papa negligeret curam salutis animarum, & propter sua cōmoda aut metu reformationis Consilium conuocare nollet: PE. De patre & pastore nostro meliora speramus & presumimus, Quod si pater in hostem, pastor in lupum uerteretur, non desissent Ecclesie oportuna aduersus eū remedia. De quibus hic differere longum foret. AR. An non habemus ex historijs compertum,

III.
Cōcilia Prin
cipalia.
In Autē Col
la. 9. conti
tu. 6. in prin
ci.

q̄ sepe per Imperatores indicta fuerūt Concilia: Quis rogo indixit sacracissima illa Quatuor Cōcilia Nicenū, Constantinopolitanum, Ephesinum primū et Chalcedonense, Quorum decreta tum à Papa tum ab Imperatore maxime autentica habentur: Nonne per Imperatorum litteras sumptusque congregata fuerunt: PE. Non sua, sed Ro. Pontificū auto-

Vide in des
cretis dist. 17
c. sexta Sy
nodus.

ritate ea Cōcilia indixerunt Imperatores illi Optimi ac Potentissimi, qui publicis euectionibus ac ueredarijs suis Ro. Pontifices adiuuabāt. Audisti enim supra, quā modestus fuerit in Niceno Concilio Constantinus, ut nihil Iurisdictionis in Episcopos sibi usurpare uellet, Ceteri tres, Gratianus, Theodosius, et Martianus, illius sequuti sunt exemplū, Quē

Dist. 96. per
torum.

admodum paret tū ex Triptita historia tū ex publicis eorum scriptis & edictis, De quibus et in Decretis nō nihil reperit.

•

Illi igitur Imperatores procurarūt ea Concilia, nō sane inuitis aut resistentibus Ro. Pont. sed illis petentibus suāq; autoritatē interponentibus, AR. Quot putas conuocasse Cō-

Vide Tri
partitā hist.
lib. 4. & 5.

cilia, absq; Ro. Pontificis autoritatē, filiū Constantini Magni Constantinum, qui Arrianus erat, & Liberium Papam sanctūq; Athanasium in exilium abire coegit: PE. Multa cōuocauit, fateor, sed omnia in irritū ceciderūt, licet in plerisq; fuerint

fuerit plus minus CCC. Episcopi. (Quidā DC. Episcopos in Ariminēsi. fuisse affirmāt) Nisi Sardicēse excipias, in quo Osius Cordubēsis Episcopus nomīe Apostolicę Sedis p̄fuit, sicut et ī Niceno eiusdē uice et noīe p̄fuisse legitur. AR. Quid uideat tibi de fortissimis et bellicosissimis Imperatoribus, Hēricis et Fridericis, Quos Germania Imp̄ dedit: Nō ne inuitis Ro. Episcopis sepe Concilia indixerūt: PE. Indixerunt q̄dem, sed parum foeliciter, et ex facto tantū, non ex iure, Proinde glorię suę, quā armis comp̄auerant, maculam non leuem induxerūt p̄ irreligiosas cū Ro. Pontificibus cōtentiōes, q̄s ut patres audire ac uenerari debuissent. Quis autē tē fuisse gloriosior Hērico, III. si Ro. Pontifices per Antipapas suos (q̄s in Cōciliabulis suis creauerat) non fuisse infectatus: Nemo, n. bellatior (ut ait Baptista Egnatius) hoc uno fuit, nemo collatis signis ad hanc diē pluries cum hoste conflixit. Quippe qui Marcum Marcellum et Cęsarem Dictatorem supergressus, Bis & sexagies pugnarit.

At miser ille, qui hostes p̄lio ubiq; uincebat, suos non potuit uincere affectus, donec uinceret tandē ab eo, qui ait. Mihi uindictam & ego retribuam. Scis ne Areni, quantū illi fortissimo P̄cipi profuerit, Ro. Pontificibus repugnasse: AR. Quid hoc nocuit ei: PE. Maxime profecto. Nam ā proprio filio suo tandem ab Imperio deturbatus, per fugas & arumnas plurimas, ad reperandum bellum hinc inde discurrens excommunicatus ā Ro. Pont. & exauctus ab Electoribus Principibus Imperij, despectus & inglorius, uitam miseram summo cum dolore cordisq̄ tristitia finit Leodij cum imperasset annis XLVIII. PA. Horrendum profecto diuinę ultionis exemplum est istud, quod non immerito cunctos Reges & Principes absterrere debet, ne manus suas in Christos domini extenderent, ne ue

usurpas

Rebellio
quorundam
Imperatorū
contra Ro.
Pont.

Quidā hunc
uocant Hen
ricum. III.
Egnatius de
Cęsarib, lib.

Infelix cas
sus Henrici
Imp. III.

Rex Oſias, 2. Paral. 26. usurparent ſibi ea quę omni iure ad Eccleſiaſticos pertinent, Nam & in ueteri lege terribile ponitur exemplum, huic non admodum diſſimile, De Oſia rege Iuda, qui cum eſſet bellator fortiſſimus, ac multis uictorijs inclytus et glorioſus, omnem gloriam rerum geſtarum obſcurauit tandem uſurpatione luſis ſacerdotalis, quando uoluit adolere incenſum, contempnens ſummi ſacerdotis monita, qui dicebat ei. Non eſt tui officiũ Oſia, ut adoleas incenſum domino, ſed ſacerdotum, qui conſecrati ſunt ad huiusmodi miniſterium. Quid ergo accidit iſti Regi? Statim orta eſt lepra in fronte eius, coram ſacerdotibus, & eiectus de templo, permanſit leproſus uſq; ad diem mortis, habitans in domo ſeperata, plenus lepra. P. E. Longum eſſet, Paceę, omnia diuinę uſtionis exempla, quę in noua lege Imperatoribus Regibusq; et alijs Principibus, q; ſuperbe ſacerdotũ iura inuaſerant, acciperent recensere. Nos de pietate & continentia Imperatoris noſtri CAROLI V. ſecuri, hęc reliqs Regibus & Principibus, qui ab Apoſtatis ſeducti, in terris ſuis temere utriuſque poteſtatis iura ſibi uſurpant, in exemplum commemorata eſſe uolumus, Deumq; precamur, ut pios & Ro. Pontificis & Ro. Imperatoris conatus, ad reformandam Eccleſiam atq; ad extirpandas ſectas perditionis, foeliciter per Generale Concilium ad effectum perducatur. Adeo enim corrupti ſunt mores hominũ omniſq; luxata eſt diſciplina Eccleſiaſtica, ut nullus ſit ſtatus in mundo, qui reformatione nõ indigeat, adeo ut dicere poſſimus illud ſcripturę. Omnis caro corrumpit uiam ſuam ſuper terram.

Necceſſaria
Reformatio

Gen. 6.

DE CONCILIO CHRISTIANO & Libero. Cap. III.

AR.

ARE. Si reformatio fieri debeat, necessarium erit pro-
fecto, ut libere atq; impune possit unusquisq; iudicare
detectus, enormitates et abusiones, quæ (super seminante zi-
zaniam diabolo) in agrum & uineam domini, per Prælatos
tum incuriam & negligentiam, tum prauam uitã mo-
resq; corruptos irrepserunt. P E. Assentior, modo id fiat cū
debita honestate & reuerentia, nō per procaces impropere-
rationes & insultationes, quas Laici nouis sectis addicti, in
presbyteros & Monachos apud nos petulãter & inuerecū-
de inclamare solent. P A. Longe absit talis impudentia &
barbaries à sacro Concilio. Ait enim Apostolus, Omnia au-
tem honeste, & secundum ordinẽ fiant in uobis. A R. Petie-
rūt Principes nostri multis iam añis, in omnibus sacri Imp̃ij
conuentibus, ut Christianum ac liberũ celebret Concilium
in Germania, & annuit petitioni eorum Cæsar, at non uult
annuere Papa, qui probe scit, quam inique grauetur à Ro.
Curiaper grauamina Centum una Germania. P E. Non
recusat Papa iste, Paulus I. I. celebrare Concilium, neq; etiã
recusarunt Antecessores eius Leo X. Adrianus VI. & Cle-
mens VII. Extant paterna & humanitatis atq; humilitatis
plena ad Germanos responsa Adriani VI. patria Germani.
Extant item octo Articuli, quos Clemens VII. pernunciũ
suum, adiuncto etiã Cæsareq; Maiesta. Oratore, Germaniæ
Principibus proposuit, de celebrãdo Cõcilio, Quos tñ ple-
riq; Imperij Principes ac status, quantũuis æqui & honesti
uiderent, acceptare noluerūt. Vnde fit ut nōnulli suspicen-
tur, Lutheranos uerbo tantum, non corde, Conciliũ petere.
A R. Extat & nostrorum Principum ac statuum ad eos arti-
culos data responsio, quæ indicat, quã iustis rationibus mo-
ti sint, ne illos acceptet articulos. P E. Vidi et ego responsio-
nem illam, An uero fatis iustæ sint causæ, propter quas in

1. Cor. 14.

Concilium
Christianũ
ac liberum.VIII. artis
culi de habẽs
do Cõcilio.

u eos

Dialogus Io. Cochlaei

eos articulos consentire noluerunt, alia nationes in Concilio iudicabunt. Mihi certe (ut ingenue fatear) non satis uidentur iustae. A R. Quid ita? P E. Primum, quod causantur per eos articulos non fore Synodum liberam et Christianam, Cum tamen Papa mox in primo articulo, contra hanc causationem, diserte posuerit, ut Conciliū sit liberum, atque iuxta morem Ecclesiae consuetum, atque multis ante saeculis ab initio usque uniuersalium Conciliorum obseruatum. Quid hic desyderas Areni? Liberum et Christianum Concilium: utrunque tibi in primo statim articulo promittitur, Liberum inquam, expressis uerbis, Christianum uero in hoc, quod celebrari debeat iuxta morem Ecclesiae consuetum, antiquum & ab initio usque seruatum; Quis potest obsecro esse uel tam impudens uel tam impius, ut dicere ausit, ab initio usque, nullum retro tot saeculis celebratum fuisse Concilium Christianum? A R. Liberum nos & dicimus & uolumus, ne praerudicio autoritatis cuiusquam praegravemur, Christianum uero, in quo non ex constitutionibus Pontificum, aut opinionibus scholasticis, sed ex ipsis sacris literis iudicet. P E. Vultis ergo esse liberi, sicut Onager in deserto, sine omni autoritate capistror? Quid ergo desyderatis Concilium, cuius autoritati & cognitioni deferre non uultis? A R. Deferemus si ex sacris literis iudicet. P E. At supra dictum est (nemine nostrum contradicente) sacras literas diuersis modis intelligi atque interpretari a diuersis secundum diuersos sensus, Quid ergo, si Concilium sacras literas exponat intelligatque aliter quam uos uultis? Acquiescetis ne tunc eius cognitioni & decreto? ARENIVS. Non opinor, Lutherus enim falso dictum affirmat se ita certum esse de sua doctrina, ut ne Angelum statum Ecclē quidem de caelo super ea aliter iudicantem ferre uelit. P A. ecclesiasticum, Talia

Iniqua reie-
ctio illorum
articulorum

Lutherani
uolunt esse li-
beri sicut On-
nagri.

Luthe. contra
falso dictum
statum Ecclē
ecclesiasticum.

Talia Lutheri dicta, nimis (ut uidentur) superba ac turbulenta, neque æquitati neque paci deseruiunt, Quemadmodum igitur supra & antea te rogavi, ita & nunc rogo, Areni, ut talia omittas. ARE. At non modo Lutherus, sed etiam Principes et status Imperij, quicunque eius doctrinam receperunt, in eadem sunt cum Lutero sententia, Dicunt enim in responsione sua, quod non possint Christi ueram & claram Euangelij doctrinam (hoc est quam docet Lutherus) abijcere, etiamsi damnarent eam Pontifex & ij qui ei addicti sunt. PA. Quis autem uos certos reddidit, Lutheri doctrinam esse ueram Christi & claram Euangelij doctrinam: Cui hoc reuelatum est? quo comprobata est ea doctrina miraculo? Quemadmodum de Apostolis legitur, quod prædicauerunt ubique, Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Cum igitur Lutherus in doctrina sua persæpe contradicat sibi ipsi, & signum nullum faciat, Quid est obsecro, quod uni isti homini, tam superbo omnium contemptori, totque carnis affectibus obnoxio, plus uultis perpetuo credere, quam tot retro Concilijs sanctisque doctoribus (quibus in plerisque articulis contradicit) & quam tot grauissimis atque doctissimis uiris, qui in futuro Concilio congregati erunt? AR. Nos ei credimus, quia purum Euangelium Christi docet. PA. Euangelium docent omnes, quot Christum confitentur, sed alij aliter intelligunt eadem Euangelij uerba, uti dictum est antea. Quis ergo erit iudex inter dissentientes? ARE. NIVS. Ipsa scriptura. PA. At partes inter se dissentientes eandem præferunt scripturam, sub diuerso tamen sensu, et querunt, utra partium teneat genuinum et germanum adductæ scripturæ sensum. Quis pronuntiabit aut discernet? Nunquid ipsa scriptura? At cum sit res inanimata, per sese loqui non potest,

Lutheri doctrina cuius est?

Mar. ules

An iudex
queat esse
scriptura.

multo minus dictare sententiā. A R. Quis potest esse certior Iudex quam scriptura diuina, In qua falsi nihil reperit: P A. Nihil quidē falsi est in scriptura, si sane intelligatur, secundū eum scilicet sensum, in quo est à spiritu ueritatis dictata, Si uero intelligat sinistre, secundū reprobū & alienū sensum, quem spiritus sanctus nunquam intendit, fit utiq; falsa, & in falso sensu fallit omnes, qui falso expositori consentiunt. Verbi gratia, Hæc Christi uerba. Quia pater maior me est, In sensu Catholicorum utiq; uera sunt, Quia pater est maior Christo, secundum naturam humanam accepto. In sensu uero Arrianorum, qui etiam secundum diuinam naturā Christum patre minorem dicunt, utiq; falsa sunt. Sic & illa Christi uerba. Hoc est corpus meum, in sensu Catholicorū, (sicut intellexerūt sancti patres) uerissima sunt. In sensu uero Zuinglianorum, Ualdensium aliorūq; hæreticorum, maxime sunt falsa, & innumeram plebem in falso sensu sine fine fallunt. A R E. Dicis ergo scripturæ diuinæ uerba esse falsa: P A. Non dico simpliciter falsa, sed falsa secundum quid, nempe secundum falsum intellectum hæreticorum. A R E N I V S. Quis igitur certos nos reddet de eisdem uerbis scripturæ, si ab alijs & alijs aliter atq; aliter intelligantur, In quo nam sensu sint uera: P A. Arbitror equidem neminē rectius nos certos reddere posse quā sacrum Cōciliū, In cuius medio est Christus et spiritus ueritatis, uti supra ex scripturæ testimonijs manifeste probauimus. P E. Omnino tibi assentior Patee, Quia nulla potest alia uia uel diiudicandi dubia uel pacandi ambigentes conscientias (ut Lutherani loquunt) certior quam ista reperiri, ne excogitari quidem. A R E N I V S. Nunquid homines in Concilio congregati, certiores sunt minusq; fallibiles & mendaces quam est scriptura diuina: P E. Nihil derogamus scripturæ sacræ

Ioh' 14.

Certissimus
iudex in con-
trouersijs
scripturæ sa-
cræ Concilii.

secundum

secundum se considerata, Quoniam uero ab indoctis & in-
stabilibus (ut ait Petrus Apostolus) sepe deprauatur ad
ipforum perditionem, Tutius est & securius, In sensu du-
bio scripturæ, ad Ecclesiam confugere, quæ est columna &
basis (ut ait Apostolus Paulus) ueritatis.

Omnis quidem homo mendax est secundum se, ut ait
Psalmista. At non est mendax Ecclesia, cum qua est Chris-
tus ipsa ueritas, usq; ad consummationem sæculi, Qui &
spiritum ueritatis dedit ei, ut cum ea sit usq; in æternū, Quis-
quis igitur Concilio Generali pertinaciter contradicit, aut
eius cognitioni doctrinā suam submittere dijudicandam re-
culat, is quantumuis de Euāgelio se factitet, uere tamē & re-
ipsa Euangelicus non est, sed uoce tantum, Cui Euangeliū
supernatat in salua, in cor uero non descendit. Quandoqui-
dem spernit tot Euangelij locos, qui affirmant in Concilio
legitime congregato, esse Christum, esse spiritum ueritatis,
esse Ecclesiam, quam si quis non audierit, pro Ethnico &
publicano habeatur, Quoniam ipsa est columna & basis
ueritatis.

Talis igitur sua contumacia reus fit læsæ Maiestatis Chris-
sti, quæ utiq; reijcit & contemnit, dum reijcit & contemnit
Concilium, in cuius medio ipse est, uti testatur in Euange-
lio secundum Mathæum, Qui et ait in Euangelio secundū
Lucam, Qui uos audit, me audit. Qui uos spernit, me spe-
runt, atq; etiam eū qui me misit, Spernit et spiritum sanctū,
qui in Ecclesia manet in æternum, Vides itaq; Arēni, quā
graue sit peccatum uestrum, dum Ecclesiam contemnitis
basim ueritatis, & spem uestram ponitis in homine uno, qui
& sibi ipsi persepe contradicens, mendax est, & ex menda-
cijs totus conflatus & confusus, Qui superbissime sibi ipsi
confidit, suæ innitus prudentiæ, in oculis suis sapientior u-

2. Pet. 3.

1. Timo. 3.

Non est mē
dax Ecclesia

Psalm. 115.

Math. ult.

Ioh. 14.

Quantū pec-
catū est. sper-
nere Conci-
lium
Math. 18.
Luc. 10.
Ioh. 14.

Dialogus Io. Coc:

Prover. 7.
Esa. 5.

An in Ger-
mania tan-
tum debeat
celebrari Cō-
cilium.

Ioh. 17.
Liberū Con-
cilium.

niuersis, contra manifestas Dei scripturas, quæ talia prohibent. AR. Quantumlibet & Papā excusetis & Lutherum reprehendatis, negare tñ non potestis, Papā non in Germania (uti Cæsar Principesq; Imperij petierunt) sed in Italia destinasse locū p Cōcilio. PE. Si soli Germani in Christū crederent, merito in Germania duntaxat celebrari deberet Cōcilium. Quoniā uero multæ alię quoq; Nationes in Christū credunt, & ad Conciliū pertinent, non debet Papa Germanorum duntaxat cōmoditatem attendere, sed ex æquo cunctis prospicere, uelut communis omnium pater ac pastor. Neque tamen multū querelæ de loco habent Germani, Quandoquidem in ijs finibus constitutus est locus, qui sunt Germaniæ proximi, atq; adeo contermini. PA. Nō uidetur mihi æqua uel petitio uel querela uestra de loco, Areni, Quomodo enim in Germania ubi tot sunt modo Sectæ nouæ, quæ Papæ Cardinalibusq; & omni Clero pessime uolunt, tuto aut secure pronuciare possit Concilium, quid credendum, quid ue tenendum sit. Si minę audiebantur Vnormaciæ & Augustę, quando de Lutheri negotio à Cæsare Principibusq; & Statibus Imperij tractabatur, Quid fieret obsecro, si à Papa Cardinalibusq; & Episcopis atq; Doctoribus in Concilio pronuciaretur sententia, et in uniuersum damnarentur omnes sectæ nouæ: Damnari enim eas necesse est, si unitas Ecclesię persistere debet. Vbi. n. sunt sectę, ibi nō est unitas, Nec ibi potest Christus ad patrem orare illam salutarem petitionem dicens, Vt sint unum, sicut & nos, Item, Vt omnes unum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint. AR. Etiam si de loco taceamus & acquiescamus uobis, de libertate tamē Concilij (quam Principes & Status Imperij in quàm plurimis Conuertiibus publicis à Cæsare & à Pontifice petierunt) minime satisfacit nobis

nobis in articulis suis Papa. P. E. Quomodo non satisfacit, qui mox in primo articulo liberum fore promittit, immo ut liberum sit petit; A. R. Liberum quidem uocat, sed aliud agit re ipsa (uti declarant in responsione sua Principes nostri). Tum quod mox in eodem articulo addit libertatis restrictionem in eo, quod uult Synodum haberi more hactenus seruato, Tum quod deinde statim in secundo articulo uult obligatos sibi habere omnes Potentatus, qui Concilio intererunt, ut Concilij decretis stare & inuiolabiliter parere profiteantur & promittant, iam non ignoras. Petrei, quam contraria sit libertati obligatio. P. E. Non uideo, Areni, quomodo libertati officiat, si celebretur Concilium more consueto, qui seruatus fuit usque ab initio, Alioqui captiua diceres fuisse omnia hactenus celebrata Concilia, faceres & Christum ac spiritum sanctum in eis captiuum, qui in medio eorum fuerunt uti ex Euangelio dictum est supra, & ex Actibus Apostolorum in primo Concilio ab Apostolis et senioribus dictum fuit, Visum est Spiritui sancto & nobis. Quantum uero ad obligationem attinet, fateor equidem, contrarium esse obligatum libero, si ad idem referantur, Hic autem non referuntur ad idem, Liberum enim erit Concilio, & omnibus in eo consistentibus, sic uel sic deliberare, consultare, decernere, Sed posteaquam deliberatum decretumque ac definitum & conclusum semel fuerit, iam omnes erunt obligati, ut seruent, quod libere decreuerunt. Ad quid enim ualeret decretum, si cuique liberum foret, illud seruare uel non seruare? Nam & in legibus Ciuitatum, statutisque collegiorum, iam fieri solet, ut liberum sit, super his deliberare atque consultare, antequam promulgantur. Vbi uero promulgata fuerint, iam obligantur omnes ea seruare quae libere statuerunt.

Matth. 18.
Act. 15.

Libertas &
obligatio cir
ca idem, sed
non eodem
tempore.

Et

Dialogus Io. Coc.

Et in uotis quoq; ac in matrimonio similis est ratio, liberum tibi est utiq; uel uouere uel non uouere, Item Inire matrimonium uel non inire, Vbi autem semel uouisti aut matrimonium contraxisti, non est tibi amplius liberum resilire, P. A. Optime dicis Petrei, si enim liberum foret, Concilij decreta uel seruare uel non seruare, nihilo certiores essemus post Concilij determinationem quam fuissetus antea, atq; ita omnino frustra tot laboribus & impensis conuocarentur Episcopi & Regum Principumq; & omnium Potentatuum Oratores ex omni Natione in Concilium.

DE FIDE ECCLESIAE
Christi. Cap. V.

PE. Si quando igitur congregati in unum fuerint uiri docti ac religiosi ex omni natione quae sub caelo est, ut & mores deprauatos reformat, atq; abusus & scandala tollant & a sectis atq; erroribus Ecclesiam liberent, Tunc certe summus Pontifex, ad sectarum professores, quos paterno zelans amore, pro pastoralis suo officio, in Ecclesiae unitatem reducere conabitur, ut iuxta Euangelium Christi, fiat unum uile & unus pastor, Dicit.

Videtur fratres, quot milia sunt in Christianis ex omni natione, qui credunt in Christum unanimiter, sicut crediderunt patres & maiores nostri, & omnes aemulatores sunt Ecclesiae unitatis, Audierunt autem de uobis, quia discessionem docetis a Sede Apostolica & a ritibus Ecclesiae antiquis, quos obseruauerunt patres uestri, quos & uos ipsi diu obseruastis, eosq; a parentibus uelut per manus accepistis et cum lacte suxistis, e matrum uestrarum uberibus. Quid ergo est

Ioh. 10.
Vide Act.
21. simile qd
dam.
Oratio Ro.
Pont. ad se
ctas.

go est fratres: Vtiq; oportet conuenire multitudinem, ut omnes simus unū in Christo, & nō sint in nobis schismata, Si mus autem perfecti in eodem sensu & in eadem scientia, ut id ipsum dicamus omnes, idemq; sapiamus, & in eadem per maneamus regula. Merito debuerat uos à nouis doctrinis deterrere illud Apostoli ad Galatas. Et nunc iterum dico uobis, si quis uobis Euangelizauerit præter id quod accepistis, Anathema sit. Et illud eiusdem ad Thessalonicenses. Rogamus autem uos fratres, ut non cito moueamini à uestro sensu, neq; terreamini neq; per spiritum, neq; per sermonem neq; per epistolam tanquam per nos missam, Sed state & tenete traditiones quas didicistis.

1. Cor. 1.
Phil. 5.

Gal. 1.
2. Thessa. 2.

Non ignoratis fratres, quam necessaria sit ad salutem Charitas, quæ disiuncta unit, ac dispersa in unum congregat. Si enim linguis hominum loquar & angelorum, & si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, Nihil sum. Vt igitur reuertamini nobiscum in unum, & qui à nobis exiistis, ad nos redeatis, dabitur uobis placida ac plena audientia, super omnibus punctis & articulis, propter quos discessionem à nobis fecistis, ac schismata contra Ecclesiæ unitatem excitastis, Si hæc aut similia uobis placide dixerit Ro. Pontifex, Areni, publice in Concilio, quid habes quæso, quod uel excipias contra hæc, aut illi opponas? A R. Cum hæc pacis & unitatis uerba sint, neq; excipere neq; opponere contra ea quicquam libet. Nam & ego unitatis audus existo, ac discessionem ab Ecclesia probare non possum. Quam & Lutherus ualde reprehendit olim in plerisque libris suis. Veruntamen à pura Euangelij doctrina & fide Christi, propter traditiones Pontificum & scholasticorum impuras

Charitas dis
iuncta unit.
1. Cor. 13.

Luth. in epla
stola ad Gal
la. c. 6.

Traditiones
Ro. Pont. &
Doctrinæ
scholasticor
um Theos

⚡ nugas, logorum.

Dialogus Io. Cochläei

Non omnes
Laici Ger-
maniae Lu-
therani sunt

Heb. 11.

Hæresis fidei
dei contra-
ria.

nugas desciscere nō possum. P A. Aequa dicis Areni, si modo probare possis, Pontificum traditiones & scholasticorū Theologorum subtilitates, quas tu nugas uocas, esse contra doctrinā Euangelij fideiue Christi. A R. Hæc nostri multis probauere libris, P E. ad Laicos scilicet indoctos ut cunq; probauerunt. Experieris aut̄ propediem in Concilio, quā difficile sit illa probare ad uiros doctos, et ex omni natione in unum congregatos. Tametsi nequaquā adhuc omnibus Germaniæ Laicis ista persuasistis, ut interim de laicis aliarū nationum taceam, qui dogmata uestra maxime abhorret ac detestant̄. Quem obsecro non mouistis lapidē, quē non sub his laborē, quo non estis usi dolo aut subdolo uerbi Dei pretextur̄. Quos non subornastis persuasores, ut in sectā uestram traheretis Nobilissimū Regē nostrū ac magnos quosdam Principes, tum Electores Impij Albertū Cardinalē & Archiepiscopū Mogontinū & Magdeburgensem, ut fratrem eius Germanū, Marchionē Brandeburgensem, ut Ludouicū Comitē Palatinū Rheni Ducemq; Bauarię, Tum alios haud obscuros Roma. Imperij Principes, ut GEORGIVM Ducem Saxonie, ut Henricū, Ducem Brunsvici, ut Vuilhelmū et Ludouicū fratres, Duces superioris Inferiorisq; Bauariæ omnesq; Principes & Potentatus inferioris Germaniæ, &c. Neq; tñ quēquā eorū per tot iam annos atq; etiā annorū lustra persuadere ac lucrari, hoc est, seducere ac perdere potuistis. P A. Hæc missa faciamus Petrei, & ad rerum, de quibus disceptamus, capita intendētes, primum de fide confabulemur, Quæ in rebus diuinis, uelut fundamentum primū, maxime necessaria est, Sine fide enim impossibile est placere Deo, ut ait Apostolus. Nisi enim fides recte habeat, quæcunq; superstruxeris, corruent. P E. Recte mornes Patee, Adeo enim nobile ac necessariū donum est fides, ut sit

ut sit uita animæ, & sine ea iustus uiuere non possit. Iustus enim ex fide uiuit, ut ait quidam propheta & Paulus Apostolus. Quapropter grauissimū malum est heresis, quæ tam nobile donum Dei corrumpit, & animam omnibus despoliat uirtutum bonis. Ideo hæreticum hominē iubet idem Apostolus post primā et secūdā correptionem deuitare, uelut subuersum ac delinquentem, proprioq; iudicio condemnatum. P A. Hoc est ergo, quod mihi hoc tempore maxime dolet, tot esse apud nos hæreses & sectas intra XV. annos exortas, & ab inferis in lucem reuocatas. ARENIVS. An & Lutheri partem sectam aut hæresim dicitis? P E T. Quis dubitat? Omnis enim pars multitudinis à toto seu uerbo suo separata, secta latine, à secando, & hæresis Græce dicitur. ARE. Quis uero frequentius aut copiosius acriusue fidem his nostris temporibus, docet, astruit ac defendit quā tot libris sermonibusq; & epistolis fecit Lutherus? P E T. Utinam uerbum omnino nullum de fide scripsisset. AR. Quid ita? P E. Rogas? Cui enim unquam profuit no uis suis de fide Paradoxis? Quot uero strages corporum? Quot interitus animarum? Quot Ecclesiarū perturbatio nes atq; ruinas? Quot uitæ pestes, morum corruptelas, religio nis priscæ & timoris Domini exufflationes, pestiferis suis de fide disputationibus procurauit ac dedit. ARE. Quando nobis hæc unquam probabis? P E T R E I V S. Nunc statim, si uis. ARE. Quāuis hæc tua dicta mihi ma xime & Paradoxa & incredibilia uideantur, iudicium tamen te patienter, ne dicat Paceus, me, qui postremus adueni uestrum perturbare colloquiū. Dic ergo, ubi tot malis causam fide sua dedit Lutherus? P E. Dicam Areni, nō illius odio, sed ueritatis amore incitatus, in ædificationē sane & utilita tem proximorū, non ad destructionē aut iniuriā ullius mor

Abac. 2.
Rom. 1.

Ad Tit. 5.

Paradoxa
Lutheri de
fide.

Dialogus Iohan. Cochlaei

Mala non pauca ex noua fide Lutheri
Incipit. Babylon. c. de Euang. char.
Fides Lutheri tollit laudem Dei gratiarum actionem & dilectionem Dei.
Math. 22.
Exod. 15. Luc. 10.
Psal. 61. Ro. 2. Prophanat Sacramenta.
Luth. In asser. art. 1.

talium. Primum igitur dico illum suis de fide paradoxis ne-
 mini profuisse, obtuisse autem innumeris. AR. id ostende
 PE. ostendo id hac ratione. Nam per suam de fide doctrinam
 minuit cultum Dei, induxit contemptum sacramentorum,
 attulit neglectum & omissionem bonorum operum, & falsam
 persuasit hominibus de salute securitatem. AR. haec nega-
 gabit Lutherus. PE. Ego breuissime ex proprijs eius dictis
 ostendam. Primum namque quod minuit cultum dei, hinc patet,
 quod scripsit in sua Babylonia, Nos cum Deo nunquam aliter age-
 re posse quam fide in uerbum promissionis eius, quia opera
 Deus nihil curet, nec eis indigeat. AR. Quid hic mali est?
 PE. plusquam expedit, Nam per hoc dictum tollitur laus dei et
 gratiarum actio de praeteritis bonis, quae Deus hominibus con-
 tulit, cum uerbum promissionis non sit nisi de futuris. Dein
 de tollitur primum & maximum mandatum legis & Euange-
 lij, quod est, Diligas deum ex toto corde tuo &c. Quia Lu-
 therus docet nos non nisi fide cum deo agere posse. Ait itaque nos
 debere Deo fidem, proximo dilectionem. Quid amplius? tol-
 lit praeterea omnem cultum & honorem dei, quem homines deo
 in templis exhibere solent, dum asserit, quod Deus opera nihil
 curet. Hos tres errores breuissime tribus scripturae dictis con-
 futabo. Primum per illud Moysi canticum, Cantemus do-
 mino, gloriose, n. magnificatus est &c. Secundum per illud
 Christi uerbum ad Legis peritum. In lege quid scriptum est
 &c. Hoc fac, et uiues. Tertium per illud Psalmistae & Apo-
 stoli, Tu reddes unicuique iuxta opera sua. Vides ne iam Arie-
 ni, quam contumeliosus & iniquus Deo sit per suam de fide
 doctrinam Lutherus? AR. Nostri non ita declarant.
 PA. satis superque & breuiter & aperte declarata sunt.
 PE. Audite igitur nunc alterum malum, idque grauissi-
 mum, quo sacramenta Ecclesiae hominibus contemptibilia

lia

lia fecit. Ait enim in assertione sua. Non saluat baptis-
mus, sed fides baptismi, Non sacramentum, sed fides
sacramenti iustificat. Item. Nos autem dicimus, nec noui
nec ueteris Testamenti sacramenta, sed solam fidem iustifi-
ficasse. Docet itaq; sacramenta Ecclesiae tantummodo esse
signa externa, quae non dent gratiam recipienti illa. Hinc or-
ta sunt maxima sane & quam plurima in populo Dei mala.
Quinq; enim sacramenta blaspheme ac contemptibiliter res-
iecta sunt ab omnibus nouis sectis, quae ex Luthero natae
sunt. Duo residua multis erroribus iniurijsq; prophanata.

Inde negatur baptismus paruulis apud Anabaptistas, et Anabaptis-
rebaptizantur adulti, tanquam baptismus paruulis, qui non starum origo.
dum credunt neq; fidem per aetatem habere possunt, nihil
profit. Aduersus hunc errorem Lutheri multa scripserunt
Episcopus Roffensis & Iohannes Cochlaus, quae referre
longum esset, Hic sufficiat eam tribus confundere scripturae
locis. Quorum primus est in Euangelio Iohannis, Hic est
q; baptizat in spiritu sancto. Alter Pauli ad Galatas. Qui Ioh. 1.
cumq; enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Gal. 3.
Tertius Petri in priori Canonica, Quod & uos nunc similis 1. Pet. 3.
formae saluos facit Baptisma. AR. Iftam Lutheri sententiam
clarius et copiosius asseruit in locis communibus Philippus
noster. PA. At ubi uiderunt tanta inde exoriri mala, poenis
tendo aliter scripserunt ambo, tum contra Rebaptizatores,
tum in uisitacione Saxonica & in Apologia sua Philippus
PE. Neq; tamen ibi sincere & absq; errore scripserunt. Et si
nihil erroris ibi esset, apud Anabaptistas tamen nihil amplius
proficerent, qui semel haustum ac deuoratum errorem mor-
dicus per omnia supplicia tenent. Rei sunt igit (ut uereor)
ambo coram deo uniuersi sanguinis, quem Anabaptistae tam
atrociter fundunt, quia falsum istud dogma de fide, contra
x 3 baptis

Neglectus bonorū operum. baptismum, illis suggererunt. P A. Perge ad tertij mali declarationem. P E. Tertiū dixi malum, q̄ attulit neglectū & omissionem bonorū operum. Bone deus quantum hic mali dedit ac procuravit, dum docuit aduersus Cochleum, in re

Luth. cōtra Io. Cochleū conscientiarum solam fidem totū esse, opera nihil esse. Hinc innumeri sacerdotes & Monachi omiserunt horas Canonicas & multa alia deuotionis & pietatis exercicia. Hinc Quadragesima cum alijs Ieiunijs in crapulam transierunt, Hinc pauperibus subtractæ sunt elemosynæ, adeo, ut in plaribus que oppidis Misniæ, Lusatiæ, Slesia &c. ubi prius nutriebantur CC. aut CCC. scholares pauperes, nunc per annos aliquot, post hanc Lutheri aduersus opera de fide doctrinam, uix alantur XX. aut XXX.

Luth. In sermo. Ita deus dilexit mundum.

Dixit enim alicubi Lutherus. Angusta est uia, oportet te fieri tenuem, si uis per eam transire, ac per petram penetrare. Qui autem operibus onerati sunt, sicut conchilibus circumsepti sunt peregrini S. Iacobi, ij penetrare nō poterunt. Ideo oportet te tenuem & gracilem fieri. Si ueneris cum magnis sacco, operum plenis, deponere oportebit, alioqui penetrare non poteris.

Matth. 10.

At contra has falsissimas insanias eius, manifeste dicit dominus in Euangelio. Quicumq; potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, amen dico uobis, non perdet mercedem suam. Item. Et tunc reddet unicuiq; secundum opera eius. Item Thezaurizate uobis thezauros in celo. Et Iohannes in Apocalypsi. Opera enim illorum sequuntur illos. Et Paulus ad Timotheum. Scio enim cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum seruare in ælum diem. P A. O quam durum erit Luthero, de tot bonorum operum omissionibus persusam doctrinam procuratis, Deo rationem reddere, Cum ex Euanges

Ib. 16.

Ib. 6.

Apoc. 14.

2. Timo. 1

Euangelio manifestum sit, quid Christus in nouissima die *Matth. 23.*
ad operum misericordiae omissores dicturus sit, Esuriui &
non dedistis mihi manducare &c.

Sed perge ad declarandum nobis Quartum (quod com-
memorasti) malum, quod Luthero impingis. PE. Utinam *Falsa securitas de salute.*
falso impingerem illi, sed uerba eius nimium sunt manifesta
Ait enim in sua Babylone. Ita uides, quam diues sit homo *De Capti. Babylo. c. de baptismo.*
Christianus siue baptizatus, qui etiam uolens non potest per-
dere salutem suam quantiscunq; peccatis, nisi nolit credere.
Nulla enim peccata eum damnare possunt, nisi sola incredulitas,
Caetera omnia, si redeat uel stet fides in promissionem diuinam,
baptizato facta, in momento absorbentur per eandem fidem.
Hec & similia dicta eius ita reddunt plerisque stolidos
securus, ut credant se nullis peccatis salutem perdere posse,
dum credunt sibi in baptismo semel & peccata remissa
& uitam aeternam promissam ita fuisse, ut nulla peccata,
quae post baptismum fiunt, promissionem illam irritam reddere queant.

At haec falsissima esse, quis dubitet? Nam ipse dominus *Reprobatio Luc. 12. Ro. 11.*
ait, seruus sciens uoluntatem domini sui, & non faciens, uapula-
bit multis. Et Paulus. Vide (inquit) bonitatem & seueritatem
Dei in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem, In te autem
bonitatem dei, si permanseris in bonitate, Alioquin & tu excideris.
Item. Qui stat uideat ne cadat. Et Petrus, facta sunt eis posteriora
deteriora prioribus. Melius enim erat illis, non cognoscere uiam
iustitiae, quam post agnitionem retrorsum conuerti &c. At Lutherus
ita excutit omnem Dei timorem e mentibus hominum per nouam
de fide doctrinam suam, ut in alio quodam loco dicat, quod fides
nullo modo esse potest, nisi sit uisus quaedam & indubitata
opinio, qua homo certus est super omnem certitudinem, se se
placere Deo, se habere propitium & ignoscentem Deum.

Reprobatio

Luc. 12.

Ro. 11.

1. Cor. 10.

2. Pet. 2.

In commen

ta super

Psal. 13.

Deum

Dialogus Io. Coc.

Deum in omnibus quæ fecerit aut gesserit, propitium in bonis, ignoscentem in malis. Quid enim est fides (inquit) quæ non est talis opinio?

Ad hæc & id genus innumera Lutheri falsa de fide Paradoxa, quid putas, Areni, in Concilio dicturos esse Doctos viros ex omni Natione in unum congregatos: An nõ obijcient hic protinus illud Salomonis. Sũt iusti atq; sapientes, & opera eorum in manu Dei, Et tamen nescit homo, utrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta. AR, Huic obiectioni iam pridem responderunt Lutherus & Philippus. PE, facile quidem respondent ad plebem indoctam, cui tam plausibilia placent, sed uiderint, qd Deo aliquando responsuri sint, & doctis in Concilio uiris. PA, Mihi sane ista excusatu difficillima uidentur, utpote absurda, scandalosa, & scripturis atq; etiam rationi naturali contraria. PE. Sed adhuc magis absurda infinitis amarulētissimisq; contentionibus docuit Lutherus de fide, dum contendit, qd sola fides iustificet, Quod & Philippus eius affirmat, sed extat contra hoc eorum paradoxum bene longa confutatio per Cochleum in Tertia Philippica, Nusquam enim probare aut ostendere possunt, qd hæc uox, Sola, sit in scripturis fidei adiuncta, dum ei tribuitur iustificatio. Et haud obscure ipsimet hoc ipsum redarguunt, dum affirmat, ueram fidem sine operibus non esse, quemadmodum nec ignis sine calore est, nec aqua sine humore. Et ramẽ, cum dicunt, Sola fides, maxime opera excludere & à fide separare uolunt. PA. Nimis intricata docent, dum sic docent, implicent enim contradictionem. PE. Ita est, sed ipsi importuna uerbositate omnes obtundere satagunt. AR. At nihil docent contra XII, articulos fidei, qui ponuntur in Symbolo Apostolorum. PE. Si docti uiri in Concilio examinauerint

runt eorū Catechismos, multos apponēt (haud dubito) obediētes. Nos paucula quędā indicasse sufficiat, ne uerū esse putēs, quod supra dicebas, neminē defendisse fidem acrius aut copiosius quā fecerit Lutherus. Manifestū est em̄, quod nunc multo debilior sit fides in mentibus hominum quā fuit ante annos xx. anteq̄ Lutherus de fide scribere cōpisset. Si ergo ex fructibus arbor recte cognoscit̄, quid dubitas, malā istā dānare ac maledicere arborē, ex quā tā mali nati sunt fructus?

DE ECCLESIA ET EIVS membris. Caput VI.

PACE. Multas audio passim contentiones de Ecclesia
mēbrisq̄ eius, quas expediret p̄ Cōcilij determinatio-
nē tolli. **AR.** Si hic appbaret̄ regula, quā docet Lutherus,
mox omnis cessaret cōtētio. **PA.** Quę est illa regula? **AR.**
Signum (inquit) quo cognoscit̄ certissimū, ubi Ecclesia sit,
est uerbum Dei, Ecclesia em̄ sit uerbo Dei, non ipsa facit uer-
bum. Non enim ideo uerbum dei est quia Ecclesia dicit, sed
quia uerbum dicit̄, ideo ecclesia est. Hęc Lutherus. Male igitur
iactitant se Papistę, qui traditionibus hominum nitun-
tur, quod apud ipsos sit Ecclesia, cum non habeant uerbum
Dei, p̄ quod Ecclesia sit et cōsistit. **PA.** Quid tibi uidet̄ Pe-
trei? admittis istā Luttheri regulā, et hanc illationē Arenij?
PE. Quamuis pacis gratia libenter admittā, quicquid bona
conscientia et salua fide admittere possum. Attamen hęc
tum Lutheri, tum Arenij uerba simpliciter admittere non
possum. **PA.** Quam habes aduersus ea causam? **PE.** Dicā, **Reprobatio**
Si enim uerbum dei signū certissimū est ad cognoscendū,
ubi nam sit Ecclesia Christi, Iudęi quoq̄ & heretici haberēt
apud se Ecclesiā Christi. Nam & ipsi habent uerbum Dei.

y ARE.

Regula Lu-
theri de Ec-
clesia.

Luth. de ab-
rogāda Mis-
sa.

Reprobatio

Dialogus Iohan. Cochläi

A R. Iudæi & hæretici solum habent uerbū scriptum & literam mortuā. Ecclesia autē habet uerbum Dei uiuum & spiritum uiuificantem. Illos litera occidit, Ecclesiam spiritus uiuificat. **P E.** Recte dicis Areni, At Iudæi quoq; et heretici affirmant se habere uerū & uiuū uerbū dei, non mortuā literam, sed spiritum uiuificantem. Quid ergo, si de Ecclesia nobiscum cōtendant? Quis inter ipsos & nos discernet? **A R.** Spiritus ueritatis, qui iuxta promissum Christi, docebit nos omnia. **P E.** At illi non minus quam uos illum spiritū ueritatis sibi arrogant. **A R.** Quis eis credat? **P E.** Quid si ē conuerso dicant, Quis credat tibi? **A R.** Nos habemus testimonia scripturæ sacræ, ubi Christus dicit, Dic Ecclesiæ, & Paulus, an Ecclesiam Dei cōtemnitis. **P E.** Eadem uerba profese adducunt et hæretici, Iudæi autē ea quidem non recipient, sed alia pro sese longe antiquiora producent, ex lege, ex psalmis & ex prophetis. In lege enim scriptum est. Non intrabit Eunuchus ecclesiam Domini. Et in Psalmis, In medio ecclesie laudabo te. Item, Laus eius in Ecclesia sanctorū. Deniq; in prophetis ait Hieremias in Threnis. De quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam. Et Iohel, Sanctificate ecclesiam.

Obiectio Iudæorum. Quid ergo, si dicant nobis Iudæi, se antiquiora ex scripturis habere iura ad ecclesie nomen quā nos habemus? **A R.** Quid hic dicam aut respondeam, non satis scio, Non enim recordor, ubi nodum istum dissoluerit Lutherus aut Philippus. **P E.** Ita ne totus pendes ex Luthero et Philippo? **A R.** Hi mihi præcipui uidentur, & præ cæteris placent. Forsitan autē & ipsos cum Virgilio dicere oportet. Non omnia possumus omnes. Si tu autem habes in promptu, quid hic Iudæis hæreticisq; respondeas, rogo, ne graueris dicere, & rem istam

istam explicare, ne nos altercando rem totam perdamus, alij
 lijs eam sibi uendicantibus. P E. Si dicendū mihi sit qd sen-
 tio, sub correctione, saluo semper meliori iudicio, dictū uo-
 lo. P A. Nullus adest hic Cenfor seuerus, rigidusue haretis-
 cæ prauitatis inquisitor, qui uerba tua duriter captet, aut ad
 rigorem norme suæ examinanda contorqueat. Dic ex bo-
 no & æquo, iuxta animi tui sententiam, secundum dicta s-
 men scripturæ & sanctorum patrum. P E. Primum igitur
 Iudæis ita responderim. Et si Maiores nostri ante Christi sal-
 uatoris nostri natiuitatem, qui Christum expectabant & in
 eum credebant, ueram habuerunt Ecclesiam ac uerum uer-
 bum Dei & spiritum uiuificatē atq; adeo ipsimet uera do-
 mini Ecclesia fuerant, De qua iam adductæ à me supra, in-
 telligi debent scripturæ. Auentu tamen domini nostri Iesu
 Christi uetula facta est & sterilis atq; effœta Iudæorum Ec-
 clesia, De qua scriptum est in cantico Annæ. Et quæ multos
 habebat filios infirmata est. Et in Esaia, Multi filij desertæ
 magis quàm eius quæ habebat uirum.

Responso:

1 Reg. 2.
Esa. 54.

Morte autem domini non solum sterilis uetula sed etiam
 crudelis & blasphema meretrix facta est, sine lege, sine rege,
 sine unctiōe. Cui impropert Dominus per Esaia dicit
 cens. Quomodo facta es meretrix ciuitas fidelis. Et per Hie-
 remiam. Frons mulieris meretricis facta est tibi. Item per
 Ezechielem. Propterea meretrix audi uerbum Domini.
 Hæc dicit Dominus Deus, Iudicabo te iudicijs adultera-
 rum effudentiū sanguinem. Item per Danielelem, Et post
 hebdomadas L XII. occidetur Christus, & non erit eius
 populus qui eum negaturus est.

Meretrix:

Esa. 1.

Hier. 3.

Ezech. 16.

Dan. 9.

Scelere igitur crudelitatis & infidelitatis suæ facta est gens
 Iudæorum Ecclesia malignantiū & synagoga Satane, ac ue-

Synagoga

Satane.

Dialogus Ioan. Cochläi

**Psal. 71.
Gen. 22.**

ra Ecclesie tum nomine tum dignitate et gratia iuste despo-
liata. Christus enim in cruce aliam sibi sponsam ex gentibus
uelut secundus Adam, de latere suo produxit, De qua di-
cit Psalmista. Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ,
omnes gentes magnificabunt eum. Et longe ante eum dixe-
rat Deus ipse ad Abraham. Benedicetur in semine tuo om-
nes gentes terræ. Hæc breuiter Iudæis responderim, quibus
uerbum Dei factum est panis luctus & mensa scandali, lites
ra occidens & poculum fletus, Sicut ait pphetice Psalmis-
ta, fiat mensa eorū coram ipsis in laqueum, & in retributio-

Psal. 69.

nes & in scandalum, obscurentur oculi eorum, ne uideant,
& dorsum eorum semper incurua. P A. Pulchre profecto
retūdis Iudæorū superbiā, mutuatis ex p̄pria eorū pharetra
sagittis, dum ex ueteri testamento probas cuncta que dicis,

**Heretici La-
piche sunt et
Centauri.**

Nunc si ex nouo testamēto hæreticorū superbiā identit̄
dem retuderis, & sponsam Christi sanctā Ecclesiam ab eorū
impuro complexu uindicaueris, non minori laude mihi dig-
gnus uideberis, quam Poetis est Theseus, qui sp̄sā Pirit̄
thoi ab iniurijs Lapitharū et Cētaurorū armis & graui pres-
lio asseruisse fert̄. Quid em̄ aliud sunt heretici q̄ monstra bi-
formia, trucesq; Centauri? qui sub pelle ouina rapaces sunt
lupi, ac uere Hippocētauri, qui sponsam Christi rapere, et in
perfidia castra abstrahere moluntur. P E. Vereor, Paccē, ne
forte Arenius existimet in se dictū, si liberius que sentio in
hereticos dicturus sim. A R. Tume igitur pro hæretico has
bes? P E. Ego te ut ueterē amicū libenter p̄ bono uiro accie-
pio atq; habeo, modo non sis nimium addictus Luthero,
quem necessario pro hæretico me habere intelligis A R E

**Luthe. neces-
sario pro he-
retico hãoẽs
dus est.**

N I V S. Quid necessario? P E. Cogente me publicorum
iudiciorū autoritate. Quomodo em̄ pro hæretico nō habeā
eum, quem & summus Pontifex Romę cum omnibus Car-
dinalibus & Theologis suis in Bulla Apostolica, quem Ro-

Imperator Vuormaciæ cum omnibus Principibus & statibus Imperij in publico Edicto, Quē tot Vniuersitates præclaræ per suos Doctores, Iurisiurandi religione constrictos & in examen adductos, solenni more in suis determinationibus, pro heretico declarauerunt ac damnauerunt publice: Nonne reus essem & Idololatriæ per peccatum inobedientie, & læsæ Maiestatis per contemptum, si illum non pro heretico, sed pro Doctore Catholico & approbato tenerem, maxime si & Doctrinam eius acceptarem & sequerem, Quē à summis potestatibus, uelut hæreticum tot iam annis præiudicatum atq; damnatum non ignorem? An non incidere rem atq; per inobedientiam impingerem & in Canonem, illū Apostoli. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Qui enim potestati resistit, Dei ordinationi resistit: **1. Reg. 15.**

AR. Dura sunt hæc Petrei, sed de persona sua uiderit ipse Lutherus, Ego Euangelio potius quàm illius persone sum addictus. **P. E.** Contra Euangelium nihil unquam dicere sciens prudens uolo. **A. R.** facile igitur te audiam, dic, ut petit Paceus. **P. E.** Audistis iam supra, Iesum Christum, Dominum & saluatorem nostrum, dato synagogæ libello repudiij, aliam sibi in cruce sponsam, ex latere suo produxisse atq; copulasse, & quidem indiuiduæ coniunctionis uinculo, De quo Apostolus ait, Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo & Ecclesia. De quo & ipsemet dominus prædixerat in Euangelio. Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Et præcesserat mox ab initio creaturæ pulcherrima huius sacramenti & sacratissimæ desponsationis & copulæ figura, in primo Adam dormiente, ex cuius latere formata fuit Eua, uirgo, sponsa & uxor eius, **Ro. 12.**

De qua ipse, à somno excitatus, prophetice dicebat, Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Hæc sublimis **Sponsa Christi.**

Ro. 12.**Sponsa Christi.****Eph. 5.****Ioh. 12.****Gen. 2.**

Dialogus Io. Coc.

Ille diuinorum perscrutator myfteriorum Paulus, in terciū celum raptus, clare cognoscens, in epistolis ſuis paſſim inſi- nuat nobis, pro modulo captus noſtri. Ait enim ad Corin- thios. Vós autem eſtis corpus Chriſti, & membra de mem- bro. Item, Factus eſt primus Adam in animam uiuentem, nouiſſimus Adam in ſpiritū uiuificantem. Item, Deſpon- di uos uni uiro uirginem caſtam exhibere Chriſto. Et ad E- phesios. Et ipſum dedit caput ſuper omnem Eccleſiam, que eſt corpus ipſius & plenitudo eius, qui omnia in oibus adim- plet. Item. Viri diligite uxores ueſtras, ſicut et Chriſtus dile- xit Eccleſiā, & ſe ipſum tradidit pro ea, ut illam ſanctifica- ret, mundans eam lauacro aque, in uerbo uitæ &c.

1. Cor. 12.
Ib. 15.
2. Cor. 11.
Ephc. 1.
Ib. 5.

Eccleſia Ch-
riſti Petro
commendas
ta.
Ioh. 21.

Hanc igitur Eccleſiam, dominus, ex hoc mundo diſceſ- ſurus, Petro regendam commiſit, quando dixit ei, Simon Iohannis, diligis me plus his? Paſce agnos meos, paſce oues meas. Hunc Chriſti Vicarium, & præcipuum ouium Chri- ſti paſtorem, cui traditæ ſunt clauſes regni cœlorum, uelut ſupremum uerticem in Eccleſia Dei, uenerabiliter agnouerunt omnes alij Apoſtoli cum toto credentium in Chriſtū numero, Quemadmodum & ex Actibus Apoſtolorum & ex traditionibus ſanctorum patrum manifeſte conſtat.

Primatus Pe-
tri.
Act. 1.
Ib. 26

In omnibus enim Eccleſie negocijs ipſe primatū tenuit, Nam mox poſt aſcenſionem Dñi, anteq̄ completi eſſent dies Pentecoſtes, cum alius eligendus eſſet in locum Iudæ proditoris, Exurgeus Petrus in medio fratrum, cauſam p- poſuit, Et accepto in linguis igneis ſpiritu ſancto, Petrus ſtans cum Undecim, eleuauit uocem ſuam, & locutus eſt Iudeis admirantibus, Cūq̄ multi corde compuncti dicerent Quid faciemus uiri fratres, non alij reſponderunt Apoſto- li, præſente Petro, ſed ei tanq̄ ſupremo ceſſerunt loquendi ac præſiniendi autoritatem, Ita & Iohannes, quem maxime diligebat

diligebat Iesus, cessit Petro in sanatione claudī, Cumq; capti
iam essent, rursus Petro cessit loquendi autoritatem, Ita et in
præuaricatione Ananiæ & Saphyræ Petrus præ alijs corripiendi autoritatem habuit, Cumq; Iudæi sacerdotes præcipiendo præcepissent Apostolis ne docerēt in nomine Iesu, Respondens Petrus et Apostoli dixerunt, Obedire oportet. Deo magis quàm hominibus. Si iam nihil prærogatiuæ præ alijs Apostolis habebat Petrus, Cur ubiq; nominatim & specialiter præ alijs commemoratur? Cur ait Lucas, Respondens Petrus & Apostoli dixerunt, Cum breuius dicere potuisset, Respondentes Apostoli dixerunt: Longum foret omnia ex Actibus Apostolorum loca commemorare.

Ea est igitur uera & Vniuersalis Ecclesia Christi, quæ Petrum & successores eius, uelut supremum pastorem & Vicarium Christi agnoscit, eique obedit, & pro eo orat, Quæ admodum in publicis precibus dicere solemus. Oremus pro pastore nostro, hoc est, pro Papa, seu Ro. Pontifice. Quisquis ergo hunc Ecclesiæ pastorem & Principem summumq; sacerdotem non audit, sed contemnit, hic non est de Ecclesia Dei, nec de ouibus Christi. Vocem enim pastoris audiunt oues Christi, uocem alieni nō audiunt, ut affirmat ipse Dominus in Euangelio. Quicumq; igitur separant se à Ro. Ecclesia, quæ caput est omnium Ecclesiarum, de uera Christi Ecclesia esse non possunt, Quia non tenent caput (ut ait Apostolus) ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum, crescit in augmentum Dei. AR. Si Papa temporibus nostris talis esset, qualis Petrus & successores eius permulti fuerunt, nemo quereretur ab eo seperari, Cum autem Ro. Curia sit quauis Babilone corruptior, quod mirum, si uiri boni ab ea exire festinent, ut saluent animas suas: Clarum enim habemus eius rei exemplum & autoritatem in factis

Quæ est ergo uera & Catholica Ecclesia.

Ioh. 10.

Coloss. 2.

Obiectio contra Ro. Ecclesiam Gen. 19.

Dialogus Ioan. Coch.

- Gen. 19.** sacris litteris, Nam cum Loth de Sodoma exire tardaret, Angeli iubebant, immo cogebant, et apprehensa manu eduxerunt eum, dicentes, Salua animam tuam, noli respicere post tergum. Et propheta clamat, Recedite Recedite, Exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eius. Et Apostolus.
- 1. Cor. 5. Solutio.** Scripsi uobis in epistola, ne commisceamini fornicarijs. Item. Non commisceamini cum illo, ut confundatur. P E. Hac sunt ficulnea illa perizomata, quibus pudenda hæreticis tegit Diabolus, ut retineat eos extra Ecclesiæ unitatem, in certo æternæ damnationis statu. Quemadmodum enim nemo extra arcam Noë in generali diluuiio saluari poterat, Ita nemo potest extra Ecclesiam (quæ teste Aug. per Arcam figurata fuit) saluari unquam poterit. AR. Tu sacræ scripturæ loca, Diaboli perizomata dicis? P E. dico, si male intelligantur, aut in reprobò sensu plebi proponantur. Nosti enim quot scripturæ sacræ allegationibus ipsum dominum, qui omnia nouit, in præcipitiū dare uoluerit Tentator. AR. Ego nullum hic locum scripturæ in reprobum sensum retorssi. P E. Aliter tamen intelligis, aut intelligi uis, quam oportet. Loquuntur enim adductæ scripturæ, de externa & corporali cohabitatione seu conuersatione, Tu intelligis aut intelligi uis de interno spiritus uinculo, quo Christi membra & sibi inuicem per charitatem & fidei unitatem, & capiti per obedienciæ officium, connexa sunt, & inseparabiliter coniuncta permanere debent, ut sint unū in Christo, Quæ admodum Christus ipse petijt, & Apostolus docuit. Obsecro (inquit) uos ego uinctus in domino, ut digne ambuletis uocatione, qua uocati estis, Cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia, supportantes inuicem in charitate, solliciti, seruare unitatem spiritus, in uinculo pacis. Et alibi ait. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.
- Vtinam

1. Cor. 5. Solutio.

1. Pet. 5.

**Aug. de ci
ui. Deilib. 15
c. 26. & 27.**

**Ioh. 17.
Eph. 4.**

Gal. 6.

Vtinam uero Areni hic diligenter legeres atq; relegeres Lutheri commentarium super hunc locum Pauli ad Galatas, ut inde intelligeres, quam scelestum & impium sit Ro. Ecclesiam, propter prauos mores eorū qui Romæ sunt, deserere, & per separationē schismaticam ab ea discedere. A R. Legi profecto, sed nihil tale ibi inueni, quod tu dicis. P E. Fortitan incidisti in exemplar posterioris æditionis. Posteaquā enim ipse met à Ro. ecclesia manifeste desciuit, ne uideretur seipsum damnare, omisit ibi multa, quæ prius ediderat anno Domini M. D. XIX. A R. Vnde id nostis? P E. Certa experientia, Nam anno domini M. D. XXIII. Cum obijcerem Lutheranis quibusdam locum illum Lutheri, ipsi negantes talia ibi haberi, offerebant mihi exemplar posterioris æditionis. Quod cum perlegerem in eo loco, & nihil tale reperirem, ipsi subridendo fatebantur, data opera omissum fuisse quod ego querebam. P A. Si ad pacem & unitatem (quam desyderamus & colloquio isto quærimus) seruiunt aut conducunt, quæ perperam ibi omissa sunt, ne graueris quæso, ex priori eius æditione paucula ex ijs recitare. P E T. Prolixiora sunt quam ut hic commode recitari omnia possint, sed ut mones, paucula recitabo.

Hæc em̄ sunt eius uerba. Alioquin (inquit) Cur nō Moses quoq; reliquit duræ ceruicis populū? Cur nō Heliseus & prophetæ reges Israel Idolatras? Cōsequens est, quod Boemorū discidiū à Ro. Ecclesia, nulla possit excusatiōe defendi, quin sit impium, & Christi omnibus legibus contrariū. Quia contra charitatem, in qua oēs leges summant, perstat. Nam hoc, quod unice allegant, sese timore Dei & conscientie defecisse, ne inter malos sacerdotes & pontifices uiuerēt, hoc eos maxime omnium accusat. Si em̄ sunt mali pontifices, sacerdotes, aut quicumq;, & tu uera charitate ferueres, nō

Luthe. pro
prio iudicio
condēnatus

Verba Lut.
contra seip
sum, & con
tra Bohemo
rum discidiū

z diffus

Dialogus Io. Cochläi

diffugeres, sed etiam si in extremis maris esses, accurreres, fleres, moneres, argueres, prorsus omnia faceres. Et hanc Apostoli doctrinam secutus, non commoda, sed onera ferenda tibi esse scires. Itaque claret, totam Boemicae istius charitatis gloriam, esse meram speciem & lucem, in quam se angelus Satanæ transfiguratur.

Attende o lector.

Nunquid & nos, qui ferimus onera, & uere importabilia monstra Rom. Curia, ideo fugimus & discedimus? Absit, absit, Reprehendimus quidem, detestamur, oramus, monemus, Sed non scindimus ob hoc unitatem spiritus. Non inflamur aduersus eam, scientes, quod charitas super omnia erumpet, non tantum super rerum corporalium damna, sed etiam super omnia monstra peccatorum, ficta charitas est, quae non nisi commoda alterius ferre potest. Haec ibi Lutherus in forma, quod aiunt. Ex quibus facile intelligitis, quale maneat iudicium uniuersos Lutheranos, qui in fine usque pertinaciter in dissidio isto suo perdurauerint. P A. Pulchra sunt haec & scitu necessaria.

Ad Areni tamen locos nondum satis clare uidetur abs te responsum esse. Si enim exeundum & recedendum est a malis corporaliter, quomodo seruetur cum illis unitas spiritus in uinculo pacis? Quae enim unitas spiritus, quae pax est in pijs? P E. Causae recedendi a malis corporaliter sunt multae. Vna, ne boni simul cum malis pereant, ingruente Dei uindicta, siue de caelo ut in Sodomis, siue per bella ut in Hierosolymis. Altera, ne scandalis exemplisque et contagione scelerum deprauentur etiam boni, iuxta illud Apostoli, Nolite seduci, Corrupti sunt mores bonos colloquia mala. Tertia, ut mali inde confundantur, & per confusionem uerecundiae ad meliorem frugem reducantur. Haec ad tria per Arenium adducta scripturae loca breuiter dicta sunt. Ceterum quomodo seruent boni cum malis

Esa. 57.

Causae recedendi a malis corporaliter.

2. Cor. 15.

malis, p̄ij cum impijs, in Ecclesia Christi, unitatē spiritus & uinculū pacis, Vtinā hoc uobis tam bene explicare possim, quā libenter uellem. Si em̄ hoc Hussitę & Lutherani recte intelligerent, à multis p̄fecto erroribus per hoc liberarentur. P A. Dic ut potes superuenient alij, qui sumpta hinc occasione, melius explicabunt postea, Facile est enim inuentis addere. P E. Ne igitur in æquiuocis absq; distinctione confuse loquamur, præmittam generales quasdam distinctiones, uulgo receptas.

Quarum prima hæc est, Ecclesia Christi in patria aliter *Duplex Ecclesia, militans & triumphans.* considerat̄ quam in uia, In patria triumphans, in uia militans dicitur, una quidē secundum substantiā, diuersa secundum considerationē & statum. Triumphans etenim per omnia sancta est & immaculata, non habens maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, ut ait Apostolus, Non intrabit in eam aliquid coinquinatum, aut abominationē faciens & mendaciū, ut dicit in Apocalypsi Iohannes Apostolus. *Militans uero est magna & ampla domus dei, In qua non solum sunt uasa aurea & argentea, sed etiā lignea et fictilia ut ait Apostolus. Et quedā qdē in honorē, qdā autē in cōtumeliam.*

In militante igitur Ecclesia non omnes sunt sancti & immaculati, sicut in Triumphante, sed sunt in ea simul boni & mali, Quemadmodum in arca Noæ erant simul munda & immunda animalia, pardi & hædi, lupi & agni. Et de hac militante Ecclesia ait Dominus in Euangelio, Simile est regnum cœlorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, uenit inimicus eius, & superfeminauit zizania in medio tritici, &c. Item simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere pisciū congregati. Item simile est regnū cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Itē simile est

Dialogus Ioan. Cochläi

Decem uirginibus, quarum quinque erant prudentes & quinque fatue. P A. Quid negant ista Hussitæ aut Lutherani? P E T. Negare non possunt tam clara Euangelij uerba, sed adulterino sensu corrumpunt, ut malos prælatos à membris Ecclesiæ separent, sed de ijs postea.

Duplex fides, formata & informis. Gal. 5.

Matth. 7.

1. Cor. 13.

Nunc aliam audite distinctionem, fides in Christum, formata dicitur, cui formam dat charitas, De qua dicit Apostolus, fides quæ per dilectionem operatur. Informis uero dicitur quæ etsi omnia credenda credit, amissa tamen per peccatum mortale charitate, nihil prodest ad salutem. De qua dominus in Euangelio ait. Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in regnum cælorum, sed qui facit uoluntatem patris mei. Et Paulus ad Corinthios, Etsi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. P A. Quid hic desiderant Lutherani, P E. Nolunt agnoscere fidem informem.

Duplex gratia. 1. Cor. 15.

2. Cor. 12.

Tit. 3.

1. Cor. 12.

Rom. 12.

Matth. 10.

Sed ut perueniam quo tendo, aliam rursus distinctionem præmitto. Est gratia Dei gratum faciens, quæ peccata remittit & Deo gratum facit, De qua ait Apostolus. Gratia Dei sum id quod sum. Et Dominus ad eum, Sufficit tibi gratia mea. Et ipse ad Titum, Iustificati gratia ipsius. Est item gratia Dei, gratis data, quæ dona dei in nobis multiplicat. De qua pulcherrime differit Paulus Apostolus in plerisque locis, quos commemorare longum fuerit. Et hæc secundum multiplicia dei dona, multiplex est, Ait enim Apostolus. Diuisiones uero gratiarum sunt, idem autem spiritus. Item habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis differentes. Et Christus in Euangelio. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, dæmones eijcite. Gratis accepistis, gratis date.

Differt autem talis gratia, quæ gratis data dicitur, ab ea quæ

quæ gratum faciens appellatur, Quia hæc sine charitate nõ est, nec stat cum peccato mortali, Illa uero sæpe etiam malis contingit, quia datur in utilitatem Ecclesiæ, possunt autem & mali homines alijs secundum dona Dei prodesse Quales *Math. 7.* sunt, de quibus Dominus ait. Multi dicent mihi in illa die, Domine domine, Noñe in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo uirtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quia nunq̄ no uiuos, discedite à me omnes qui operamini iniquitatē. P. A. Necessaria sane mihi uidetur ista distinctio, Quid Lutherani, negant eam? P. E. Negant & explodunt, uelut scholasticā adinventionē, Quā tamen tot scripturis fundatam uides & hinc in multos decidunt errores, ut audies paulo post.

Nunc Quartam super addam distinctionem, quæ & ipsa contra illorū errores necessaria uidetur, De membris Ecclesie. Etenim Ecclesia corpus Christi dicitur, ut patet supra ex Apostolo. Corpus autem aliud Homogeneum, quod eiusdem naturæ partes habet cū suo toto, Verbi gratia, omnis pars uini uinum est, omnis pars aquæ, aqua est, omnis pars ligni lignum est, omnis pars terre terra est, Aliud Heterogeneum, quod diuersæ naturæ partes habet, differentes scilicet & inter sese & à suo toto. Verbi gratia, partes corporis humani sunt, caput, pectus, uenter, crura, pedes, brachia, manus. Partes arboris radix, stipes, rami, Partes domus, fundamentum, parietes, tectum.

Duplex corpus, Homogeneum & Heterogeneum.

Secundum hanc duplicem corporis considerationem Duplicia sunt membra Ecclesiæ, Quædam secundum gratiam gratum facientem, quæ quum soli Deo cognita sit (Nescit enim homo utrum amore dignus sit an odio) non facit manifestam nobis inter Ecclesiæ membra distinctionem, Non enim nostrum est iudicare, an homo in gratia Dei sit *Ro. 14.*

Duplicia Ecclesiæ membra. *Eccle. 9.*

z 3 nec ne.

Dialogus Io. Coc.

Ro. 12.
1. Cor. 12.
Eph. 4.

1. Cor. 12.

Ecclesia Ro.

Matth. 16.
Luc. 22.
Ioh. 21.

nec ne. Ait enim Apostolus. Tu quis es qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat aut cadit. Quædam uero sunt Ecclesie membra, secundum gratiam gratis datam, De quibus loquitur Paulus ad Ro. ad Corin. & ad Ephesios. Quod sicut in corpore humano non eundem actum habent omnia membra, Ita & in Ecclesia, quæ corpus Christi est, non omnia membra eundem actum habent, sed alia alium habent actum, secundum diuersa dona spiritus, seu gratiæ gratis datæ. Et secundum diuersa membrorum officia & ordinum distinctiones Aliud est enim officium Prophetæ, aliud Doctoris, aliud Pastoris, aliud interpretis etc. Neque dicenda sunt hæc ad inuentiones hominum, cum sint ordinationes Christi & sancti spiritus, sicut manifestissime docet Apostolus, In epistolis supra allegatis. Diuisiones (inquit) gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et diuisiones ministracionum sunt, idem autem dominus. Et diuisiones operationum sunt, idem autem Deus, qui operatur omnia in omnibus, Vni cuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. His igitur recte intellectis, facile est Catholicis, omnes de Ecclesia & membris eius Lutheranorum captiones & errores effugere. P A. Id nobis declara. P E. Primum. Inique, false, impie & blaspheme dicunt Ecclesiam Papæ esse Ecclesiam Antichristi & Synagogam satanæ. Quia nulla Ecclesia in mundo potest ita continuam & certam successionem in prelatibus suis ostendere per annos M. D. sicut potest Ecclesia Papæ (quæ utique Romana est, à Petro fundata & successoribus suis ab eo relicta), cui Christus Petrum & successores eius, ipsemet præfecit, His & id genus alijs uerbis, Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, Tibi dabo cla. reg. cæ. Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, Rogauit pro tene deficiat fides tua, Tu si diligis

diligis me plus his, pascere oues meas. Nonne igitur ualde impium & blasphemum est, contra tot sacratissima uerba Christi, Papam dicere Antichristum, & Ecclesiam eius (quæ utiq; alia non est quàm Ecclesia Christi, quam ipse Petro regendam & pascendam commisit) Synagogam satanæ? AR. Possunt ne tot mali homines Romæ, qui nulla Christi mandata seruant, sed omnibus uitijs maculati, etiam paganis peiorem uitam ducunt, esse Ecclesia Christi, sponsa illa sancta & immaculata, ut ait Apostolus. Cui in Cantico Canticorum dicit sponsus, Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te? PE. Iam supra dixi, quod alia est ratio Ecclesiæ militantis quàm triumphantis.

Mali igitur non triumphantis, sed militantis Ecclesiæ per fidem & sacramentorum communionem officijq; ministerium pars & membra esse possunt. AR. At qui sic uiuunt in omni turpitudine & nequicia, ueram in Christum fidem non habent, fides enim iustificat à peccatis, Iuxta illud Prophetæ, Iustus ex fide uiuit, PE. Audisti supra tales habere fidem, non formatam, sed informem. AR. Quomodo igitur seruant in Ecclesia unitatem spiritus, qui spiritum non habent? secundum carnem enim ambulant. PE. Dicitum est supra, qd tales etsi non habent spiritum Dei secundum gratiam gratum facientem, Qualem habuit Apostolus, ubi ait, Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis, Habent tamen aliquo modo spiritum dei, secundum gratiam gratis datam, Ordinationes enim ministeriorum in Ecclesia Christi à spiritu Dei sunt, Ait enim Apostolus. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ, alij autem sermo scientiæ secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanificatum in uno spiritu, alij operatio uirtutum, alij prophetia, alij

Eph. 5.
Can. 4.

Quomodo
mali sunt
membra Ec
clesiæ.

Abacuc. 2

Quomodo
mali habent
spiritum Dei.

1. Cor. 12.

Dialogus Ioan. Coch.

alij discretio spiritum, alij generalium linguarum, alij interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atq; idem spiritus, diuidens singulis pro ut uult. Audisti iam supra, Areni, hæc dona spiritus etiam malis in Ecclesia Prælati dari posse, in ædificationem & utilitatem aliorum in Ecclesia.

Quemadmodum igitur sacramenta possunt secundum gratiam gratum facientem utiliter etiam à malis prælati pro populo administrari, ita & dona spiritus secundum gratiam gratis datam dari possunt uel pessimis hominibus, ut Caiphæ donum prophetiæ, Iudæ proditori operatio uirtutum & gratia sanitarum, ad utilitatem aliorum. Nam unicuique datur (inquit Apostolus) manifestatio spiritus ad utilitatem, Si ergo Iudas Scarioth, mortalium omnium pessimus, potuit esse Apostolus Christi, demonia eijcere, infirmos curare, & alia gratiæ & spiritus dei dona in se habere, & ad utilitatem aliorum in opus perducere, Cur non possent id ipsum minus mali, quam ille fuit, in Ecclesia Prælati, Papa, Cardinales, Episcopi, Abbates, Pastores & alij quicumque ueliam habent in Ecclesia administrationem aut officium? AR.

1. Cor. 12.

Ioh. 11.

Opinio Lutheranorum de malis prælati.

1. Ioh. 2.

Ephes. 6.

Facile admitto, quod tales possunt esse in Ecclesia Dei, sed non sunt Ecclesia Dei nec membra Ecclesiæ dei, quia Ecclesia est corpus Christi, Illi autem in peccatis mortui non possunt esse uiua membra Christi aut Ecclesiæ eius. De quibus Iohannes ait in sua Canonica. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum, PE. Hic est nodus Gordius, Areni, ad quem bene secundum opus nobis est gladio spiritus, quod est uerbum Dei. Hic triumphat, & acutus sibi uidetur in Dialogo suo Bucerus Apostata, per hæc quam proposuisti distinctionem, qua uult, malos prælatos esse quidem in Ecclesia, sed non de Ecclesia nec membra Ecclesiæ. Et intelligere oportet hæc

hæc eius uerba de Ecclesia militante. In triumphante enim nulli possunt esse mali.

Sed dic mihi Areni, si boni tantum, qui fidem formatam habent, hoc est, q̄ in peccato mortali non sunt, Ecclesia Christi sunt, in terris hic militans, Quis me de ecclesia Christi certiorē reddet, quæ nam sit aut ubi sit? Cum ego scire nō possim, qui nā homines uere boni & sine peccato mortali sint. Et si quos scirē tales esse, incertus tamē adhuc essem, an semper boni & sine peccato essent permanfuri. Scriptū est enim Septies in die cadet iustus & resurget. A R. Nos Ecclesiam Christi non scimus ubi sit aut quæ sit, sed credimus, Ita enim ait Lutherus, Quis Ecclesiā illam nobis monstrabit, cum sit occulta in spiritu, & solum credat̄, sicut dicimus, Credo Ecclesiā sanctam. P E. Quomodo ergo Christus dicit, Dic Ecclesiæ, & si Eccliam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus? Item Apostolus, An Ecclesiam Dei contemnitis? Et quomodo Lucæ laus erat in Euangelio per omnes Ecclesias, si Ecclesia nobis occulta & incerta est.

Iam uides, opinor, quo tendat ista Apostatarum doctrina, Nempe ut tollant nobis omnē autoritatē ordinationeq; & institutum Ecclesiæ, omniaq; nobis reddant dubia & incerta, ut nesciat homo Christianus, ad quam fugiat Ecclesiam, cui credat, cui obediat, à quo nam prælato sacramenta & absolutionem petat & accipiat. A R E. Vnde hoc nostis? P E. Tu nondum uides? Si enim nemo est de Ecclesia aut membrum Ecclesiæ, nisi qui sine peccato mortali est & fidē formatam habet, Tu uero scire non possis, quisnam talis sit, aut quam diu sine mortali peccato permanfurus sit in fide formata. Iam dubitare poteris, an ullum sit uerum in uniuersa terra Ecclesię membrum, Quia de nullo certus es, an fidem formatam charitate habeat, aut quam diu habiturus

A a sit,

Reprobatio

Prouer. 24.
Luth. de abz
rogan. missa

Matth. 18.
1. Cor. 11.
2. Cor. 5.

Lutheranis
incerta et du
bia est Eccle
sia.

Dialogus Ioan. Cochläi

fit, si habet, Nam & Apostolus ait. Itaq; qui existimat se stare, uideat ne cadat. Et in uitis patrum reperiuntur, qui sanctissime uixerunt usq; ad diem mortis. In mortis autem articulo defecerunt, tentationibus Satanæ uicti. Quem igitur audias in Ecclesia ut dicit Christus: aut cui obedias præposito seu Prælo Ecclesiæ, ut præcipit Apostolus, si Ecclesia occulta est & res quædam Mathematica, quæ sine certo subiecto & materia sit, uti docent Lutherus, Philippus et Bucerus? A R. Audiam eos qui Euangelium docent, eisq; obediam. P E. Quis te certum faciet, eos habere fidem formatam & Ecclesiæ membra esse? Nonne & Iudas Scarioth Euangelium docuit & signa fecit, & quidem longe plura quam omnes fecerunt & faciunt hodie Lutherani? A R. Quomodo igitur tu nos de Ecclesia membrisque eius certos reddes? P E. Per uerbum Dei, quod omnium est certissimum. A R. Dic age. P E. Ausculta itaq; diligenter, res non leuis momenti est. A R. Fateor. P E. Primum, audisti supra, Christum Ecclesiam suam Petro tanq; supremo pastori regendam commisisse, hinc intelligis, nullam Ecclesiam uere Catholicam esse nisi quæ Petrum et successores eius, pueris agnoscit ouium Christi pastoribus, Excluduntur itaq; per hoc à uera Ecclesia omnes hæreses & sectæ, quantumuis de uerbo Dei gloriantur, quæcûq; Rom. Ecclesiæ subesse nolunt. P A. Hoc ualde durum uidetur, Quam multæ enim sunt in Orbe terrarum nationes & prouinciæ maxime, quæ in Christum credunt, & tamen Papæ non obediunt, neq; pro supremo pastore suo agnoscunt, ut Græci, Rutheni, Moschi, Armeni, Indi, Aethiopes, &c. P E. Siue molle sit siue durum, Ego aliter dicere non possum. Oportet enim sub uno uniuersali pastore unam esse uniuersalem Ecclesiam, ut sit unum ouile & unus pastor, Et non sint in Ecclesia Dei schismata: Quia una est columba & perfecta sponsa Christi.

Heb. 13.

Nemo est in Ecclesia Catholica, nisi qui Papæ ut pastori obedit.

Ioh. 10.
1. Cor. 1.
Can. 6.

sti. Videant igitur quicumque populi, tribus & linguae, ut si nondum agnoscunt Ecclesiam Romae, & supremam Ecclesiam in tertis pastorem, agnoscere quam primum satagant. Est enim hoc de necessitate salutis, Quemadmodum docti & copiose probauerunt contra Graecos & Armenos San. Thomas de Aquina, & Richardus Armeanus. P. A. Tu igitur tot Myriades hominum per tot latissima regna in Christum per tot saecula credentium, propter autoritatem unius hominis, Romae Pontificis asserendam, damnare & externis supplicijs adiudicare non uereberis: P. E. Non est meum, iudicare uel damnare ulla Nationes, Est qui iudicet, Cui pater omne iudicium dedit, & cuius uentilabrum in manu sua est. Hic clara uoce dixit Petro, Pasce oues meas. Qui igitur hunc pastorem agnoscere nolunt, oues Christi non sunt nec ad ouile Christi pertinent. *

Sed aliud est, nolle agnoscere, quam non agnoscere. Hoc excusabile est in longinquis nationibus, ut Indiae & Aethiopiae populis. Illud rebellionis & inobedientiae damnabile crimen secum affert, Quemadmodum faciunt nunc (proh dolor) Lutherani & omnes aliae sectae nouae, ex Lutheri doctrina haece annis recens enatae, quae olim agnouerunt, nunc uero per impiam defectionem agnoscere amplius nolunt, Nationes autem supra dictae non ita resistunt Romae Pontifici. Agnouerunt illum uenerabiliter tum in multis Concilijs generalibus, ut est hodie cernere in eorum appensis sigillis & titulis, circa antiquas Bullas Constantiensis & Florentini Concilij, Tum in publicis Legationibus suis, quas Romam aliquando miserunt. Agnoscunt igitur Romanum Pontificem, si non actu, saltem aptitudine. Et excusabiles mihi uidentur, propter locorum distantiam, si modo sanam & integram habeant fidem, nulla heresi maculata, Et tantum de Romae Pontifice, qui uicarium sub

S. Tho: contra errores Graecorum Et de regimine Principum li. 3. c. 10.

Ioh 5. Matth. 9.

Excusabiles Indi, non Lutherani.

Dialogus Iohan. Cochlaei

Vicariū caput Ecclesię Ro. Pont. Christo Ecclesię Catholicę Caput est. Ideo nemo iam incertus de Ecclesiā esse potest, qui Papā nō ignorat. Ad quę omnes maiores Ecclesię causę, uelut ad Caput, referendę sunt, uti docent, nō solū antiquissima Concilia, Sed etiā antiquę historię & sanctorum Patrum ac Martyrum libri & Epistolę. 9

Irenęus li. 3. cap. 3. Hic breuitatis causa sufficiat unius Irenęi breue dictum in tertio aduersus hęreses libro. Maxime (inquit) & antiquissima & omnib. cognite, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro et Paulo, Ro. fundatę et cōstitutę ecclesię, eā quā habet ab Apostolis traditionē, & annunciatā hominibus fidē p̄ successiones Episcoporum uenientē usq; ad uos, indicātes, Confundimus omnes, qui quoquo modo uel per sui placentiā malam, uel uanam gloriā, uel per cęcitatem & malam sententiā, pręterquam oportet cōligunt. Ad hanc enim Ecclesiā, ppter principatē, necesse est omnē cōuenire Ecclesiā, hoc est, eos qui sunt undiq; fideles. Hęc ille

**Ad Papam
semper in
dubijs recur
rendum est.**

Semper igitur certum habemus refugiū ad hanc Ro. Ecclesię petram, siquid Ecclesię dicendū occurrat. AR. Euangelium longe certius est quā Papa, qui Euangelium parum curat, & nunquam docet aut prędicat. PE. Euangelium quidem secundū se certissimum est utiq;, sed ubi uarie exponit à diuersis, ex cōtentione disceptantium fit sensus eius apud nos homines incertus, Ad Papā igitur recurrentū est, ut Euangelium, certū quidem in se, nobis quoq; in uero sensu certum faciat. Non potest igitur ulla certior uia aut regula demonstrari, ubi nam uera et Catholica sit Ecclesiā, quam ista, Vbi Papa, ibi Roma, ubi Roma, ibi Ecclesiā Catholica.

**Aug. contra
episto. Manich.
c. 4.** Quemadmodum pulcherrime docet S. Augustinus in libro contra Epistolam Manichęi quam uocabant fundamenti, sic dicens. In Catholica enim Ecclesiā, ut omittam
synce

syncerissimam sapientiã (ad cuius cognitionem pauci spiri-
ritales in hac uita perueniunt) multa sunt alia, quæ in eius
gremio me iustissime teneant. Tenet consensus populorum
atq; gentium, Tenet autoritas, miraculis inchoata, spe nus-
trita, charitate aucta, uetustate firmata. Tenet ab ipsa sede
Petri Apostoli (cui pascendas oues suas post resurrectionem
dominus commendauit) usq; ad præsentem Episco-
parum successio sacerdotum. Tenet postremo ipsum Cas-
tholicæ nomen, Quod non sine causa inter tam multas
hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, Vt cum omnes hæres-
tici se Catholicos dici uelint, quærenti tamen peregrino as-
lieui, ubi ad Catholicam conueniatur, nullus hæreticos
rum uel basilicam suam uel domum audeat ostendere. Hec
Aug.

Vis ergo iam tandem audire, quàm longe à uero absint
Lutherani, dum stulte & impie arrogat Catholicæ Ec-
clesiæ nomen sectæ suæ. A R. Veritatem audire non pi-
get, modo sine contumelia dicas. P E. Dicam breuiter ac
modeste. Errant primo, dum partem suam schismaticam
pro Catholica Ecclesia haberi uolunt, Quoniam constat
Catholicam durasse M. D. annis, Lutherana autem secta
nondum X X. compleuit annos. Errant secundo, dum ue-
rum Euangelij sensum arrogant sibi, adimunt sedi Apo-
stolicæ, Contra Christum, qui dixit Petro, Rogauit pro
te, ne deficiat fides tua. Errant tertio. Dum ecclesiam putant
occultam in spiritu & solum credendam, Quod reproba-
tum est supra, & ipsimet reprobant hoc ipsum, dum Ec-
clesiæ traditiones confiteantur, quasdam etiam tenendas
cesant. Errant Quarto, dum non distinguunt inter Tri-
umphantem & militantem Ecclesiam, neq; inter fidem in-
formem & formatam, neq; inter gratiam, gratum facientem

Errores Luth-
theri de Ec-
clesia.

I.

II.

III.

Luc. 22.

III.

Dialogus Io. Coe.

& gratis datam, Cum sint hæc omnia superius ex literis
V. sacris comprobata. Errant Quinto, Dum eos tantum pro
Ecclesiæ membris habent, qui fidem formatam tenent,
Quia per hoc totam Ecclesiam cum omnibus membris
suis incertam nobis reddunt. Quandoquidem nemo nos
strum uere sciat, quinam homines sint absque peccato mor
VI. tali, atque charitate formatam fidem teneant. Errant Sex
to, Dum Prælatos Ecclesiæ malos, pro Ecclesiæ mem
bris non agnoscunt, & per hoc tollunt ab eis potestatem cla
uium & administrationem sacramentorum, quæ Ecclesiæ,
sponsæ & corpori Christi data sunt. Iam si mali prælati, Ec
clesiæ membra non essent, non reciperent influxum à ca
pite, quia essent membra præcisa & mortua, quæ gratiæ in
fusionem accipere non possent.

Peccata Lu
theranorum

- I. Qua propter grauissime peccant. Primo contra Deum,
q̄ potestati Papæ resistent, per hoc enim Dei ordinationi
resistunt. Ro. 13. Secundo contra Christum, q̄ nolunt re
II. cognoscere eius Vicarium pastorem. Tertio contra spiritum
III. sanctum, q̄ ordinationes eius in Ecclesia perturbant, con
fundunt atq̄ etiam reiiciunt. Et hic certe multiplex eorum
peccatum est. Nam eos quos spiritus Christi posuit in Ec
clesia Episcopos, Doctores & pastores, ipsi contemnunt,
atq̄ etiam reiiciunt, ac seipsum inordinate in locum eorum
ingerunt, aut alios Apostatas & rebelles intrudunt.

Act. 20.

Rei læse Ma
iestatis diu
inæ.

1. Cor. 12.

Et per hoc rei fiunt læsæ Maiestatis diuinæ. Ait enim Ap
postolus ad Corinthios (qui utiq̄ non omnes erunt sancti
nec omnes habebant fidem formatam, quia in multis ab Ap
postolo repræhenduntur) Vos autem estis corpus Christi,
et mēbra de membro, Et quosdam quidem posuit Deus in
ecclesia, primum Apostolos, secundo prophetas, tertio do
ctores, Deinde uirtutes, exinde gratias curationum, opitula
tiones,

tion es, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes Prophetæ; &c. Item. Omnia autem honeste & secundum ordinem fiant in uobis. Et in alio loco. Nec quisquam sibi sumit honorē, sed qui uocatur à Deo tanquam Aaron. At Lutherani sibi ipsis sumunt honorem, quos per sacram ordinationem legitime nemo uocauit. P. A. Qualē igitur puritas esse illorum Ecclesiam; P. E. Turpissimam profecto, ac magis inordinatam ac barbarice confusam, quam ulla unquam priorū hereticorum fuisse legitur. Quæ, n. unquam fuit heresis a deo contumax & superba, quæ sic oīa sacramenta uel impie reijceret uel male inuerteret; quæ sic cōtemneret ac blasphemaret omnes sacros ordines & gradus Ecclesiæ; quæ sic prophanaret templa, aboleret missas calcaret uota, nuptui daret Montiales; Breuiter, quæ sic omnem ordinationem bonam Ecclesiæ uel tolleret uel pessime immutaret; Sed desino, ne uidear uobis, criminandi potius studio quam explicandę ueritatis amore hæcenus de Ecclesia differuisse.

Vt autē hæc nostra disceptatio, grauissimo aliquo testimonio corroboraretur, addā ea, quæ S. Hieronymus in Dialogo aduersus Luciferianos sub finem proposuit. Verum (inquit) quia iam multū sermocinati sumus, & prolixitas concertationis audientium studia lassauit, Breuē tibi præter animi mei sententiam proferam. In illa esse ecclesia permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usque ad diem hunc durat. Sicubi audiveris eos, qui dicuntur * Christi, non à domino Iesu Christo, sed à quoquam alio nuncupari, utputa Martionitas, Valentinianos, Montenses siue Campates, scito, non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogā. Ex hoc. n. ipso quod postea instituti sunt, eos se esse indicant, quos futuros Apostolus præhunciat. Nec sibi blandiantur, si de scripturis

Ib. 14.
Heb. 5.

Turpissima
Ecclesia Lu;

Hiero. con-
tra Luciferi.

forte * Chri-
stiani.

rarum

Dialogus Io. Coc.

rarum capitulis uidentur sibi affirmare quod dicunt, Cum
& Diabolus de scripturis aliqua sit locutus, & scriptura,
non in legendo consistant, sed in intelligendo. PA.

Grauis certe ac notatu digna est hæc Diui

Hieronymi sententia, atq; omni

hæreticorum uerbositati

longe præferenda.

FINIS *DI*ALOGI, DRES.

dæ scripti. Anno 1535.

MISCEL.